

УНИВЕРЗИТЕТ “Св. Кирил и Методиј” - Скопје

Медицински факултет Скопје

**ИЗВЕШТАЈ ЗА САМОЕВАЛУАЦИЈА
НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ ВО СОСТАВ НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ
(ЗА ПЕРИОДОТ 2010/11 – 2012/13)**

Скопје, Јули 2013 година

1. ВОВЕД

1.1. Цели на самоевалуацијата

Самоевалуацијата на Медицинскиот факултет во Скопје е дел од процесот за евалуација на неговиот квалитет и дел од постапката на акредитација според законските акти на Република Македонија. Нејзините три главни цели се:

- да претставува краток и содржаен преглед на наставно-образовниот процес, просторните можности и опременоста на факултетот, научно-истражувачката работа, оспособеноста и активностите на студентите и организационата поставеност и функционирањето на факултетот;
- да ги анализира силните и слабите страни на факултетот при вршење на високообразовна и научна дејност и да предложи активности и корективни мерки (со примена на SWOT анализа);
- да обезбеди основа која ќе послужи за вршење на самоевалуацијата што ја спроведува Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и за надворешна евалуација, која ја врши Одборот за акредитација и евалуација на високото образование.

Самоевалуацијата опфаќа период од три академски години и тоа 2010/2011, 2011/2012 и 2012/2013 година.

1.2. Учесници во самоевалуацијата

I. Комисијата за евалуација

Комисијата за евалуација (избрана врз основа на член 77 од Законот за високото образование, член 315 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 76 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ја сочинуваат следниве членови избрани од Наставно-научниот совет на факултетот на XVI редовна седница одржана на 11.4.2013 година:

1. Проф.д-р Лилјана Миленкова - претседател
2. Проф.д-р Васка Антевска - член
3. Проф.д-р Горан Кондов - член
4. Проф.д-р Катица Пиперкова - член
5. Проф.д-р Магдалена Геннадиева - Димитрова - член
6. Студент Ана Челиќиќ - член
7. Студент Александра Сервиви - член

Наставно-научниот совет на факултетот на истата седница избра и 8 подкомисии за евалуација од по 5 члена за секоја од студиските програми како поддршка на Комисијата за евалуација.

II. Подкомисија за евалуација на студската програма за општа медицина:

1. Проф.д-р Бети Зафирова Ивановска
2. Проф.д-р Гоце Спасовски
3. Доц.д-р Ники Матвеева
4. Студент Благоја Србов
5. Студент Светлана Бошковска

III. Подкомисија за евалуација на студската програма за медицинска сестра/техничар:

1. Проф.д-р Зорка Николова
2. Проф.д-р Весна Велиќ-Стефановска

3. Проф.д-р Елена Трајковска Докиќ
4. Студент Анастасија Вангелова
5. Студент Маја Цостело

IV. Подкомисија за евалуација на студската програма за радиолошки технолог:

1. Проф. д-р Василчо Спиоров
2. Проф. д-р Билјана Таушанова
3. Проф.д-р Розалинда Попова-Јовановска
4. Студент Петар Коцев
5. Студент Ана Буџакоска

V. Подкомисија за евалуација на студската програма за физиотерапија:

1. Проф. д-р Гордана Петрушевска
2. Проф.д-р Драган Даниловски
3. Доц. д-р Милан Самарџиски
4. Студент Ивица Димитров
5. Студент Даница Ѓуровска

VI. Подкомисија за евалуација на студската програма за логопедија:

1. Проф. д-р Марина Чакар
2. Проф.д-р Емилија Влашки
3. Доц. д-р Дејан Трајков
4. Студент Маја Стојчевска
5. Студент Викторија Наумоска

VII. Подкомисија за евалуација на студската програма за втор циклус студии:

1. Проф. д-р Фимка Тозија
2. Проф. д-р Јордан Минов
3. Доц. д-р Гордана Ристевска
4. Студент Оливера Кузмановска
5. Студент Дејан Павлов

VIII. Подкомисија за евалуација на студската програма за трет циклус студии по медицина:

1. Проф.д-р Даниела Поп-Ѓорчева
2. Проф. д-р Мери Трајковска
3. Проф.д-р Јасна Богданска
4. Студент дипл.фарм. Татјана Петрушевска
5. Студент др. Билјана Пргова

IX. Подкомисија за евалуација на студската програма за трет циклус студии по јавно здравство:

1. Проф. д-р Моме Спасовски
2. Проф. д-р Михаил Кочубовски
3. Проф. д-р Елена Ќосевска
4. Студент Роберта Митревска
5. Студент др. Блашко Касапинов

1.3 Субјекти кои учествуваа во процесот на самоевалуација

Во процесот на самоевалуација помогнаа сите вработени на факултетот, Стручната и административна служба на факултетот (одделението за настава и студентски прашања, одделението за постдипломски (магистерски и специјализации) и докторски студии, одделението за правни работи, одделението за општи и заеднички работи и човечки ресурси, одделението за финансии и сметководство, одделението за јавни набавки и Библиотеката на факултетот), наставно-научниот кадар, како и студентите директно во работата на сите подкомисии.

Во постапката за самоевалуација анализирана е и евалуацијата и оценката од страна на студентите која е извршена преку анкета два пати во секоја учебна година.

За потребите на подкомисиите за евалуација голем дел од потребните податоци беа добиени и од наставно-научниот и соработнички кадар од сите Катедри на факултетот. Во процесот на дискусија за студиските програми исцрпно беа консултирани координаторите на програмите кои ги презентираа сознанијата за ефикасноста на наставата во градењето на стручниот профил и студентите како конзументи на наставно образовниот профил.

2. ОПИС НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Медицинскиот факултет е формиран со Указ за основање донесен на 6 март 1947 година од страна на Владата на Народна Република Македонија. На 17 Март 1947 година Наставно-научниот совет на Факултетот ја одржал првата седница. Највисок орган на управување на Медицинскиот факултет била Факултетската управа (се до 1954 година). На 26 декември 1959 година, Факултетскиот совет на својата VI седница го утврдил ПРВИОТ Статут на Медицинскиот факултет во Скопје, кој во Мај 1960 година бил потврден од Извршниот совет на НР Македонија.

Наставата на Факултетот започнала во академската 1947/48 година, по програма од 10 семестри, со запишани 153 студенти. Се одвивала во просторот на првата земска болница, Хигиенскиот завод, Училиштето за сестри и во неколкуте монтажни објекти во нивниот круг. Во 1947 година биле формирани и првите институти на Факултетот. Во наредните години просторните можности и услови за работа значајно се зголемиле и овозможиле солидна база за изведување на теоретската и практичната настава која се одвивала воглавно на Институтите и Клиниките. Во учебната 1973/74 година со редовна настава започнале и постдипломските студии на Медицинскиот факултет во Скопје.

Денес, Медицинскиот факултет во Скопје е јавна високообразовна установа во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Од академската 2005/2006 во наставно-образовниот процес се применува Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС).

Медицинскиот факултет врши високообразовна дејност, од прв, втор и трет циклус на студии, научноистражувачка и високостручна здравствена апликативна дејност од областа на медицинските науки и со неа поврзаните фундаментални области согласно со Меѓународната стандардна класификација на образованието ИСЦЕД, како и од други подрачја и полиња кои се во врска со основната дејност на Факултетот.

Медицинскиот факултет својата дејност ја остварува согласно со Законот за високото образование, Законот за медицинските студии и континуираното стручно усовршување на докторите на медицина, Законот за научно-истражувачката дејност,

Законот за здравствена заштита, Статутот на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, актите на Универзитетот и Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје и другите акти на Факултетот.

2.1 Организациска структура на Медицинскиот факултет во Скопје

За вршење на високообразовната, научноистражувачката и високостручната здравствена дејност, на Факултетот се основани следниве организациони и функционални единици: 12 институти, 35 катедри, 4 Центри, 45 лаборатории, библиотека и стручна и административна служба.

Институтите и катедрите се основни внатрешни организациони единици на Факултетот преку кои се обезбедува неговата наставна, научноистражувачка и здравствена дејност.

Институтите вршат високообразовна, научноистражувачка и високостручна здравствена дејност од една или повеќе гранки на медицината.

На Факултетот постојат следните Институти:

- Институт за анатомија
- Институт за медицинска, експериментална и применета физиологија со антропологија
- Институт за микробиологија и паразитологија
- Институт за медицинска и експериментална биохемија
- Институт за медицинска хистологија и ембриологија
- Институт за патологија
- Институт за епидемиологија со биостатистика и медицинска информатика
- Институт за судска медицина, криминалистика и медицинска деонтологија
- Институт за патолошка физиологија и нуклеарна медицина
- Институт за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија
- Институт за имунобиологија и хумана генетика
- Институт за социјална медицина

Во институтите се организирани внатрешни организациони структури, и тоа: институтски центар, оддел, лабораторија, специјалистичко консултативна амбуланта и кабинет.

Катедрата претставува наставно-научна функционална целина од соодветна наставно-научна и здравствена област.

На Факултетот се формирани следниве катедри:

- Катедра за медицинска хемија
- Катедра за анатомија
- Катедра за биохемија и клиничка биохемија
- Катедра за хистологија и ембриологија
- Катедра за физиологија
- Катедра за микробиологија и паразитологија
- Катедра за патологија
- Катедра за патолошка физиологија
- Катедра за фармакологија со токсикологија
- Катедра за имунологија
- Катедра за епидемиологија со статистика и информатика
- Катедра за социјална медицина
- Катедра за судска медицина

- Катедра за медицинска етика
- Катедра за нуклеарна медицина
- Катедра за радиологија
- Катедра за интерна медицина
- Катедра за педијатрија
- Катедра за инфективни болести
- Катедра за неврологија
- Катедра за психијатрија и медицинска психологија
- Катедра за онкологија со радиотерапија
- Катедра за дерматовенерологија
- Катедра за хирургија
- Катедра за ортопедија
- Катедра за офталмологија
- Катедра за оториноларингологија
- Катедра за гинекологија и акушерство
- Катедра за анестезиологија со реанимација
- Катедра за хигиена
- Катедра за физикална медицина и рехабилитација
- Катедра за трансфузиологија
- Катедра за медицина на трудот
- Катедра за семејна медицина
- Катедра за хумана генетика

Други внатрешни организациони единици

Лабораториите се формираат за практично изведување на наставно-образовната, научноистражувачката и апликативната работа. Согласно Одлуката за организација, систематизација и опис на работите и работните задачи (работните места) на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје – Медицински факултет – Скопје, во рамките на факултетот работат 45 лаборатории со што се овозможува задоволување на потребите за изведување на практичната настава, како и остварување на научно-истражувачка, здравствена и апликативна дејност. Во периодот 2010/2011 година од проект на Владата на Р.Македонија на Факултетот се опремија уште 8 лаборатории.

Центрите се формираат заради изведување, организирање и поттикнување на научноистражувачката и високообразовната дејност, пренесување на употребата на современите методи на работа, сознанијата и достигнувањата со мултидисциплинарен карактер.

Центри на Факултетот се:

- Центар за јавно здравство
 - Центар за семејна медицина
 - Центар за континуирана медицинска едукација
- Факултетот има и свој Центар за кариера.

Библиотеката на Факултетот учествува и дава свој придонес во креирањето на политиката на библиотечното работење во рамките на интегрираниот библиотечен систем на Универзитетот. Библиотеката на Факултетот ја собира, ја уредува и ја распоредува научната, студиската и стручната литература и на наставно-научните кадри, на соработниците и на студентите им ги дава информациите и знаењата за студиите и за научната работа, ги образува од гледна точка на употребата на

библиотечниот фонд и од гледна точка на барањето информации и изработува библиографија за високообразовните наставници и научни работници.

Факултетот дел од дејноста ја врши и во **наставни бази** на други јавни здравствени установи, доколку во рамките на неговите внатрешни организациони единици не постојат услови за обезбедување квалитетен наставно-образовен процес за одредени предметни содржини. Наставните бази немаат својство на внатрешни организациони единици на Факултетот. Факултетот дел од дејноста ја врши во следниве 11 наставни бази: ЈЗУ Институт за трансфузиона медицина на Република Македонија – Скопје, ЈЗУ Институт за јавно здравје – Скопје, ЈЗУ Завод за физикална медицина и рехабилитација – Скопје, ЈЗУ Институт за медицина на трудот на Република Македонија – Скопје, Центар за рехабилитација на слух, говор и глас – Скопје, ЈЗУ Клиника за хируршки болести “Св. Наум Охридски” – Скопје, ЈЗО Центар за јавно здравје – Скопје, ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата “Козле” – Скопје. Градска општа болница „8-ми Септември“ – Скопје, ЈЗУ Психијатриска болница “Скопје” – Скопје и ЈЗУ Специјална болница за гинекологија и акушерство “Чаир” – Скопје.

Стручните и административните работи ги врши **Стручната и административна служба на Факултетот** како дел од интегрираната Стручна и административна служба на Универзитетот.

Органи на Факултетот

Според Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, **органи на управување со факултетот** се: Наставно-научниот совет, Деканот и Деканатската управа.

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет е стручен орган кој го сочинуваат деканот, продеканите, претставници избрани од Катедрите од редот на редовни и вонредни професори и доценти, и претставници на студентите.

Наставно-научниот совет формира постојани и повремени работни тела за проучување и изготвување предлози, мислења, стручни материјали и сл. за одделни прашања од неговиот делокруг. Постојани одбори и комисии се: Наставен одбор, Научен одбор, Кадровски одбор, Одбор за последипломски студии, Здравствен одбор, Одбор за специјализации и супспецијализации, Одбор за судскомедицински вештачења, Одбор за јавно здравство, Одбор за издавачка дејност, Етичка комисија за истражувања на луѓе, Етичка комисија за експерименти на животни, Комисија за самоевалуација, Комисија за медицинска документација и библиотека, Одбор за меѓународна соработка и Комисија за тригодишни стручни студии.

Деканот е раководен орган на Факултетот, кој го застапува и го претставува Факултетот во земјата и во странство. Деканот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на органите на Факултетот.

Факултетот има и четири продекани (за настава, за меѓународна соработка, за наука и за здравство) кои вршат работи што ќе им ги определи деканот за области од дејноста на Факултетот.

Деканатската управа ја сочинуваат 11 члена: деканот, продеканите, по еден раководител на катедрите од хируршките гранки на медицината, од интернистичките гранки на медицината и од базичните гранки на медицината кои немаат апликативни дејности и превентивни гранки, потоа двајца раководители на институтите кои вршат здравствена дејност и претседателот на Студентскиот парламент. Мандатот на

членовите трае 4 години. Во работата на Деканатската управа учествува и секретарот на Факултетот без право на одлучување.

2.2 Број на вработени – наставно-научен, соработнички, стручен и административен кадар

Медицинскиот факултет во Скопје и јавните здравствени установи, универзитетските клиници и институти, во 2011 година врз основа на одредбите од Законот за високото образование, склучија Спогодби за уредување на меѓусебните односи во вршењето на образовната, научноистражувачката и здравствената дејност, како функционална целина, согласно со потребите за спроведување на студиските програми, како и за уредување на работниот однос на лицата кои се во работен однос во здравствена установа, а се избрани во наставно-научно или научно звање на високообразовна установа (засновање на работен однос со Факултетот со пет часа неделно).

Табела 2.2.1 Број на вработени на Медицински факултет Скопје

	Наставно-научен кадар	Соработнички кадар (асистенти и помлади асистенти)	Стручен и административен кадар
Вкупен број на вработени со полно работно време	69	46	183
Вкупен број на вработени со пет часа неделно	162	192	/

2.3 Број на студенти

2.3.1 Студенти на прв циклус на студии

Табела 2.3.1.1 Број на студенти на студиска програма – општа медицина

Академска година	Број на запишани студенти						Вкупно
	I година	II година	III година	IV година	V година	VI година	
2010/2011	190	193	175	152	148	132	1054
2011/2012	209	214	181	160	155	148	1100
2012/2013	246	254	197	177	163	159	1228
вкупно	645	661	553	489	466	439	3382
просек	215	220	184	163	155	146	1127

Табела 2.3.1.2 Број на студенти на студиска програма – Тригодишни стручни студии за дипломирана медицинска сестра/медицински техничар

Академска година	Број на запишани студенти			Вкупно
	I година	II година	III година	
2010/2011	93	47	54	194
2011/2012	110	103	47	260
2012/2013	110	99	95	304
вкупно	313	249	196	758
просек	104	83	65	253

Табела 2.3.1.3 Број на студенти на студиска програма – Тригодишни стручни студии за дипломиран физиотерапевт

Академска година	Број на запишани студенти			Вкупно
	I година	II година	III година	
2010/2011	88	63	44	195
2011/2012	94	71	61	226
2012/2013	100	82	71	253
вкупно	282	216	176	674
просек	94	72	59	225

Табела 2.3.1.4 Број на студенти на студиска програма – Тригодишни стручни студии за дипломиран радиолошки технолог

Академска година	Број на запишани студенти			Вкупно
	I година	II година	III година	
2010/2011	52	43	38	133
2011/2012	50	46	42	138
2012/2013	44	41	39	124
вкупно	146	130	119	395
просек	49	43	40	132

Табела 2.3.1.5 Број на студенти на студиска програма – Тригодишни стручни студии за дипломиран логопед

Академска година	Број на запишани студенти			Вкупно
	I година	II година	III година	
2010/2011	51	32	21	104
2011/2012	33	46	24	103
2012/2013	50	44	23	117
вкупно	134	122	68	324
просек	45	41	23	108

2.3.2 Студенти на втор циклус на студии

2.3.2.1 Студиска програма – Јавно здравство

Во продолжение следи анализата на бројот на студенти на студиите по јавно здравство од втор циклус, со приказ на бројот на запишани студенти во петте учебни години од втор циклус на студии по јавно здравство.

Табела бр. 2.3.2.1.1 Број на студенти на вториот циклус студии за периодот 2008-2013 година

	Учебна Година				вкупно
	2008/2009	2009/2010	2011/2012	2012/2013	
Запишани студенти*	23	32	18	11	84

* во учебната година 2010/2011 година не е извршен упис на студенти поради процесот на акредитација на студиската програма

Анализата на бројот на запишани студенти по учебни години покажува дека во 2009/2010 има највисок број запишани студенти 33, наредната година нема запишани студенти, а во последните две учебни години бројот се намалува до 11 во учебната 2012/2013 година.

Анализата на структурата на студентите според пол покажува дека жените се застапени во значително повисок процент 68%, додека мажите се застапени со 32%. Најзастапена возрастна група се студентите на возраст од 25-34 години со 58%, а најмалку застапени се студентите на возраст од 45-55 години со 18% (табела 2.3.2.1.2).

Табела бр. 2.3.2.1.2 Структура на запишаните студенти според пол и возраст

Пол и возраст	Учебна Година					ВКУПНО	
	2008/2009	2009/2010	2011/2012	2012/2013	Број	%	
	Број	Број	Број	Број	Број	%	
Машки	4	13	6	4	27	32%	
Женски	19	19	12	7	57	68%	
25-34год	13	22	10	4	49	58%	
35-44год	5	4	5	6	20	24%	
45-55год	5	6	3	1	15	18%	
ВКУПНО	23	32	18	11	84	100%	

2.3.3 Студенти на трет циклус на студии

2.3.3.1 Студиски програми – Медицина и Јавно здравство

На 21.01.2011 година Одборот за акредитација на високото образование на РМ со решение ја акредитираше тригодишната студиска програма за трет циклус докторски студии по медицина и студиската програма за јавно здравство на Медицинскиот факултет во Скопје. На 15.8.2011 година, Школата за докторски студии при УКИМ распиша Конкурс за запишување на студенти на трет циклус – докторски студии на студиските програми на УКИМ во Скопје во учебната 2011/2012 година, поради тоа и податоците дадени подолу се за последните две извештајни години.

Табела 2.3.3.1.1 Податоци за вкупен број на запишани кандидати на трет циклус-докторски студии во учебната 2011/2012 година

Студиски програми	Потпрограми	I Конкурс
Медицина	Клиничка медицина	119
	Молекуларна медицина	1
	Базична медицина	14
Јавно здравство	/	17
Вкупно		151
Студиски програми	Потпрограми	Дополнителен конкурс
Медицина	Клиничка медицина	50
	Молекуларна медицина	3
	Базична медицина	5
Јавно здравство	/	1
Вкупно		59

Табела 2.3.3.1.2 Податоци за вкупен број на запишани кандидати на трет циклус-докторски студии во учебната 2012/2013 година

Студиска програма	Потпрограми	III Конкурс
Медицина	Клиничка медицина	23
	Молекуларна медицина	2
	Базична медицина	2
Јавно здравство	/	/
Вкупно		27

Вкупно запишани студенти на трет циклус докторски студии по медицина и јавно здравство на трите конкурси изнесува **237 студенти**.

2.4 Број на студиските програми на прв циклус студии

На Медицинскиот факултет постојат следните студиски програми на прв циклус студии:

- а) за доктори по општа медицина интегрирани 6-годишни студии со 12 семестри, со 5705 часа (360 кредити);
- б) тригодишни стручни студии за дипломирани медицински сестри и техничари со 6 семестри и 4205 часа (180 кредити);
- в) тригодишни стручни студии за дипломирани физиотерапевти со 6 семестри и 3125 часа (180 кредити);
- г) тригодишни стручни студии за дипломирани логопеди со 6 семестри и 3440 часа (180 кредити);
- д) тригодишни стручни студии за дипломирани радиолошки технолози со 6 семестри и 2895 часа (180 кредити).

2.5 Број на студиските програми на втор циклус студии

На Медицинскиот факултет постојат следните студиски програми на втор циклус студии:

- а) последипломски студии за јавно здравство во траење од 4 семестри (120 кредити).
- б) стручни специјалистички студии по клиничка логопедија во траење од 2 семестри

2.6 Број на студиските програми на трет циклус - докторски студии

На Медицинскиот факултет постојат следните студиски програми на трет циклус – докторски студии:

- а) Докторски студии по медицина во траење од 6 семестри (180 кредити), вклучувајќи ги трите потпрограми:
 - студиска програма за трет циклус – базична медицина;
 - студиска програма за трет циклус – клиничка медицина;
 - студиска програма за трет циклус – молекуларна медицина;
- б) Студиска програма по јавно здравство во траење од 6 семестри (180 кредити)

Во текот на учебната 2011/2012 година направено е дополнување на студиските програми од прв, втор и трет циклус на студии со дескриптори на квалификациите согласно Уредбата за национална рамка на квалификациите и Правилникот на Одборот за акредитација на високото образование за задолжителните компоненти кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот, и

третиот циклус на студии. Сите студиски програми беа акредитирани од Одборот за акредитација на високото образование во 2012 година.

2.7 Специјализации и супспецијализации

а) специјалистички студии во траење од 4 до 7 години (8-14 семестри);

б) супспецијалистички студии во траење од 2 години (4 семестри).

2.8 Други видови на континуирано образование

Факултетот врши континуирана медицинска едукација (КМЕ), како програм на перманентно образование и усовршување во здравството. КМЕ се обавува во Центарот за континуирана едукација кој е формиран со одлука на Наставно научниот совет на 15.03.2012 година. Центарот има Одбор и едукативни тимови кои ги сочинуваат групи на стручњаци од одредени области кои ги формира Одборот на Центарот заради организирање на одреден облик на едукација. Едукативните тимови на Центарот ги сочинуваат раководители на тимови, предавачи и инструктори. Катедрите два пати во годината (на секои шест месеци) предлагаат теми за едукативни семинари/работилници кои ги доставуваат до Одборот на Центарот за оценка и прифаќање. Активности на Центарот се: организација на стручно-научни собири (семинари, работилници, школи и сл); здравствена едукација; воспоставување на интердисциплинарна академска, научна и стручна соработка со други центри во земјата и странство; соработка во меѓународни проекти во областа на КМЕ; спроведување на други едукативни активности поврзани со развој на здравството, медицинските науки и Факултетот и др.

3. МИСИЈА И ВИЗИЈА

3.1 Мисија

1. Обезбедување квалитетно и континуирано образование на стручњаци од сите полиња на медицинските науки, кои ќе промовираат современа здравствена превенција и заштита преку успешно практикување на медицина базирана врз докази.

2. Оспособување на идниот медицински кадар со следниве квалитети и вештини:

- Знаење / познавање од базичните и клиничките медицински науки и способност за решавање проблеми што е предуслов за изведување на соодветна здравствена дејност.
- Знаење / познавање од опшествените и хуманитарните науки потребни за проширување на знаењата и изградување на професионалните квалитети;
- Комуникациски способности / вештини потребни за градење на адекватен однос со сите пациенти и здравствени работници;
- Капацитет за критичка анализа на медицинската литература и разбирање за тоа како се создава и применува медицинското знаење со цел да се определи односот на чинење - корист во примената на дијагностичките и терапевтските модалитети;
- Посветеност кон континуирана едукација и продлабочување на знаењето преку развивање на способности за самостојно / индивидуално учење;
- Знаење / познавање на улогата на превенција во обезбедувањето здравствена грижа;
- Професионални / стручни квалитети, какви што се: интегритет, сочувство, темелност, одговорност и посветеност кон професијата, но и позитивниот

натпреварувачки дух, се со цел да се создаде академски граѓани кои што ќе имаат успешна кариера на полето на медицината;

- Вградување на чесно однесување и почитување на сите факултетски правила;
- Стекнување на високи етички стандарди и развивање на знаења и вештини за добросостојба на општеството.

3.2 Визија

- Да се развиваме и понатаму како водечка високообразовна и научно-истражувачка установа од доменот на здравството во Република Македонија низ засилување на квалитетот и креативноста во наставните програми, праксата и континуираната стручна наобразба.
- Да припаѓаме на семејството престижни медицински факултети.
- Преку меѓународна конкурентност на нашето здравство да дадеме поддршка на меѓународната интеграција на нашата земја.

4. СТРАТЕГИЈА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА МИСИЈАТА

1. Понатамошно усогласување на студиските програми соодветно на Европскиот кредит трансфер систем и воспоставување квалитет на работата во согласност со европските нормативи и стандарди;

2. Подобрување на квалитетот на високообразовната дејност (теоретските предавања и практичните вежби);

3. Зајакнување на сите свои основни дејности (високообразовна, научно-истражувачка и здравствена дејност);

4. Охрабрување и ангажирање во мобилноста на студентите, наставниот и стручниот кадар;

5. Стимулирање на ефикасен трансфер на знаење и професионална стручност од академската средина кон базата;

6. Зајакнување на атрактивноста на професионалните и научните степени со промоција на нови можности во кариерата;

7. Организирање и реализирање на високостручна апликативна дејност за пошироката општествена заедница;

8. Учество во планирањето, утврдувањето и развојот на вкупниот образовен систем;

9. Пренесување на употребата на современите методи на работа, сознанијата и достигнувањата со мултидисциплинарен карактер во сите подрачја во кои се образуваат студентите на првиот, вториот и третиот циклус студии на факултетот (базични, клинички и јавноздравствени науки) и здравствена нега.

5. СТУДИСКИ ПРОГРАМИ

5.1 Додипломски интегрирани 6-годишни студии по општа медицина

Студиите по општа медицина за прв пат се организирани во учебната 1947/48 академска година. Во учебната 2005/2006 год. во додипломскиот процес факултетот започна со примена на Европскиот кредит трансфер систем. Оваа програма беше

дизајнирана со модификација на курикулумот што беше претходно подготвен во рамките на Темпус проектот CD-JEP-16011-2001 „Преструктурирање на студиите по медицина во Република Македонија“, а во согласност со Закон за високото образование и Директивите од ЕУ за едукација на лиценцирани доктори по медицина [Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7th September 2005 and European Communities (Recognition of Professional Qualifications) Regulations 2007 of 19th October 2007]. Студиската програма беше акредитирана со привремено решение бр. Сл.12 од 05.07.2005 година.

Во 2010 година, беа предложени измени и дополнувања на студиска програма во насока на усогласување со Законот за високото образование (Сл. весник бр. 35/2008 и бр. 103/2008) и имплементација на препораките од Болоњската декларација. Измените главно се однесуваа на прилагодување на распоредот на предметите и бројот на часови и кредити во семестрите, како и промени во листата на изборни предмети. Студиската програма беше акредитирана од Одборот за акредитација на Р.М со решение бр. 12-54/4 од 06.10.2010 година.

Во 2012 година, согласно Правилникот за задолжителните компоненти кои треба да ги поседуваат студиските програми на Одборот за акредитација, истата беше дополнета со дескриптори на квалификациите и акредитирана од Одборот за акредитација на Р.М со решение бр. 12-163/4 од 23.05.2012 година.

Согласно новиот Закон за медицинските студии и континуираното стручно усовршување на докторите на медицина (Службен весник бр. 16 од 28.01.2013 година), Факултетот е должен да ја достави студиската програма усогласена со овој Закон до Одборот за акредитација и евалуација на високото образование, најдоцна до 1 декември 2013 година. Наставно-научниот совет на својата XVII редовна седница одржана на 23.05.2013 година формира Комисија за усогласување на студиската програма по општа медицина со Законот. Комисијата, на Наставно-научниот совет на факултетот за тематската седница закажана за 24.09.2013 година, му предложи за усвојување усогласен курикулум за студиска програма по општа медицина. Во студиската програма се предвидени нови предметни содржини од следните области: Англиски јазик во прв семестар и во седми семестар; Медицинска социологија како дел од предметот медицинска психологија во прв семестар; Промоција на здравје во втор семестар; Терапија на болка како дел од предметот Анестезиологија во девети семестар; Социјална медицина и здравствена економија во десети семестар; Геријатриска медицина во шеста студиска година; Палијативна медицина во шеста студиска година и Природни начини на лекување во шеста студиска година како дел од предметот Рационално препишување на медикаменти. Дел од студиската програма се и условите за напредување, при што согласно овој Закон, студентите ќе може да запишат предмети од трета година откако ќе го положат првиот дел од стручниот испит и успешно ќе го завршат првиот дел од практичната обука за болничко згрижување во траење од 45 дена која се спроведува во текот на првите две години. Исто така, студентите треба да завршат обука за прва помош според програма утврдена од Лекарската комора на Македонија. Првиот дел од стручниот испит се полага во Лекарската комора Македонија. Вториот дел од практичната обука за болничко згрижување во траење од 45 дена се спроведува во текот на трета, четврта и пета година и е услов за полагање на вториот дел од стручниот испит кој се полага по завршување на студиската програма и пробната работа. Вториот дел од стручниот испит опфаќа устен и писмен дел на проверка на знаењата од клиничките области и се полага во Лекарската комора на Македонија. По донесување на Одлука за усогласена студиска програма по општа медицина со Законот за медицинските студии и континуираното стручно усовршување на докторите на медицина, беше изготвен елаборат согласно Правилникот за задолжителните компоненти кои треба да ги

поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус на студии на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование. Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје достави Елаборат за измени и дополнувања на студиската програма по општа медицина усогласена со Законот до Одборот за акредитација и евалуација на високото образование во предвидениот рок до 1 декември 2013 година, а Одборот најдоцна до 15 јануари 2014 година треба да ја акредитира студиската програма.

Цел на шестгодишните интегрирани студии по општа медицина е да се изгради медицински кадар кој:

- е способен да дава квалитетни здравствени услуги по сите стандарди на современата медицина базирана на докази;

- е посветен на превенција како предуслов во обезбедувањето на здравствена грижа;

- поседува професионални квалитети, какви што се: интегритет, сочувство, вештина за комуникација, темелност, одговорност, посветеност кон професијата и високи етички квалитети;

- поседува капацитет за критичка анализа на медицинската литература;

- во примената на дијагностичките и терапевтските модалитети умее да го процени односот на чинењето и ползата од истите.

Опис на студиската програма

Студиите по општа медицина се шестгодишни студии со 12 семестри. Се состојат од наставна програма која содржи 65 обврзни предмети кои носат одреден број на кредити и 5 изборни предмети (од листа на 104 понудени). Наставата опфаќа пет групи предмети: општообразовни предмети, предмети од природните науки, базични медицински предмети, клинички предмети и јавноздравствени предмети. Наставата се изведува низ повеќе активности (интерактивни предавања, лабораториски вежби, вежби во контакт со пациенти, семинари и студентска пракса). На теоретска настава (во која спаѓаат и семинарите со 454 часа), припаѓаат 2248 часа контактна настава, а на практичната настава 3457 часа контактна настава. Соодносот на теоретската со практичната настава е 1 : 1,54. Тенденција на факултетот е соодносот на теоретската со практичната настава да биде во прилог на праксата.

Табела 5.1.1. Број на семестри, број на задолжителни и изборни предмети, број на часови и вкупен број на кредити според курикулумот за студиите по општа медицина

Студии по општа медицина	семестри	Задолжителни предмети	изборни предмети	Вкупно часови	Теоретски часови	Практична настава	Теорија : пракса	Вкупно кредити
	12	65	5	5705	2248	3458	1 : 1,5	360

Табела 5.1.2. Број на предмети, часови од теоретска и практична настава и кредити за сите семестри од курикулумот

Семестар	Број на предмети	Вкупен број на часови	Теоретска настава	Од кои семинари се	Практична настава	Број на кредити
1.	7 + 1*	375	190	10	185	30
2.	7 + 1*	390	198		192	30
3.	5	435	208		227	30
4.	6 + 1*	450	220	10	230	30
5.	6	460	234		226	30
6.	4 + 1*	445	218		227	30
7.	4	475	210	110	265	30
8.	5 + 1*	505	228	78	277	30
9.	5	490	243	46	247	30
10.	6	480	254	45	226	30
11. и 12.	10	1200	45	155	1155	60
Вкупно	65 + 5*	5705	2248	454	3457	360

* означува избран предмет

Начин на кој се реализира студентската пракса

Во текот на студирањето има вкупно 3270 часа практична настава. Во првите 10 семестри таа се одвива паралелно и во склад со теоретската настава (по точно утврдени целини и проблематика, за да овозможи постепено практично усвојување на материјалот и стекнување на соодветни вештини). Во XI. и XII. семестар студентите имаат пракса од вкупно 1200 часа (555 во 11.-от и 45 + 600 во 12.-тиот семестар). Се одвива по утврден редослед, организирана во одреден број недели активен престој и учество во целокупната работа на клиниката, кога студентот се запознава со сеопфатноста на проблематиката и под надзор ги усвојува сите предвидени вештини. Праксата е следена и со семинари кои ги водат наставниците по соодветните предмети, кога низ дискусии и активно учество се резимираат различни теми од соодветниот домен на медицината. Во овие два семестри за студентите се одвива и: семинар по клиничка микробиологија; пракса низ која се учи рационалното препишување на лекови и 4-неделна пракса во текот на која, низ решавање на случаи, се совладува вештината за изведување на диференцијална дијагноза (раководена од наставниот кадар по интерна медицина, хирургија и педијатрија).

Основната литература е цитирана на веб страната на Медицинскиот факултет во делот за секој наставен предмет. По својата содржина и обем соодветствува на наставната програма и наставниот материјал кој се изучува низ теоретската и практичната настава. Голем дел од основната литература е изготвен од академскиот кадар на факултетот кој е одговорен за соодветниот предмет. Освен нив, обврзно е цитирана и стручната литература преведена со програмата на Валадата на Р. Македонија, во чии преводи и редакција (за обезбедување на максимална стручност) активно учествуваше голем дел од академскиот кадар. Податоците за целосната препорачана стручна литература се ажурираат со најновите изданија на почетокот од секој семестар.

Оценка на студиската програма

Студиската програма со своите предметни содржини целосно ги исполнува целите на интегрираните студии по општа медицина и е соодветна со дипломата. Односот на бројот на часовите за предавања и бројот за вежби и клиничка пракса

целосно ги задоволува потребите за стекнување на квалификациите потребни за вршење на професијата доктор по медицина.

Сепак, се забележува повторување на некои методски единици во предметните содржини во повеќе предмети и застапеност на детали во дел од предметните содржини, кои ги надминуваат потребите за додипломски студии. Утврдените пропусти во наставните програми на поедини предмети потребно е што поскоро да се корегираат.

Забелешките на студентите укажуваат дека за некои предмети не се изготвува и истакнува распоред за содржините на практичната настава или истиот не содржи посочување на постепениот развој на вештини кои со нив се развиваат. Од тие причини факултетот треба да инсистира секоја катедра да изготви распоред на методски единици за практична настава на кој ќе се придржува наставниот кадар кој е вклучен во изведување на истата.

5.2 Додипломски тригодишни стручни студии

Студиските програми за додипломски тригодишни стручни студии за дипломирани: медицински сестри и медицински техничари, логопеди, радиолошки техничари и за физиотерапевти се составени според Директивата на ЕУ од 2005/2006 година (Directive 2005/36/EC од 07.09.2005) за автоматско признавање на дипломата, што значи дека треба да се состојат од најмалку 3 години студии или од 4600 часови теоретска настава и пракса, при што треба да ја вклучува наставната програма опишана во Анекс V, точка 5.2.2. на оваа Директива. Елаборатите за студиските програми се изработени според препораките на Одборот за акредитација при Министерството за образование и наука.

Во согласност со препораките, сите четири студиски додипломски програми на Медицинскиот факултет во Скопје се состојат од 3 години студии (6 семестри), со предавања, вежби, семинари, задолжителна клиничка пракса и континуирани проверки на знаењата, за што студентите остваруваат 180 кредити. За наставата по сите четири студии обезбедена е стручна литература која е цитирана на веб страната на Медицинскиот факултет во делот за секој наставен предмет. Преглед на насловите на добиени книги од Проектот на Владата на Р. Македонија е даден во студентскиот информатор.

На студиските програми за додипломски тригодишни стручни студии, се запишуваат редовни и вонредни студенти при што за редовните студенти теоретската и практичната настава е задолжителна, а на вонредните студенти обемот на теоретската и практичната настава е помал за 40% во однос на редовните. Програмата се завршува со дипломска работа која што се работи под раководство на ментор и се состои од писмена работа која јавно се презентира пред тричлена комисија (вклучувајќи го и менторот), определена од Комисијата за тригодишни стручни студии.

Овие студии профилираат високостручен медицински кадар оспособен за самостојно стручно изведување на вештини од соодветниот профил. Заради тоа, Медицинскиот факултет во наставата ангажира вкупно 163 стручњаци од практиката кои на студентите ќе им го пренесат своето стручно искуство. Тие потекнуваат од ЈЗУ Универзитетските клиници (за гинекологија и акушерство, радиологија, радиотерапија и онкологија, детски болести, психијатрија, неврологија, ревматологија, пулмологија, хематологија, кардиологија, гастроентерологија, нефрологија, ендокринологија, инфективни болести, дерматологија, ОРЛ, очни болести, урологија, неврохирургија, детска хирургија, пластична хирургија, дигестивна хирургија, ургентен центар), од ГОБ 8-ми Септември, Клиниката за детски болести –Козле, Заводот за слух и говор, Заводот

за физикална медицина и рехабилитација, Институтот за трансфузиона медицина, Поликлиниките Букурешт, Јане Сандански и Гази баба во Скопје, Здравствениот дом Куманово.

Табела 5.2.1 Број и домен на стручњаците од практиката кои се вклучени во наставата на тригодишните стручни студии

област	број	област	број
Хирургија	28	Неврологија	5
Интерна медицина	26	Кинезиологија	2
Онкологијата и радиотерапијата	22	дерматовенерологија	3
Радиографска технологија	14	Ментално здравје	2
Педијатрија	18	офталмологија	1
Стручни предмети од физикална медицина	17	Анестезиологија со реанимација	1
радиобиологија	11	Инфективни болести	1
Гинекологија и акушерство	10	Јавно здравство	1
Рехабилитација на патологија на слух и говор	7	ОРЛ	1
Општа здравствена нега	8		

5.2.1. Специфики на студиската програма за дипломирани медицински сестри/техничари (ДМС/ДМТ)

За прв пат во учебната 2005/2006 година при УКИМ – Медицински факултет во Скопје започнаа тригодишните стручни студии за медицинска сестра/ медицински техничар. Целта на овие студии е на медицинскиот кадар со средно образование да му се овозможи образование со кое ќе ги прошири своите базични познавања од доменот на медицината, а ќе совлада клинички вештини во доменот на здравствена нега на индивидуалци, семејства или социјални групи.

Дипломирана медицинска сестра (ДМС) или дипломираниот медицински техничар (ДМТ) е лице коешто ја завршило додипломската едукација и со тоа се здобило со право да практикува или менаџира општа здравствена нега и да продолжи со континуирана едукација во специфично или повеќе специјализирано подрачје, или може да ја продолжи својата едукација на повисоко ниво - постдипломски студии во доменот на различни полиња од здравствената нега (психијатрија, геријатрија, онкологија, акушерство, интензивна нега и др.).

Опис на студиската програма

Стручните студии за дипломирани медицински сестри/техничари се тригодишни студии со 6 семестри. Опфаќаат четири групи предмети (модули): професионални предмети, предмети од базичните науки, предмети од општествените науки и изборни предмети. Детални податоци се презентирани на табелите 5.2.1.1. и 5.2.1.2.

Табела 5.2.1.1. Број на семестри, предмети по модули, часови и кредити според курикулумот за стручните студии за дипломирани медицински сестри/техничари

Студии за дипломирани медицински сестри/техничари	Семестри	Здравствена нега предмети	Базични науки	Општествени науки	Изборни предмети	Вкупно
Број на предмети по модули	6	15	12	5	3	35
Број на часови по модули		3150	700	310	45	4205
Број на кредити по модули		124,5	36,5	16	3	180

Табела 5.2.1.2 Број на часови и кредити во трите студиски години на студиите за дипломирани медицински сестри/техничари

Година	Часови -зимски семестар	Часови -летен семестар	Часови вкупно	ЕКТС
1	500	840	1340	60
2	620	765	1385	60
3	675	805	1480	60
Вкупно:	1795	2410	4205	180

Реализацијата на наставната програма (теоретската и практична настава) ја остваруваат професори и асистенти при катедрите на факултетот со користење на просторните ресурси на соодветните институти при Медицинскиот факултет Скопје и ЈЗУ Универзитетските Клиники.

Студентската пракса (клинички инструкции) се состои од практичната настава предвидена како **клиничка и болничка пракса** и е задолжителна со над 60% од вкупната настава. Со практичната настава студентите стекнуваат вештини да ги применат научените теоретски принципи во сите видови општа нега на болниот. Стекнуваат способност да ги препознаат потребите за превенција и рехабилитација во различна возраст и фази од животот на луѓето преку евалуација на клиничките податоци и обемот и значењето на симптомите на болниот. Развиваат способност да предложат и имплементираат терапевтски програми соодветно на индикациите и препораките на докторот, вклучувајќи интердисциплинарен тим за делови од негата или рехабилитацијата и да овозможат реализација на ефикасни и безбедни интервенции соодветни за решавање на случајот. Се обучуваат да обезбедат третман на безбеден начин за пациентот или група пациенти преку примена на пракса базирана на докази со цел да се процени и констатира состојба на здравје, испланира цели на терапијата, имплементира и евалуира спорведување на нега, земќи ги во предвид физичките, психолошките и социо-културните аспекти на личноста.

Оценка на студиската програма за ДМС/ДМТ

Студиската програма со своите предметни содржини ги исполнува целите на студиската програма за дипломирана медицинска сестра и е соодветна со дипломата. Досегашните искуства покажуваат дека односот на бројот на часовите за предавања и бројот за вежби и клинички престои овозможува целосно развивање на стручен профил оспособен за вештини тесно поврзани со идната професија. Недостасуваат учебни помагала наменети за овие студии и студентите испитите ги спремаат од скрипти и авторизирани предавања од наставниците кои ја изведуваат наставата.

5.2.2 Специфики на студиската програма за дипломиран радиолошки технолог

Тригодишните стручни студии за дипломиран радиолошки технолог за прв пат се организирани во учебната 2005/06 академска година. Целта на стручните студии за дипломиран радиолошки технолог е низ континуирано тригодишното образование да се совладаат и усвојат клиничките вештини од доменот на радиолошката технологија за истите да се применат во дијагнозата или во лекувањето на различните болести.

Опис на студиската програма

Стручните студии за радиолошки технолози се тригодишни студии со 6 семестри. Студиите опфаќаат четири групи предмети (модули): професионални предмети, предмети од базичните науки, предмети од општествените науки и изборни предмети. Детални податоци се презентирани на табелите 5.2.2.1. и 5.2.2.2.

Табела 5.2.2.1. Број на семестри, предмети по модули, часови и кредити според курикулумот за стручните студии за радиолошки технолози

Студии за радиолошки технолози	семестри	Професионални Предмети	Базични науки	Општествени науки	Изборни предмети	Вкупно
Број на предмети по модули	6	23	9	5	3	41
Број на часови по модули		2035	525	290	45	2895
Број на кредити по модули		131,5	29,5	16	3	180

Табела 5.2.2.2. Број на часови и кредити во трите студиски години на студиите за радиолошки технолози

Година	Часови–зимски семестар	Часови–летен семестар	Часови- вкупно	EKTC
1	460	450	910	60
2	460	495	955	60
3	470	560	1030	60
Вкупно:	1390	1505	2895	180

Едукацијата на радиолошките технолози како интердисциплинарна здравствена наука во себе ги инкорпорира и знаењата на другите науки. Затоа, освен Медицинскиот факултет, во реализацијата на наставната програма се вклучени и катедри од Природно–математички факултет, од Филозофскиот факултет и од Филолошкиот факултет. Стручните, професионални предмети со својата теоретска и практична настава се обавуваат во наставната база при Медицинскиот факултет – Институт за Радиологија, ЈЗУ Универзитетска Клиника за Радиотерапија и Онкологија.

Студентската пракса е предвидена за 6 професионални и 1 базичен предмет со вкупно 330 часови. Се изведува на Институтот за радиологија, на ЈЗУ Универзитетска Клиника за радиотерапија и онкологија и на ЈЗУ Универзитетска Клиника за трауматологија, ортопедски болести, анестезија, реанимација и интензивно лекување и ургентен центар. Праксата се состои од престој во соодветните кабинети каде на студентите им се демонстрира за да се обучат за самостојно изведување на дијагностичките радиолошки техники на соодветната апаратура. Со практичната настава студентите

стекнуваат практични вештини од радиологијата, нуклеарната медицинска дијагностика, интервенциска радиологија и радиотерапија.

Оценка на студиската програма за радиолошки технологии

Студиската програма со своите предметни содржини ги исполнува целите на студиската програма за дипломиран радиолошки технолог и е соодветна со дипломата. Соодносот на бројот на часовите за предавања и бројот за вежби и клинички престои овозможува целосно развивање на стручен профил оспособен за вештини тесно поврзани со идната професија. Недостасуваат учебни помагала наменети за овие студии и студентите испитите ги спремаат од скрипти и авторизирани предавања од наставниците кои ја изведуваат наставата.

5.2.3 Специфики на студиската програма за дипломиран логопед

Тригодишните стручни студии по логопедија за прв пат се организирани во учебната 2007/08 академска година. Тригодишните стручни студии по логопедија се изведуваат со цел низ континуирано образование да се совладаат клиничките вештини во доменот на логопедијата и да се оспособи стручен кадар кој ќе ги примени во пракса за рехабилитација на говорот, јазикот, гласот и слухот.

Опис на студиската програма

Стручните студии по логопедија се тригодишни студии со 6 семестри. Студиите опфаќаат четири групи предмети (модули): професионални предмети, предмети од базичните науки, предмети од општествените науки и изборни предмети. Детални податоци се презентирани на табелите 5.2.3.1 и 5.2.3.2

Табела 5.2.3.1 Број на семестри, предмети по модули, часови и кредити според курикулумот за стручните студии по логопедија

Студии по логопедија	семестри	Профес. Предмети	Базични науки	Општеств. науки	Изборни предмети	Вкупно
Број на предмети по модули	6	20	16	5	3	44
Број на часови по модули		2140	945	310	45	3440
Број на кредити по модули		102	59	16	3	180

Табела 5.2.3.2 Број на часови и кредити во трите студиски години на студиите по логопедија

Година	Часови – зимски семестар	Часови – летен семестар	Часови - вкупно	ЕКТС
1	460	450	910	60
2	460	495	955	60
3	470	560	1030	60
Вкупно:	1390	1505	2895	180

Во реализација на интердисциплинарната наставна програма се вклучени наставници од соодветни катедри од Медицинскиот факултет, како и катедри од Филозофскиот факултет, Филолошкиот факултет, Природно – математички факултет и др. Стручните, професионални предмети со својата теоретска и практична настава се обавуваат во наставната база при Медицинскиот факултет – “Завод за рехабилитација на слух, говор и глас”. За предметите од рехабилитација на патолошките состојби во

вербалната комуникација се вклучени истакнати стручни работници (меѓу кои и два магистранти и три докторанти) од практиката во Заводот.

Тие се ангажирани за оделни делови во одредени стручни предмети од областа на рехабилитацијата на сите патолошки состојби во вербалната комуникација.

Студентската пракса е предвидена за 7 професионални предмети со вкупно 430 часови. Се изведува во Заводот за рехабилитација на слух, говор и глас, за групи од по 5 студенти во термините од 8 до 12 часот. Во кабинетите работат заедно со демонстратор кој им ја презентира индивидуалната работа со пациенти со патолошки состојби на вербалната комуникација. Со практичната настава студентите стекнуваат вештини да ги применат научените теоретски принципи од областа на логопедијата и рехабилитација на лица со нарушувања на говорот, гласот и слухот.

Оценка на студиската програма

Студиската програма со своите предметни содржини ги исполнува целите на студиската програма за дипломиран логопед и е соодветна со дипломата. Досегашните искуства покажуваат дека односот на бројот на часовите за предавања и бројот за вежби и клинички престои овозможува целосно развивање на стручен профил оспособен за вештини тесно поврзани со идната професија. Недостасуваат учебни помагала наменети за овие студии и студентите испитите ги спремаат од скрипти и авторизирани предавања од наставниците кои ја изведуваат наставата.

Од академската 2013/14 ќе започне да се реализира и новата акредитирана студиска програма од втор циклус стручни студии по клиничка логопедија во траење од една година со што дипломираните логопеди ќе стекнат уште 60 кредити. Со ова, заедно со претходното образование од првиот циклус студии ќе компетираат високо образование со 240 кредити.

5.2.4. Специфики на студиската програма за дипломиран физиотерапевт

Тригодишните стручни студии за дипломирани физиотерапевти за прв пат се организирани во учебната 2008/09 академска година.

Тригодишните стручни студии за дипломирани физиотерапевти се изведуваат со цел низ континуирано образование да се образува кадар кој ги има совладано клиничките вештини во доменот на физиотерапијата.

Опис на студиската програма

Стручните студии за дипломирани физиотерапевти се тригодишни студии со 6 семестри и опфаќаат четири групи предмети (модули): професионални предмети, предмети од базичните науки, предмети од општествените науки и изборни предмети. Детални податоци се презентирани на табелите 5.2.4.1. и 5.2.4.2.

Табела 5.2.4.1. Број на семестри, предмети по модули, часови и кредити според курикулумот за стручните студии за дипломирани физиотерапевти

Студии за дипломирани физиотерапевти	семестри	Профес. Предмети	Базични науки	Општеств. науки	Изборни предмети	Вкупно
Број на предмети по модули	6	23	17	5	3	48
Број на часови по модули		2054	725	310	45	3440
Број на кредити по модули		129	32	16	3	180

Табела 5.2.4.2. Број на часови и кредити во трите студиски години на студиите за дипломирани физиотерапевти

Година	Часови – зимски семестар	Часови – летен семестар	Часови - вкупно	EKTC
1	455	500	955	60
2	445	590	1035	60
3	520	615	1135	60
Вкупно:	1420	1705	3125	180

Едукацијата на идните дипломирани физиотерапевти е интердисциплинарна и покрај наставата од доменот на медицината, инкорпорирна е и настава на други науки. Затоа **во реализацијата на наставната програма** покрај Медицинскиот факултет се вклучени и катедри од Природоно – математички факултет, од Филозофскиот факултет и од Филолошкиот факултет. Наставата по стручните професионални предмети се одвива во наставната база при Медицинскиот факултет – Заводот за физикална медицина и рехабилитација.

Студентска пракса е предвидена за 5 професионални предмети со вкупно 300 часови. Се изведува во Заводот за физикална медицина и рехабилитација. Праксата се состои од престој во соодветните кабинети каде студентите преку демонстрација на одредени техники на работа се обучуваат за самостојно изведување на сите техники на физиотерапија со примена на соодветна апаратура. Со практичната настава студентите стекнуваат вештини да ги применат научените теоретски принципи во областа на физикалната терапија и рехабилитација.

Оценка на студиската програма за дипломиран физиотерапевт

Студиската програма со своите предметни содржини ги исполнува целите на студиската програма за дипломиран физиотерапевт и е соодветна со дипломата. Досегашните искуства покажуваат дека односот на бројот на часовите за предавања и бројот за вежби и клинички престои овозможува целосно развивање на стручен профил оспособен за вештини тесно поврзани со идната професија. Недостасува академски кадар за некои од стручните предмети на овие студии кој во моментот се надополнува со стручњаци од практиката, доктори по медицина-магистри кои истовремено се специјалисти по физикална медицина и рехабилитација.

5.3 Стручни специјалистички студии по клиничка логопедија (втор циклус)

Вториот циклус стручни специјалистички студии по клиничка логопедија на факултетот се акредитирани со Решение на Одборот за акредитација и евалуација донесено на 19. седница одржана на 29.04.2013 година.

Првата генерација студенти на овој циклус студии се запиша на Конкурс распишан од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во Август 2013 година, во учебната 2013/2014 година. На конкурсот се запишаа вкупно 19 студенти.

Вториот циклус стручни специјалистички студии по клиничка логопедија се изведуваат со цел низ континуирано образование да се образува кадар кој ги има совладано клиничките вештини во доменот на логопедијата и да се оспособи стручен кадар кој ќе ги примени во пракса за рехабилитација на говорот, јазикот, гласот и слухот.

Основната литература е цитирана на веб страната на Медицинскиот факултет во делот за секој наставен предмет. Голем дел од основната литература е изготвен од академскиот кадар на факултетот кој е одговорен за соодветниот

предмет. Освен нив, во задолжителна и дополнителна литература се цитирани и странски автори и нивни наслови, како и стручната литература преведена со програмата на Валадата на Р. Македонија, во чии преводи и редакција (за обезбедување на максимална стручност) активно учествуваше голем дел од академскиот кадар.

Опис на студиската програма

Студиската програма е во траење од 1 година, 2 семестри, со вкупно 60 кредити, а завршува со специјалистички испит. Со завршување на едногодишната студиска програма се добива звање Клинички логопед – специјалист.

Студиската програма се состои од 12 задолжителни и 6 изборни предмети. По два изборни предмети студентите самостојно ги избираат од понудените за соодветниот семестар. Детални податоци се презентирани на табелите 5.3.1. и 5.3.2.

Табела 5.3.1. Број на семестри, предмети, часови и кредити според курикулумот за специјалистички студии по клиничка логопедија

Специјалистички студии по клиничка логопедија	Семестри	Задолжителни предмети	Изборни предмети	Вкупно
Број на предмети	2	12	6	18
Број на часови		670	240	910
Број на кредити		42	18	60

Табела 5.3.2. Број на часови и кредити во студиската година на специјалистичките студии по клиничка логопедија

Година	Часови – зимски семестар	Часови – летен семестар	Часови - вкупно	ЕКТС
1	440	470	910	60

Предметните содржини (теоретска и практична настава) во целост ги исполнуваат целите на предметната програма.

5.4 Студии по јавно здравство –ЈЗ (Втор и трет циклус)

Главните задачи и очекувани резултати во едукацијата во областа на јавното здравје се: изградба на ЈЗ капацитети-институционални и хумани, подобрување на компетенциите на ЈЗ професионалци и активно учество во здравствената политика, научно-истражувачката дејност и во квалитетното пружање услуги во јавното здравје на индивидуално ниво и на ниво на заедница. За да ги воведат овие нови модалитети во едукацијата во ЈЗ, Медицинскиот факултет, при УКИМ, во период од 2001-2003 год., во рамките на OSI-ASPHER програмата во РМ („Квалитетен развој на наставните програми за јавно здравје во Централна и Источна Европа“), со поддршка на Министерство за здравство и Министерство за наука и образование, го иницираше развојот на постдипломска едукативна програма од областа на јавно здравство (Мастер програм) и воспоставување на Школата за ЈЗ при Медицинскиот факултет во Скопје, согласно меѓународно признатите стандарди (ASPHER- Association of School of Public Health in European Region) и македонската легислатива во областа на високото образование. Во

јуни 2003 година беше формирана новата организациона и функционална единица на Медицинскиот факултет во Скопје, Центарот за ЈЗ (база за развој на Школата за ЈЗ), која ќе обезбедува последипломска настава од областа на ЈЗ, за мултидисциплинарна група професионалци од различни дисциплини.

Опис на студиската програма

Најнапред беше иницирана последипломска магистерска програма (MPH program and core curriculum) креирана со надворешна консултативна поддршка од тимот на Braun School of Public Health, Hadassah University, , Jerusalem, Israel, раководена од prof. Ted Tulchinsky. Оваа 2-годишна студиска програма беше дизајнирана да одговори на потребите на студентите како и на потребите на маркетот за јавно здравство и јавноздравствената пракса, со модуларен формат, кредит-трансфер систем и мултисдисциплинарен пристап. Истата беше усвоена во 2003 година, кога се запиша прва генерација 23 студенти. Силната мотивација и интерес на наставниот и соработничкиот кадар од пет превентивни Катедри на Медицинскиот факултет беше круцијална за нејзиното квалитетно имплементирање. Во реализацијата на програмата се вклучија и поканети наставници од другите факултети од Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“, како и наставници-гости од партнерските ASPHER Школи за ЈЗ, од Универзитетите од повеќе земји (Израел, САД, Хрватска, Србија, Германија и др.).

Во подоцнежната самоевалуација и екстерна евалуација(prof. Judy Overal, Tulane University, USA, prof. Ted Tulchinsky, Braun SPH, Hadassah University, Israel) овој проект за развој на Школа за ЈЗ беше оценет како „модел за развој на Школите за ЈЗ“. Со тоа беа исполнети меѓународните критериуми за прием во ASPHER – Association of School of Public Health in European Region. Во септември, 2005 година, Центарот за ЈЗ при Медицинскиот факултет е примен за полноправна членка на ASPHER на 27th ASPHER Annual Conference во Yerevan, со што се отворија нови можности за развој на едукацијата во областа на ЈЗ во Република Македонија, поттикнувајќи ја одржливоста и квалитетот на новите едукативни модели на Медицинскиот факултет во Скопје.

Во 2010 година, Медицинскиот факултет ја промовираше ревидираната програма за 2-годишни магистерски студии по јавно здравство (втор циклус) според Болоњскиот процес, Програмата беше успешно акредитирани во 2011 година од страна на Националниот Одбор за акредитации на Министерството за образование и наука на РМ. Во академската 2011/2012 година, е запишана 8 генерација на магистерски и прва генерација на докторски студии по ЈЗ. 64 кандидати од различни профили станаа магистри на наука од областа на јавно здравство на Медицинскиот факултет, во Скопје.

Студиската програма е отворена како кон студентите на Медицинскиот факултет, Стоматолошкиот факултет, Фармацевтски факултет (регулирани професии) и сродните факултети (Ветеринарен) така и кон студентите со завршен прв циклус академски студии од високо образование на факултетите од општествени, технички, природни и биотехнички науки, кои може да имаат академски и научно-истражувачки интерес за различните сегменти од областа на јавното здравство. Со тоа, студиите по јавно здравство се мултидисциплинарни, целосно отворени и директно му служат на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј“, согласно принципите на интегриран универзитет. Еден од темелите на овие студии е меѓународната соработка со академски институции од областа на јавно здравство од Европа и пошироко, а со тоа и академската размена – мобилноста на студенти и наставен кадар, со континуирани меѓународни активности и соработка со Европските универзитети во полето на едукацијата во јавното здравство во Европа.

Центарот – Школата за јавно здравство се состои од *основни организациони и функционални единици* и тоа:

1. Институти:
 - Институт за Социјална медицина
 - Институт за Епидемиологија и биостатистика
2. Катедри:
 - Катедра за социјална медицина
 - Катедра за епидемиологија со статистика и информатика
 - Катедра за хигиена
 - Катедра за медицина на труд
 - Катедра по микробиологија со паразитологија (само за третиот циклус)
3. Наставни бази:
 - Институт за јавно здравје
 - Институт за медицина на труд

Во реализација на горенаведените активности на Центарот учествуваат сите избрани наставно-научни и научни работници од наведените катедри, а се вклучуваат и наставниците и соработниците од други соодветни Катедри на Медицинскиот факултет, како и од другите високо-образовни институции од земјата.

5.4.1 Магистерски студии по јавно здравство (втор циклус)

Цел на магистерските студии по јавно здравство е да обезбеди континуирано академско образование и да ги подготви лекарите, научно-истражувачките работници, менаџерите и креаторите на здравствена политика во областа на јавно здравство, за препознавање и решавање на јавно здравствените проблеми. Со тоа истовремено ќе се создадат услови за унапредување и на: истражувањата во областа на јавно здравство, анализата на здравствената политика и политиката на промоција на здравје.

Опис на студиската програма

Низ наставната програма за постдипломски студии од областа на јавното здравство се усвојуваат знаења за:

1. Основните елементи на општествената анализа;
2. Здравјето и заболувањата кај населението;
3. Промовирање на здравјето и превенцијата на болестите;
4. Системите на здравствена заштита и нивното управување.

Програмата вклучува проучување на случаи од пракса, конкретни практични задачи, теренска работа, посети на објектите кои се од интерес за јавното здравство што може да биде многу полезно за примена на усвоените знаења во пракса.

Во оваа студиска програма се предвидени повеќе активности кои се бодуваат:

- Настава низ 6 модули (Вовед во јавното здравство; Квантитативни методи; Економика во здравството и здравствениот менаџмент; Квалитативни методи; Методологија за контрола на болестите и Популациони здравствени потреби) со вкупно 60 кредити
- Истражувачки форум и Интегрирачка работилница со по 5 кредити
- Изборни курсеви со 20 кредити
- Изработка и одбрана на магистерски труд со 30 кредити

Со завршувањето на 4-те семестри и освојувањето на овие 120 кредити, учесниците во програмата се стекнуваат со звањето Магистер на науки по јавно здравство.

5.4.2 Докторски студии по јавно здравство (трет циклус)

Во 2010 година, Медицинскиот факултет ја промовираше програмата за тригодишните докторски студии од областа на јавно здравство (трет циклус PhD), според Болоњскиот процес. Програмата беше успешно акредитирана во 2011 година од страна на Националниот Одбор за акредитации на Министерството за образование и наука на РМ. Во академската 2011/2012 година, е запишана првата генерација на докторски студии по ЈЗ.

Докторските студии од областа на јавно здравство претставуваат континуум на академската едукација во областа на јавното здравство. Со нив се овозможува усовршување на компетенциите за самостоен истражувач и стекнување на звање **доктор на науки по јавно здравство**. Цел на овие студии е стекнување на пошироки знаења на научните теории, методологии и алатки кои ја сочинуваат основата за истражување во јавното здравство и здравствените науки и развивање на способностите за индивидуално разбирање и справување со зададените проблеми и теми. На тој начин ги подготвува за самостојно истражување во академски, приватни и јавни истражувачки и консултациони организации; им обезбедува експертски вештини при дизајнирањето на истражувањата и при изведувањето на експертизи во одредени специјализирани области.

Опис на студиската програма:

Во наставата на докторските студии по јавно здравство постојат три групи предмети: задолжителни, општо методолошки и специјално методолошки предмети а како обврска во реализација на студиите е и извадувањето на стручно-практична работа (вежби).

Програмата се реализира преку активна настава со доминатно истражувачка активност, на следниов начин:

1. теоретски дел кој се состои од интерактивни предавања, учење базирано на решавање проблеми (problem-based learning) и насочени стручни семинари.

2. истражувачка работа (индивидуална истражувачка работа, практична демонстрација, одбрана на семинарските трудови, пишување есеј, дискусии во група, работа во истражувачки форум (Research Forum), преглед и анализа на податоци од литературата, презентации и публикување на самостојно добиените резултати, и др)

3. изработка и одбрана на докторската дисертација.

Во оваа студиска програма се предвидени три вида на бодовни активности:

1. Обуката за истражување, (предмети за стекнување генерички знаења и вештини за истражување носат 12 кредити, а докторските семинари, конференции и работилници од истражувачката практика носат 18 кредити) носи вкупно 30 кредити.

2. Едукацијата, (предмети од полето и областа на истражувањето: специјални методолошки и предмети од потесната област на истражувањето т.е. изборни предмети) носи вкупно 30 кредити.

3. Пријавата, изработката и одбраната на докторската дисертација, носат вкупно 120 кредити.

Оценка на студиската програма за втор и трет циклус студии по јавно здравство

И покрај тоа што и во овој циклус на студии останува определбата за постојано иновирање, усовршување и надградување, тековниот концепт со предметните содржини, организацијата и спроведувањето на наставниот процес и со оценувањето

на стекнатите знаења и вештини овозможува целосно постигнување на целите и соодветност на дипломата на две нивоа: магистер за јавно здравство и доктор на науки по јавно здравство. Овие стручњаци од доменот на јавното здравство имаат вештини за откривање, тестирање и дистрибуирање на решенија за здравјето проблемите поврзани со здравјето на човекот и законите по здравјето и квалификации за лидер во јавното здравство.

До обезбедување на посебен физички простор, Центарот својата дејност останува да ја реализира во просториите на Катедрата за социјална медицина, Катедрата за епидемиологија и биостатистика, Катедрата за хигиена, Катедрата за медицина на трудот.

5.5 Докторски студии по медицина (трет циклус)

Третиот циклус на студии – докторските студии по медицина како интегративен сегмент на докторските студии на УКИМ се организираат и реализираат од Школата за докторските студии на УКИМ, од учебната **2011/2012 година**, согласно на правилата на Европскиот кредит трансфер систем, втемелен во Болоњската декларација и усогласуван со најрелевантните состаноци, конференции, декларации, семинари посветени на оваа тематика од 2003-2009 година.

Овие докторски студии се исткнуваат со современ наставен курикулум кој пружа целовитост, систематизиран пристап и комплексност во едукацијата на идни доктори по науки. Цел на овие студии е: обезбедување на пошироко знаење на научните теории, методологии и алатки кои ја сочинуваат основата за истражување во медицинските науки и здравството; развивање на способностите за индивидуално разбирање и справување со зададените проблеми и теми; подготовка за индивидуално истражувања и едукација во оваа подрачје во академски, приватни и јавни истражувачки и консултациски организации; обезбедување на достапност на експертски вештини при дизајнирање на истражувањата, методите и дисеминацијата. Студиската програма за докторските студии од областа на медицинските науки на студентите кои го завршиле интегрираниот прв и втор циклус на додипломски студии на Медицинскиот факултет (360 кредити) и на студентите од останатите регулирани професии им овозможуваат да ги усовршат компетенциите на самостоен истражувач и по освоени 180 кредити, да се стекнат со звањето доктор на медицински науки.

Опис на студиските програми:

Според Решенијата за акредитација од 21.02.2011 година, добиени од страна на Одборот за акредитација на високото образование на Република Македонија, акредитирани се 3 студиски програми од третиот циклус студии по медицина, во траење од три години и тоа:

1. СТУДИСКА ПРОГРАМА – БАЗИЧНА МЕДИЦИНА – со чие завршување студентите се стекнуваат со научен степен: доктор по медицински науки – базична медицина

2. СТУДИСКА ПРОГРАМА – КЛИНИЧКА МЕДИЦИНА со чие завршување студентите се стекнуваат со научен степен: доктор по медицински науки – клиничка медицина

3. СТУДИСКА ПРОГРАМА – МОЛЕКУЛАРНА МЕДИЦИНА со чие завршување студентите се стекнуваат со научен степен: доктор по медицински науки – молекуларна медицина.

Сите студиски програми траат 3 години или 6 семестри (180ЕКТС)

- Во I семестар (30 ЕКТС) се спроведува Обука за истражување, преку предмети за стекнување генерички знаења и вештини за истражување (3 предмети по 4 ЕКТС) како и докторски семинари, работилници, истражувачки активности носочени кон темата (18 ЕКТС).

- Во II семестар (30 ЕКТС) продолжува Едукација на докторанти преку совладување на предмети од полето и областа на истражувањето (специјални методолошки предмети- 21 кредит, 3x7 ЕКТС), како и предмети од потесната област на истражувањето (изборни предмети- вкупно 9 ЕКТС).

- Во III,IV,V и VI семестар докторантот се стекнува со 120 ЕКТС во процесот на изработка на докторска дисертација (публикации), годишни конференции со презентации и извештаи, работилници, меѓународна мобилност и одбрана на докторска дисертација.

Секоја студиска програма вклучува 6 задолжителни предмети (3 општо методолошки и 3 специјално методолошки предмети) а листите на изборните предмети се исклучително големи и содржајни со цел да ги задоволат сите аспекти на научно-истражувачката работа во нејзини најразлични и многубројни научно истражувачки полиња и области: во базичната медицина – 74, во клиничката и молекуларната медицина -128.

Планот и програмата на докторските студии се спроведуваат низ активна настава составена од теоретски дел (предавања во вид на интерактивна настава, учење насочено кон конкретни проблеми, стручни семинари на одредена тема); истражувачка работа (практични демонстрации, индивидуална истражувачка работа, одбрана на семинарски трудови, преглед и анализа на податоци од литературата, дискусии поврзани со тековни истражувања во согласност со податоците од литературата, презентирање и публикување на самостојно добиени резултати).

Наставно-образовниот процес на докторските студии се реализира според предвидената динамика, во услови на задоволителна просторна и технолошка логистика на институтите, наставните бази и бројните лаборатории на Медицинскиот факултет и Универзитетските клиники.

Во наредниот период, приоритет секако треба да бидат интензивно осовременување и опремување на научно-истражувачките лаборатории како и интензивирање на публицистичката активност на Медицинскиот факултет со основање на научно-стручното списание во кое место би имале најуспешните публикации на докторантите, што исклучително поттикнувачки би влијаело врз квалитетот на научно-истражувачката дејност.

Предметните програми во најголем опсег се детални и информативни како по однос на содржините и современите литературни извори за совладување на материјата, така и по однос на начините на организација и спроведување на наставниот процес и оценувањето на стекнатите знаења и вештини на докторантите. Предметните содржини како на општо-методолошките и специјално-методолошките, така особено на бројните изборни предмети, претставуваат **реална основа за целосно постигнување на целите** на студиските програми и **стекнување диплома доктор по медицински науки**.

5.6 Специјализации/Супспецијализации

Факултетот спроведува специјализации и супспецијализации од определени гранки на медицината за здравствените работници и здравствените соработници со високо образование, согласно Законот за здравствена заштита.

Специјализацијата и супспецијализацијата се спроведува преку теоретска настава и практична обука која се спроведува во одредено траење на Факултетот и акредитирани здравствени установи, согласно плановите и програмите за специјализации и супспецијализации пропишани со Правилникот за специјализации и супспецијализации на здравствени работници и здравствени соработници со високо образование донесен од Министерот за здравство на Р.Македонија.

Специјализацијата трае најмалку три, а најмногу шест години зависно од специјалноста, а супспецијализацијата трае најмногу две години.

По совладувањето на планот и програмата за специјализацијата, односно супспецијализацијата, и со положувањето на специјалистичкиот, односно супспецијалистичкиот испит специјализантот/супспецијализантот се стекнува со **стручен назив специјалист, односно супспецијалист од соодветната гранка на специјализацијата, односно супспецијализацијата.**

Врз основа на Четиригодишната програма за потребите од специјалистички и супспецијалистички кадри согласно со мрежата на здравствени установи (2012-2015 година), донесена од Министерот за здравство на РМ, Факултетот на Конкурс објавен во Март 2013 година запиша вкупно 165 државни специјализации одобрени во четиригодишната програма за 2012 година. На истиот Конкурс беа запишани и вкупно 243 приватни специјализации.

Заклучно со последниот Конкурс од Март 2013 година, на Факултетот има 797 специјализанти на приватна специјализација и 301 специјализанти упатени од Јавни здравствени установи.

На Факултетот на супспецијализација запишани се 35 супспецијализанти од 13 различни гранки на медицината.

Специјализација и доедукација по семејна медицина

Врз основа на Одлуката на Владата на Република Македонија да воведо до 2020 година специјализирани семејни лекари како водечки членови на тимовите („тим лидери“) кои обезбедуваат здравствени услуги на ниво на примарна здравствена заштита (ПЗЗ), утврдена е стратегијата за имплементација на семејната медицина во Македонија. Парадигмата на семејната медицина нуди ефективна, ефикасна и финансиски одржлива примарна здравствена заштита. Во таа насока се развија:

- специјализација по семејна медицина;
- доедукација, т.е. дополнителна обука за лекарите кои работат во ПЗЗ кон постигнување на ниво на специјалисти по семејна медицина.

Во период 2008-2010 година, Министерството за здравство на РМ со средства на Светска Банка преку Проектна единица за координација, во соработка со Факултетот, Лекарска комора на Македонија, Здружение на лекари по општа медицина и Фондот за здравствено осигурување превземаа низа активности за да се создадат услови за имплементација на стратегијата:

- Во мај 2009 година е потпишан Меморандум помеѓу Министерство за здравство на РМ и Факултетот за соработка во областа на семејната медицина.
- Програмите за специјализација и доедукација по Семејна медицина се усвоени на наставно-научен совет на факултетот во 2009 година.
- Оформена е клучна група на ментори од луѓе кои во претходен проект на Светска Банка поминаа интензивна обука со консултанти од Англија. Во период од 2008-2010 година се оформи обучен кадар на едукатори во амбуланти.
- Министерството за здравство на РМ на Факултетот му го предаде Едукативниот Центар за семејна медицина опремент со средства на Светска Банка преку Проектна единица за координација.

- Во Декември 2010 година се формира Центар за семејна медицина како организациона единица на Факултетот за изведување, организирање, поттикнување на научноистражувачка, високообразовна и високо стручна-здравствена дејност од областа на семејната медицина.
- Катедрата по семејна медицина, Медицински факултет Љубљана, Словенија и Центарот за семејна медицина на Факултетот потпишаа Меморандум за соработка со кој во наредниот период ќе се обезбеди активна подршка на работата на Центарот за семејна медицина за оформување на Катедра по семејна медицина со стручњаци од специјалноста.
- На наставно научен совет на Факултетот во 2010 година усвоен е Елаборат за формирање на Катедра по семејна медицина.

Со процесот на доедукација опфатени се постојните избрани лекари, концесионери во примарна здравствена заштита се со цел да се стекнат со истите компетенции кои ќе ги има идниот семен лекар. Доедукацијата по семејна медицина ги опфаќа следниве групи на доктори: доктори по општа медицина, специјалисти по општа медицина, педијатри, гинеколози и специјалисти по медицина на трудот. Доедукацијата се одвива по изготвена програма за доедукација со различно времетраење во согласност со потребите и времетраењето на работниот стаж кој им се признава како дел од специјализацијата на горенаведените групи на доктори.

Доедукацијата се реализира преку едnodневни или дводневни модули за време на викенди еднаш до двапати месечно и преку практична обука во болнички оддели, амбуланти и примарна здравствена заштита за време на работната недела во предпладневни или попладневните часови, по или пред работата на специјализантот во неговата ординација отприлика две недели месечно. Доедукацијата по семејна медицина се одвива во три различни категории на локации: во Центрите за КМЕ, во болници и во ординација. На крајот од доедукацијата докторот полага специјалистички испит идентичен како тој од специјализацијата по семејна медицина со што се стекнува со уверение за специјалист по семејна медицина.

Од 2009 година се започна со специјализација по семејна медицина, а од 2010 година со доедукација по семејна медицина за матичните доктори. Планирана е динамика од просечно 120 доктори годишно да завршат доедукација, со што до 2020 година сите матични лекари ќе се стекнат со звање специјалисти по семејна медицина.

На 3-годишна специјализација по семејна медицина, во 2009 година запишани се вкупно 10 специјализанти, во 2011 година 7 специјализанти и во 2013 година 6 специјализанти.

На доедукација по семејна медицина за матичните доктори во 2010 година запишани се 62 доктори, во 2011 година 16 доктори, во 2012 година 56 доктори и во 2013 година 32 доктори.

6. НАСТАВНО-НАУЧЕН И СОРАБОТНИЧКИ КАДАР

6.1. Наставно-научен, научен и соработнички кадар

Вкупниот број на академскиот кадар на Медицинскиот факултет во Скопје заклучно со летниот семестар 2012/2013 година го сочинуваат 236 лица избрани во наставно-научно и научно звање, 22 лица избрани во насловни звања, 238 соработници (асистенти и помлади асистенти) и 25 соработници (на III циклус студии) како и 163 надворешни стручњаци од практиката – едукатори.

Табела 6.1.1 Број на наставен и помошнонаставен кадар вработен на Медицинскиот факултет (со полно работно време и со 5 часа неделно)

	Со скратено работно време (5 часа неделно)	Со полно работно време	По Наставни бази	Вкупно
Редовни професори	82	42	6	130
Вонредни професори	25	7	3	35
Доценти	17	16	5	38
Научни советници	6	/	/	6
Виши научни соработници	6	/	1	7
Научни соработници	15	4	/	19
Насловни вонредни професори	7	/	/	7
Насловни доценти	15	/	/	15
Асистенти	120	26	19	165
Помади Асистенти	55	17	1	73
Соработници (на III циклус студии)	19	4	2	25
Вкупно	368	116	37	521

Од табелата погоре очигледно е дека помошнонаставниот кадар т.е. соработниците (помлади асистенти, асистенти и соработници од трет циклус докторски студии) на Факултетот се позастапени. Поголемиот број помошнонаставен кадар се должи на големиот број на часови за практичната настава која ја обавуваат на студиските програми на Факултетот. Генерално на Медицинскиот факултет во Скопје, наставниците се застапени со 39% (203/521), а помошнонаставниот и научниот кадар со 56,6% (295/521). Од помошнонаставниот кадар (асистенти и помлади асистенти), 7,1% се доктори на науки, 49,2% се специјалисти и 37% магистри.

6.2 Структура и број на ангажирани кадри од практиката

За тригодишните стручни студии, во реализација на праксата се вклучени и 163 надворешни стручњаци од практиката - едукатори кои се стручни медицински сестри, радиолошки технолози, физиотерапевти, дефектолози и логопеди со работно искуство над 7 години, вработени на 26 ЈЗУ Универзитетски клиници, во ЈЗУ Завод за превенција лекување и рехабилитација на Кардиоваскуларни заболувања-Охрид, ЈЗУ Завод за превенција лекување и рехабилитација на хронични респираторни неспецифични и алергиски заболувања-Отешево, ЈЗУ Здравствен дом на Скопје, ЈЗУ Геронтолошки завод "13 Ноември, Скопје и во 11 наставни бази на факултетот.

6.3 Соодносот на бројот на наставен кадар со бројот на студентите

Табела 6.3.1: Сооднос на бројот на студенти со бројот на наставници на секоја студиска програма

Студии по:	Студенти	Наставници	Број на студенти по наставник
Општа медицина	1636	256	6.4
Стручни медицински сестри	495	147	3.3
Логопеди	164	110	1.5
Радиолошки технолози	219	76	2.8
Физиотерапевти	375	125	3.0

Од анализата се гледа дека има рамномерна распределба на бројот на студенти по наставник, но сепак ваквото упресочување не ја претставува вистинската оптовареност на наставниот кадар, бидејќи во различни студиски програми има различен број на студенти, различен број на наставници, а предметите се предаваат со различен број на часови и наставниците воглавно држат настава на сите студиски програми од прв, втор и трет циклус студии.

Табела 6.3.2: Покриеност на наставните предмети со наставници (број на дисциплини со број на наставници)

Студии по:	Наставници	Задолжителни предмети	Просечна покриеност на предметите со наставници
Општа медицина	256	65	4.0
Стручни медицински сестри	147	32	4.6
Логопеди	110	41	2.7
Радиолошки технолози	76	38	2.0
Физиотерапевти	125	45	2.7

6.4 Ангажираност на наставниот кадар во наставата од првиот циклус студии

Во наставата за базичните предмети за студиите по општа медицина се ангажирани 44 наставници и 38 соработници. Теоретската настава се изведува во две паралелки и изнесува вкупно 2380 часа. Практичната настава се изведува на 24 групи студенти. Неа ја изведуваат сите наставници и соработници. Вкупно практичната настава во базичните предмети изнесува 27840 часа. Директната ангажираност на наставниците на базичните предмети е 54 часа теоретска и 339.5 часа практична настава годишно. Директната ангажираност на соработниците во практичната настава изнесува по 339.5 часа годишно.

Во наставата за клиничките предмети за студиите по општа медицина се ангажирани 187 наставници и 219 соработници. Тие имаат двоен работен однос со вработување на Факултетот со по 5 часа неделно. Теоретската настава се изведува во две паралелки и изнесува вкупно 2116 часа. Практичната настава се изведува на 30 групи студенти. Неа ја изведуваат сите наставници и соработници. Вкупно практичната настава во базичните предмети изнесува 68910 часа. Директната ангажираност на наставниците на клиничките предмети е 11,3 часа теоретска и 169.7 часа практична

настава годишно. Директната ангажираност на соработниците во практичната настава изнесува по 169.7 часа годишно.

Табела 6.4.1: Годишниот фонд на часови на наставниот кадар за студиите по општа медицина

	Наставник: часови теоретска настава	Наставник: часови практична настава	Наставник: вкупно часови настава	Соработник: вкупно часови настава
Базични предмети	54	339.5	393.5	339.5
Клинички предмети	11.3	169.7	181	169.7

Ангажираноста на наставниот кадар во наставата на тригодишните стручни студии е прикажана на табела 6.4.2

Табела 6.4.2: Годишен фонд на часови на наставниот кадар за тригодишните стручни студии

	Наставници	Вкупен број на часови	Часови по наставник
Стручни медицински сестри	147	4205	28.6
Логопеди	110	3440	31.3
Радиолошки технолози	76	2895	38.1
Физиотерапевти	125	3125	25.0

Од анализата може да се забележи дека најголем број на часови по наставник има кај студиската програма за радиолошки технолози поради бројот на часовите во однос на ангажираниот наставен кадар, а на студиската програма за стручни медицински сестри со најголем број на часови, поради големиот број на ангажирани наставници не е забележана оптеретеност на наставниот кадар со голем број на часови.

Покрај ангажираноста во наставата на прв циклус на студии, наставниот кадар истовремено е вклучен во реализација и на студиите од втор и трет циклус.

6.5 Наставно-научен и соработнички кадар ангажиран во магистерските студии по јавно здравство (втор циклус)

Во реализацијата на наставата на постдипломските студии по јавно здравство при Медицинскиот факултет, учествуваат наставници и соработници од катедрите за превентивни дисциплини – социјална медицина, епидемиологија и биостатистика, хигиена, медицина на труд, микробиологија како и другите катедри на Медицински факултет кои се ангажирани за специфични методски единици во одделни задолжителни или факултативни курсеви, или од другите факултети во рамките на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј”, како на пр. Економски, Правен, Филозофски факултет и др.

Во реализацијата на наставата учествуваат 15 редовни професори, 4 вонредни, 2 доценти и 8 асистенти/соработници. Сите наставници се акредитирани како ментори за втор циклус на студии за јавно здравство.

6.6 Наставно-научен и соработнички кадар ангажиран во докторските студии по јавно здравство (трет циклус)

Носители на наставата за докторските студии од областа на јавно здравство се наставниците од превентивните катедри (Центар за јавно здравство) при Медицинскиот факултет: Катедра по социјална медицина, Катедра по епидемиологија и биостатистика, Катедра по хигиена, Катедра по медицина на трудот и Катедра по микробиологија со паразитологија.

Освен овие, во наставата се вклучени и:

- Останатите Катедри при Медицинскиот факултет;
- Школа за докторски студии при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј”;
- Други единици при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј”
- Странски партнерски институции (Школи за јавно здравство, Универзитети);
- Останати институции, во земјата и странство (лаборатории, истражувачки центри, институти и др) каде што кандидатот може да ги аплицира истражувачките методи од потесната област на пријавената докторска дисертација.

Носителите на наставата тесно соработуваат со Школите за јавно здравство, членки на ASPHER, преку мрежата “ASPHER Network of PhD studies in Public Health” воспоставена на Состанокот на деканите и раководителите на Школите за јавно здравство во Ливерпул. Странски предавачи вклучени во образовниот процес се Проф. Тулчински и Проф. Хофман, кои наставата ја изведуваат на англиски јазик.

6.7 Наставно-научен и соработнички кадар ангажиран во докторски студии по медицина (трет циклус)

Во реализација на наставната програма по студиската програма – докторски студии, учествува компетентен наставен кадар од 33 катедри при Медицинскиот факултет и неговите 11 наставни бази. Компетентноста на наставниците се гледа преку афирмацијата која ја стекнале преку образовната и научната работа, што се документира со публикации во референтни меѓународни списанија, домашни или странски рецензирани списанија, монографии, учебници, книги и награди од домашен и меѓународен карактер. Во изведувањето на сите наставни активности дефинирани во курикулумот на докторските студии учествуваат 43 редовни професори, 26 вонредни професори, 10 доценти, 2 научни советници, 5 виши научни соработници, 8 научни соработници и 18 асистентни, што обезбедува одлична покриеност на наставните предмети со наставници. По однос на соодност на бројот на студенти со бројот на наставници, истиот е исклучително поволен за студиската програма по базична медицина и молекуларна медицина, а задоволителен за студиската програма по клиничка медицина, на која интересот на докторантите за студирање е исклучително висок. Високата компетентност на наставниот кадар вклучен во изведувањето на наставата на докторските студии се согледува и низ голем број акредитирани ментори кои од конкурс на конкурс се зголемува. Во моментот на Медицинскиот факултет има 104 акредитирани ментори: 28 на базичната, 68 на клиничката и 8 на молекуларната медицина.

6.8 Ангажираноста на наставници во наставата на други високообразовни институции во земјата и странство

Од Медицинскиот факултет на други високообразовни институции во земјата во учебната 2010/2011 година ангажирани се 46 наставници, во учебната 2011/2012 година ангажирани се 84 наставници и во учебната 2012/2013 година ангажирани се 200 наставници.

Најголем број од наставниците се ангажирани на факултетите во состав на УКИМ и тоа најмногу на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Голем број на наставници од Медицинскиот факултет се ангажирани и на други јавни Универзитети во земјата и тоа на Универзитетот „Гоце Делчев“ Штип и Универзитетот „Св.Климент Охридски“ Битола.

7. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

7.1 Систем на образование

Од 2005 година, на сите студиски програми во Република Македонија оптоварувањето на студентот се изразува во однос на ЕКТС кредити. Студентот може да стекне 60 ЕКТС кредити за една академска година. Додипломските студиски програми од прв циклус на Медицинскиот факултет се организираат како тригодишни стручни студии со кои студентите можат да стекнат 180 ЕКТС кредити. По завршување на студентите им се доделува документ наречен додипломска диплома и титула на Универзитетот *дипломиран* (Vassalaureus) со додавање на полето на завршени студии.

Исклучок се регулираните професии на полето на медицинските науки каде универзитетските студиски програми се интегрирани и траат шест години со кои студентите може да стекнат 360 ЕКТС кредити. По завршување на студентите им се доделува документ наречен диплома и академска титула на Универзитетот *дипломиран* (Vassalaureus) со додавање на полето на завршени студии. Студентите кои се стекнале со оваа диплома директно може да аплицираат за влез на постдипломски универзитетски студиски програми (трет циклус) или на програми за специјализации од одделни гранки на медицината регулирани со Законот за здравствена заштита, или да излезат на пазарот на трудот.

Преку академските студиски програми студентите се подготвуваат да работат во областа на науката, во високото образование, јавниот и приватниот сектор, како и во поширокото општество. Дипломираните студенти на академски студиски програми исто така се образуваат да го применат и развиваат научното и професионално знаење на соодветно ниво.

Стручните студиски програми им обезбедуваат на студентите соодветно ниво на знаење, вештини и компетенции за вршење на стручни занимања, и да се приклучат на кој било работен процес веднаш по дипломирањето.

Студентите кои се стекнале со диплома од прв циклус стручни студии може да аплицираат за влез на специјалистички стручни студиски програми за постдипломски студии, на вториот циклус универзитетски програми под посебни услови, или да излезат на пазарот на трудот. Специјалистичките постдипломски стручни студиски програми се организираат како едногодишни програми во кои студентите стекнуваат 60 ЕКТС кредити. По завршувањето на специјалистичките постдипломски стручни

програми, на студентите им се доделува документ наречен *диплома* и стручна титула *специјалист* со додавање на полето на студии.

Постдипломските програми може да се организираат и како двегодишни програми во кои студентите можат да стекнат 120 ЕКТС кредити. Вкупниот број кредити стекнати за првиот и вториот циклус на програми е најмалку 300 ЕКТС кредити. По завршување, на студентите им се доделува документ наречен *диплома* и академска *титула магистер* со додавање на полето на студии. Вкупниот број кредити стекнати во првиот и вториот циклус на програми е најмалку 300 ЕКТС кредити.

Постдипломските универзитетски студиски програми - програми од третиот циклус вообичаено траат три години. По завршување, на студентите им се доделува документ наречен *диплома* со *академскиот степен доктор на науки* или доктор на уметности со додавање на полето и гранката од науката. Универзитетите автономно одредуваат дали ќе бидат доделени ЕКТС кредити во програмите за постдипломските студии.

Минималните образовни критериуми за прием на додипломски универзитетски академски и стручни студиски програми (прв циклус на студиски програми) ги изготвуваат високообразовните институции. Вообичаено, минималните критериуми за прием на додипломски универзитетски студии се завршено четиригодишно средно образование и положена државна матура.

При запишување на студиски програми од прв циклус на студии на македонските универзитети обично се бара од студентите да ги поднесат свидетелствата со оценките од средното училиште. Кандидатите аплицираат за прием на универзитетски конкурс со утврдени критериуми за селекција.

Минималните образовни критериуми за прием на постдипломски студиски програми (втор циклус) е завршена соодветна студиска програма за додипломски студии. Вообичаено, критериумите за упис на постдипломски универзитетски студиски програми е завршена додипломска универзитетска програма. Студентите кои завршиле додипломски студии пред воведувањето на студиски програми според принципите на Болоња, во траење од најмалку 4 академски години, може да аплицираат за постдипломски студиски програми според Болоња.

Шемата на оценување во Р. Македонија се состои од пет степени со нумерички еквиваленти: 10 (одличен); 9 (многу добар), 8 (добар), 7 (задоволително); 6 (доволно), 5 (недоволно). Минимална оценка за положување е 6 (доволно). Нема средни оценки во македонската шема на оценување. Некои високообразовни установи ја користат ЕКТС скалата за оценување во прилог на националната шема на оценување.

7.2 Применети начини, облици, методи и технологии во наставниот процес

Наставата на Медицинскиот факултет се одвива преку: предавања, практична настава (вежби, работилници, престои) и семинари.

Предавањата се изведуваат од страна на наставници и на нив може да присуствуваат сите студенти. Најчесто се обмислени како интерактивна настава за околу 100 студенти и може да вклучуваат одделни активности од страна на студентот (семинарска работа, презентација на проблем, случај). Тие им обезбедуваат на студентите пресек на централните теми содржани во предметот.

Практичната настава (практични курсеви, вежби, работилници) се изведува од страна на наставници и/или помошни наставници (асистенти) и има задача да го примени теоретското познавање и да го оспособи студентот за практикување на теоретски совладаното знаење. Семинарите претставуваат дополнителен облик на

настава наменета за одредена група студенти (максимум до 50 студенти) на коишто се дискутираат темите споменати на предавањата или прочитани од стручната литература. На семинарите студентите активно партиципираат, така што имаат можност да ги искажат своите мислења, идеи, да дискутираат, да го презентираат усмено и/или писмено своето новостекнатото знаење.

Секој предмет од наставната програма е кодиран со код, со кој се дефинираат програмските содржини, методите на учење и начинот на оценување. За да добие потпис, студентот е должен активно да ги следи сите предвидени активности (предавања, вежби, семинари, престој) за коишто добива одреден број бодови и задолжително да учествува на колоквиумите. Студентот кој не стекнал право на потпис по еден предмет, задолжително повторно го запишува и слуша предметот во наредната учебна година, преземајќи ги сите обврски како да го слуша предметот за првпат. Кредитот се доделува само на оние студенти кои ќе добијат потпис, ќе ги исполнат условите за полагање на испити и успешно ќе ги положат испитите. Бројот на кредитите што студентот треба да ги оствари за да се здобие со одредена стручна подготовка се движи, од 30 кредити за еден семестар до 60 кредити за една година.

Факултетот во рамките на интерната мобилност на студентот, пропишува условувачки критериуми, т.е. претходно совладани предмети (освоени кредити) како услов за запишување на други (наредни) предмети.

7.3 Примена на современи технологии (компјутери, софтверска поддршка, информациски бази и др)

Наставата по сите предметни програми се одвива според целите и методските единици (програмски содржини) кои се дефинирани во самата студиска програма и биле предмет на акредитација. На почетокот од секој семестар Катедрите на огласните табли за секој предмет ги истакнуваат распоредот и содржините на теоретските и практичните активности како и списокот на знаења и вештини кои се стекнуваат низ наставата по соодветниот предмет. Теоретската настава се одвива во амфитеатри кои се опремени со компјутер поврзан во интернет мрежа и со видео-бим. Наставниците се задолжени на почетокот од предавањето да ја истакнат кратката содржина и целта на предавањето и да ги конципираат предавањата во форма на компјутерски презентации, а по можност и да ги збогатат со видео материјали. За поздравување е тенденцијата секоја катедра на веб страната на факултетот да постави и фајлови со наставен материјал кој претставува визуелна надополна на наставните содржини или дополнителни податоци нужни за проширување на знаењата на студентите. На студентите на располагање им е и компјутерската училница за пребарување на едукативни програми. Практичната настава се одликува со поголема разновидност во изведувањето и активностите на студентите, што е во зависност од природата на вештините кои се стекнуваат низ базичните и клиничките предмети. Лабораториите за практична настава континуирано се опремуваат со микроскопи, компјутери, апаратура и потребни технички помагала, како и со различни видови на препарати со кои се презентира и изведува наставата и обуката.

7.4 Примена на методи за континуирана проверка на знаења

Низ проверките на знаењата и вештините студентите собираат бодови за освојување на кредити за секоја предметна програма. Проверката, согласно со студиските програми и Болоњските правила, се организира на повеќе нивоа: во текот на семестарот со континуирани проверки и преку изработка на семинарски трудови а во испитните сесии со полагање на завршни испити. Континуираните проверки се

одвиваат во точно предвидени (и објавени) термини за три колоквиумски недели во секој семестар. Проверките се одвиваат најчесто во вид на писмени тестови или усмени проверки (во зависност од природата на наставната содржина). Завршните испити се спроведуваат во три испитни сесии: јануарска (од 8.01 до 31.01), мајско-јунска (01.06. до 30.06) и августовско-септемвриска (од 15.08 до 15.09). Во рамките на секоја сесија се предвидуваат два испитни рока за секој предмет, по избор на студентот. Начинот на изведување на завршниот испит е специфичен за секој предмет и обврзно се состои од проверка на вештините (преку практичен дел) и проверка на знаењата (преку усмен или писмен испит) за која веќе е прифатена иницијативата усмениот испит да стане задолжителен дел од полагањето.

Во текот на студирањето потребниот број кредити за соодветната предметна програма, студентот ги остварува преку континуирано и завршно оценување. Преку континуираното оценување студентот стекнува бодови за секоја активност пропишана со соодветната програма. Предмет на оценување во рамките на предметната програма може да биде: посета на предавања; извршени консултации; успешно реализирани вежби; успешно реализирана практична работа; изработка на семинарска работа; теренска работа; самостојна/домашна работа; учење во библиотека; менторство на други студенти; изработка или реализирани проекти; освоени награди/пофалници и други студентски активности. Оценката за целокупниот испит се добива според табелата на оценки којашто ја пропишува секоја наставна програма различно, а врз основа на збирот на бодовите добиени од сите активности, вклучувајќи ги континуираните проверки на знаењето (колоквиуми) и бодовите од секој дел од завршниот или комплетно завршниот испит.

Студентот задолжително учествува во континуираните проверки на знаењето – колоквиуми. Колоквиумите се полагаат во термините определени за ниво-колоквиумски недели или по исклучок на последниот час од предвидената наставна програма. Во еден семестар, по еден наставен предмет, може да постои еден или најмногу три колоквиуми. Континуираните проверки на знаењето (колоквиумите) се вршат писмено, по пат на тестови или усмено-практично, во зависност од карактерот на предметната програма.

Писмениот начин на проверка на знаењето (колоквиуми) се спроведува по пат на тестови. Тестовите содржат различни комбинации од повеќе типови прашања: со повеќекратен избор на понудени одговори и отворен тип прашања (за дополнување, конструкции, совпаѓање, куси есеи со зададени стручни термини итн.).

Предметната програма може да пропише полагање на завршен и/или комплетен завршен испит. Завршен и/или комплетен завршен испит се полага во определените испитни сесии по завршување на наставата во зимскиот, односно летниот семестар. Студентот може да полага завршен испит од определен предмет само откако ќе ги положи сите предвидени колоквиуми со минимален број бодови (60%). Положените колоквиуми како услов за полагање на завршниот испит важат 3 (три) или 6 (шест) последователни сесии (без оглед дали студентот се јавил на испит), по што студентот го преслушува предметот. Завршниот испит за соодветната програма е писмен, усен и/или практичен, односно може да претставува нивна комбинација. При полагање на комплетен завршен испит, студентот ги полага и неположениот колоквиум (колоквиуми) и завршниот испит, но мора да освои минимум бодови од неположениот колоквиум (колоквиуми), во спротивно не може да се формира оценка за целокупниот испит.

7.5 Придонес на стручниот испит/дипломската работа за оформување на стручниот профил

7.5.1 Студии по општа медицина

Согласно Законот за здравствена заштита по завршување на студиите по општа медицина, за докторите по медицина, предвиден е стаж во траење од 6 месеци и стручен испит, организирани од Лекарската Комора на Република Македонија. На стручниот испит, кандидатот треба на конкретни случаи да покаже дека во текот на студиите се здобил со знаења што знае да ги примени во пракса, како и со неопходните интердисциплинарни знаења и вештини за еден доктор на медицина, при што особено мора да докаже дека:

- ја владее техниката за земање анамнеза, методите за клинички преглед и техниката за основните лабораториски методи и да знае да ги процени добиените резултати,

- е во состојба да ги побара и да ги добие информациите неопходни за поставување дијагноза, да го препознае различното значење и тежина за поставување на дијагнозата и критичко да проценува во рамките на диференцијално-дијагностичките размислувања,

- има доволни познавања за патологијата и патофизиологијата и особено е во можност да ги препознае патогенетските поврзаности,

- ги владее индикациите за конзервативна и оперативна терапија, како и најважните терапевтски принципи и може да донесе здравствено-економски разумни одлуки,

- поседува основни фармаколошки знаења, има познавања од фармакотерапијата, особено примената на медицински значајни фармацевтски препарати, нивните индикации и контраиндикации, исто така земајќи го во предвид здравствено-економскиот аспект, како и препишувањето на лекови,

- ги владее основите за промоцијата на здравјето, превенцијата и рехабилитацијата, знае да го процени влијанието на околината, општеството, семејството и професијата,

- ја познава потребата и основните принципи на координирање при процедурите за третман

- ги познава општите правила на лекарското однесување кон пациентот, особено имајќи ги предвид етичките прашања, знае како соодветно да се однесува во ситуацијата при укажувањето помош, при грижата кај хроничните и неизлечивите заболени, како и со оние кои умираат.

7.5.2 Тригодишни стручни студии

За сите четири тригодишни стручни студиски програми од прв циклус студии е предвидена изработка на дипломски труд. Дипломската работа е самостојна работа на студентот. Кандидатот со изработка и одбрана на дипломската работата покажува дека врз основа на знаењата стекнати во текот на студиите, литературата користена при изработката на трудот и спроведеното истражување, ја совладал зададената тема, ги совладал стручната и научна методологија, правилно ги користи стекнатите знаења и знае правилно да ја цитира во текстот користената литература.

Студентот го пишува дипломскиот труд од еден стручен предмет од својата студиска програма по сопствен избор. Изработката на дипломската работа ја води ментор кој е наставник на Факултетот. Дипломската работа е писмен испит кој подлежи на рецензија од тричлена комисија и јавна усмена одбрана пред тричлена

комисија на која членовите на комисијата поставуваат прашања. Студентот кој ќе добие позитивна рецензија и успешно ќе ја одбрани темата со јавна презентација, се стекнува со звање „дипломиран“.

7.6. Вид на вештини за кои се оспособува во текот на студиите

7.6.1. Дескриптори на квалификации на интегриран циклус студии по општа медицина

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на овие студии е VIIA и целосно исполнување на дескрипторите за квалификации. Студиската програма дава можност за директен влез во трет циклус на студии-докторски студии како и понатамошна континуирана едукација во различни области на медицината-специјализација на одредени гранки од медицината.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на интегриран циклус на **студии по општа медицина** (360 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните општи и специфични дескриптори на квалификациите:

ОПШТИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ	
Знаења и разбирање	Покажува знаење и разбирање во подрачјето медицински науки и здравство кое се надградува врз претходното четиригодишно средно образование и обука, вклучувајќи и познавање во доменот на теоретски, практични, концептуални, компаративни и критички перспективи во полето фундаментални медицински науки, клиничка медицина, општа хирургија, медицинска технологија, психијатрија, јавно здравство и здравствена заштита, според соодветна методологија. Разбирање на сите области од медицинските науки и здравството и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење. Покажува знаење и разбирање за разни теории, методологии.
Примена на знаењето и разбирањето	Може да го примени знаењето на начин што покажува професионален пристап во работата и професијата доктор по медицина. Покажува компетенција за идентификација, анализа и решавање проблеми. Способност за пронаоѓање и поткрепување аргументи во рамките на медицината. Способност за критичко, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во нови или непознати средини и во мултидисциплинарен контекст, поврзани со медицинските науки и здравството.
Способност за проценка	Способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање информации, идеи и концепти од релевантни податоци. Способност за синтетизирање на знаењето и донесување на соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение. Способност за справување со сложени прашања, систематски и креативно, за солидно проценување дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените

	и етичките одговорности при примената на стекнатото знаење и процена.
Комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Преземање значителна одговорност за за колективни резултати; водење и иницирање активноти. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	Способност за препознавање на личната потреба за понатамошно знаење и способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки. Способност за преземање одговорност и понатамошен професионален развој и усовршување.

СПЕЦИФИЧНИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ		
Тип на дескриптори	Циклус на студии	Дескриптори на квалификациите
Знаење и разбирање	Интегриран циклус	<ol style="list-style-type: none"> 1. Демонстрира знаење на медицинска терминологија, нормалните морфолошки карактеристики на човечкиот организам и промените предизвикани од ткивни и клеточни патолошки промени, физиолошките механизми и основните патолошки механизми кои на ниво на молекули, ткива, органи и системи се основа на здравјето или развојот на болести, 2. Покажува знаење за природата и причините за акутните и хронични болести, одбрамбениот систем на организмот и патолошките последици од овие состојби; 3. Демонстрира знаење на фундаменталните основи на дијагностиката и механизмите на дејство на лековите. Превенција, лекување и рехабилитација на болестите, социјалните аспекти на здравјето и болеста и етичките начела во медицинската теорија и пракса. 4. Има основни познавања од областа на менаџментот, етиката, законодавството и социологијата; организирање на активности, основни познавања од научно-истражувачката работа, хигиената и превентивните здравствени услуги како и медицинска статистика и информатика.
Примена на знаењето и разбирањето		<ol style="list-style-type: none"> 1. Способност да добие релевантна медицинска историја од пациентот и да изврши соодветно насочен физички преглед вклучувајќи дополнителни технички процедури; 2. Способност да користи лабораториски и други дијагностички тестови и да ги применува теоретските принципи и практични вештини во поставување на дијагноза и процедури на третман за справување со болестите и намалување на ризикот од патолошки состојби како и за препознавање на сите состојби на непосредна опасност по животот на пациентите; 3. Професионално решава стручни проблеми и тимски

		соработува во процесот на дијагностицирање, ги интегрира своите активности во рамките на општите и специфични организации во здравствениот систем во општеството.
Способност за проценка		<ol style="list-style-type: none"> 1. Демонстрира способност да препознае, процени, поврзе и толкува знаци или симптоми на дадена состојба, ги синтетизира информациите добиени од историјата, прегледот и дијагностичките тестови за да формулира диференцијална дијагноза врз основа на клинички и научни докази 2. Демонстрира способност критички да ги користи информациите добиени од фундаменталните и клиничките биомедицински истражувања, вклучувајќи ги и принципите на медицина базирана на докази; 3. Показува способност да формира мислења и заклучоци со примена на етичките принципи во професијата и социјалниот контекст на пациентот.
Комуникациски вештини		<ol style="list-style-type: none"> 1. Показува способност на едноставен и јасен начин да ги презентира информациите во врска со нивната професионална дејност, усно и во писмена форма, во согласност со културното ниво на соговорникот; 2. Комуницира со сочувство, почит и со интелектуална искреност со пациентот и неговите роднини за да обезбеди најдобра можна поддршка во одлуките за неговото здравје. 3. Показува способност да ги користи своите знаења и вештини професионално да комуницира со колегите и соработниците, да работи ефикасно како член на тимот и да координира активности.
Вештини на учење		<ol style="list-style-type: none"> 1. Демонстрира развиени вештини на учење (концентрација, читање, слушање, меморирање, користење на времето) кои му овозможуваат да ги продолжи студиите на автономен начин со цел доживотно да се едуцира во специфични професионални области; 2. Способност за консултација на сите видови научна литература за целосна употреба со цел да ги применуваат резултатите од истражувањата во третманот на пациентите на соодветен начин; 3. Способност за користење на ефективни стратегии за сопствено едуцирање, вклучувајќи ја и употребата на информатичка технологија. Посетува професионални собири.

7.6.2. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломирана медицинска сестра/техничар

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на овие студии е VIБ и целосно исполнување на дескрипторите за квалификации.

Студиската програма дава можност за понатамошна континуирана едукација на повисоко ниво т.е. постдипломски студии (специјалистички или магистерски студии) во различни области на здравствената нега.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на првиот циклус на **студии за стручна медицинска сестра/техничар** (180 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните општи и специфични дескриптори на квалификациите:

ОПШТИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ	
Знаења и разбирање	Покажува знаење и разбирање во полето на здравствена нега кое се надградува врз претходното четири годишно средно образование и обука, вклучувајќи и познавање во доменот на теоретски, практични, концептуални, компаративни и критички перспективи во полето на здравствена нега според соодветна методологија. Разбирање на областа здравствена нега и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење. Покажува знаење и разбирање за разни теории, методологии.
Примена на знаењето и разбирањето	Може да го примени знаењето на начин што покажува професионален пристап во работата и професијата сестринство. Покажува компетенција за идентификација, анализа и решавање проблеми во рамките на мултидисциплинарен тим. Способност за пронаоѓање и поткрепување аргументи во рамките на полето на студирање.
Способност за проценка	Способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање информации, идеи и концепти од релевантни податоци. Донесување на соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение во соработка со доктор по медицина и доктор специјалист.
Комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати.
Вештини на учење	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

СПЕЦИФИЧНИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ		
Тип на дескриптори	Циклус на студии	Дескриптори на квалификациите
Знаење и разбирање	1 циклус	<ol style="list-style-type: none"> Демонстрира знаење на медицинска терминологија, физиолошки и патолошки механизми кои се однесуваат на системите во човечкото тело и болестите, интернистичко-хируршки клинички дисциплини, превенција и здравствен менаџмент, познавање на човековото однесување и вредносните системи, знаења неопходни за практикување на медицинската нега. Покажува знаења за најчесто користените лекови и нивна терапевтска употреба, организација на различни дијагностички оддели во болницата, како се интерпретираат информациите за дијагностички налози, каква е улогата на сестрата во спроведувањето на овие налози. Демонстрира знаење како да ги реши проблемите, како да

		работи со тим на стручни лица со високо образование и како се раководи со тимот вклучен во здравствена нега.
Примена на знаењето и разбирањето		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ги применува теоретските принципи и практични вештини во сите видови на општа нега на болниот, превенција, лечење, палијатива, рехабилитација во сите стадиуми од животот, спроведува потребни превентивни мерки за унапредување на здравјето и спречување на болести. 2. Интерпретира информации за различни лабораториски и дијагностички налози, ги спроведува налозите и ги прибира резултатите, обезбедува коректно спроведување на дијагностички и терапевтски постапки. 3. Професионално решава стручни проблеми и тимски соработува со докторите во процесот на дијагностицирање и лечење на болните, раководи со тимот за медицинска нега, одредува и организира дневни работни задачи и распоред на работата и успешно да ја води целата работна документација.
Способност за проценка		<ol style="list-style-type: none"> 1. Демонстрира способност за изведување заклучок или мислење со процес на набљудување, рефлексивна и анализа на видливи и достапни информации или податоци. 2. Демонстрира способност да препознае, поврзе и ги толкува знаците или симптомите на дадена состојба, да одлучи кои податоци да бидат собрани за еден пациент, прави интерпретација на податоците, доаѓа до сестринска дијагноза и ги идентификува соодветните постапки за нега. 3. Демонстрира разбирање на механизмите и значењето на секој случај, нивните елементи и ефекти, со цел да се изнајдат соодветни решенија.
Комуникациски вештини		<ol style="list-style-type: none"> 1. Покажува способност ефективно да комуницира со колеги, посетители, пациенти, медицински сестри, лекари, и вработените од другите сектори. Работи ефикасно како член на тимот, поседува доверливост, ненаметливо однесување, критичко размислување, ги разбира и почитува културните разлики. 2. Покажува способност за адаптирање кон лица со различно потекло и стил на комуникација, сочувство и почит за другите. 3. Поседува разбирање за човековото однесување, вредносни системи, елементите и компонентите на комуникација, вештини за слушање, успешни телефонски техники, иницира комуникација, управува со времето и со стресот.
Вештини на учење		<ol style="list-style-type: none"> 1. Демонстрира совладани вештини за учење - концентрација, читање и слушање, меморирање, користење на времето. 2. Демонстрира способност за разумна оценка на идеи со критичко размислување, истражува стратегии (и ставови) за генерирање на идеи со креативното размислување и ефикасно ги користи овие размислувања и стратегии за решавање на секојдневните проблеми и во научниот метод. 2. Покажува способност за идентификување на своите сопствени потреби и интереси за постдипломски студии во различни области на медицинската нега и презема иницијатива за стекнување знаења и учење со висок степен на независност.

7.6.3. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран радиолошки технолог

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на овие студии е VIБ и целосно исполнување на дескрипторите за квалификации. Студиската програма дава можност за понатамошна континуирана едукација на повисоко ниво т.е. постдипломски студии (специјалистички или магистерски студии) во различни области на радиологијата.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на првиот циклус на студии за радиолошки технолог (180 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните општи и специфични дескриптори на квалификациите:

ОПШТИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ	
Знаења и разбирање	Покажува знаење и разбирање во полето на здравствена нега кое се надградува врз претходното четири годишно средно образование и обука, вклучувајќи и познавање во доменот на теоретски, практични, концептуални, компаративни и критички перспективи во полето на здравствена нега според соодветна методологија. Разбирање на областа радиологија и онкологија со радиотерапија и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење. Покажува знаење и разбирање за разни теории, методологии.
Примена на знаењето и разбирањето	Може да го примени знаењето на начин што покажува професионален пристап во работата и професијата радиолошки технолог. Покажува компетенција за идентификација, анализа и решавање проблеми во рамките на мултидисциплинарен тим. Способност за пронаоѓање и поткрепување аргументи во рамките на полето на студирање.
Способност за проценка	Способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање информации, идеи и концепти од релевантни податоци. Донесување на соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение во соработка со доктор специјалист.
Комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати.
Вештини на учење	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

СПЕЦИФИЧНИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ		
Тип на дескриптори	Циклус на студии	Дескриптори на квалификациите
Знаење и разбирање	1 циклус	1. Демонстрира разбирање и познавање на човековата морфологија, анатомија и физиолошките процеси, основи на биологија и радиобиологија, физика на рентген зраците и

		<p>соодветно познавање на терапијата со зрачење и радиографските процедури. Познавање на биофизичките механизми на оштетувањата од зрачење, соматски и генетски ефекти кај луѓето изложени на радијација, стратегии за превенција и заштита на здравјето и безбедноста на вработените и пациентите.</p> <p>2. Познавање на основните методи и инструменти во радиологијата, целите на секоја дијагностичка или терапевтска техника, оперативни протоколи, целта на оптимизирање на доза, како да оцени и одлучи за професионалните активности кои вклучуваат употреба на извори на јонизирачко зрачење, вештачка и природна топлинска енергија, ултразвук, магнетна резонанца за дијагностички, терапевтски и применети истражувања.</p> <p>3. Запознавање со основните концепти на компјутерските науки за добивање, развивање, документирање, пренесување и складирање на дигитални слики.</p>
Примена на знаењето и разбирањето		<p>1. Интегрирање и примена во пракса на теоретските знаења, концепти и вештини, вклучувајќи опрема, процедури и законски регулативи. Способност за проценка на состојбата на пациентот; контрола на инфекција и општата безбедност, да препознае итни ситуации и да може да ги користи техниките на прва помош во случај на итна состојба, применува лекови и контрастни средства како што е пропишано од доктор-рентгенолог.</p> <p>2. Способност за дефинирање на услови за радиографски позиции и адаптација на позицијата кај пациенти со траума, правилно манипулирање со опремата, позиционирање и усогласување на анатомските структури и опремата; врши рутински радиографски процедури компетентно и применува соодветни радиографски технички вештини, ги оценува сликите за правилна демонстрација на анатомијата. Оптимизација на квалитетот на сликата, минимизирање на експозицијата на пациентот, чување на опремата, применуваат методи за контрола на квалитетот на сликата.</p> <p>3. Изведува симулациони постапки на терапија со зрачење, пресметува основна доза на радиотерапија и пристапни планови за третман и дава радиотерапевтски третмани како што е пропишано од страна на доктор-онколог, оценка на пациентот за ефекти, реакции и терапевтски одговор и ги применува принципите на заштита од радијација за пациентот, себеси и останатите пациенти.</p>
Способност за проценка		<p>1. Покажува критичко размислување во решавање на проблеми, анализа, проценка, донесување одлуки кои се неопходни во изведувањето на процедури за радиографско сликање.</p> <p>2. Демонстрира способност за спроведување на алтернативни постапки кога рутинските радиографски позиции не се можни и разумна процена во примената на јонизирачко зрачење за да се добијат дијагностички слики.</p> <p>3. Може да ја оцени критички својата работа во перспектива на</p>

		професионална одговорност и квалитативно подобрување на професионалните услуги, способност за користење на соодветни техники и прилагодување на техниките и опремата. Способност да анализира радиографски слики за оптимален квалитет, ги анализира потребите на пациент од неа и ги анализира етичките дилеми.
Комуникациски вештини		1. Способност ефикасно да комуницира со другите членови на здравствениот тим и врши координација на активностите. Промовира соработка со доктори од различни сектори, со други професионалци, ги консултира за нивната улога и функција во врска со дијагнозата или во текот на третманот 2. Показува ефикасни писмени и усмени комуникациски вештини со употреба на алатки за визуелна презентација. 3. Показува способност да се адаптира кон лица со различно потекло и стил на комуникација, да им ги објаснува радиографските и радиотерапевтските процедури на пациентите.
Вештини на учење		1. Демонстрира совладани вештини за учење - концентрација, читање и слушање, меморирање, користење на времето кои му овозможуваат да ги продолжи студиите на автономен начин; 2. Развива способност за независно решавање на проблемите, континуирано бара можности за самостојно учење превземајќи ја одговорноста за сопствениот професионален развој и способност да одговори на промените на знаењата и здравствените и социјални потреби; 3. Показува способност за само-оценување на нивото на сопствена едукација со цел да го одржи знаењето на највисоко ниво потребно за професионална пракса, како и да ги интерпретира и примени научните сознанија во клиничката пракса на радиологијата. Посетува професионални собири.

7.6.4. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран физиотерапевт

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на овие студии е VIБ и целосно исполнување на дескрипторите за квалификации. Студиската програма дава можност за понатамошна континуирана едукација на повисоко ниво т.е. постдипломски студии (специјалистички или магистерски студии) во различни области на физиотерапијата.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на првиот циклус на **студии за физиотерапевт (180 ЕКТС)** се доделуваат на лице кое ги исполнува следните општи и специфични дескриптори на квалификациите:

ОПШТИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ	
Знаења и разбирање	Показува знаење и разбирање во полето на здравствена неа кое се надградува врз претходното четири годишно средно образование и обука, вклучувајќи и познавање во доменот на теоретски, практични, концептуални, компаративни и критички перспективи во полето на здравствена неа според соодветна методологија. Разбирање на областа

	физиотерапија со рехабилитација и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење. Покажува знаење и разбирање за разни теории, методологии.
Примена на знаењето и разбирањето	Може да го примени знаењето на начин што покажува професионален пристап во работата и професијата физиотерапевт. Покажува компетенција за идентификација, анализа и решавање проблеми во рамките на мултидисциплинарен тим. Способност за пронаоѓање и поткрепување аргументи во рамките на полето на студирање.
Способност за проценка	Способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање информации, идеи и концепти од релевантни податоци. Донесување на соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение според препораките на доктор специјалист.
Комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати.
Вештини на учење	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

СПЕЦИФИЧНИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ		
Тип на дескриптори	Циклус на студии	Дескриптори на квалификациите
Знаење и разбирање	1 циклус	<ol style="list-style-type: none"> Покажува знаења од областа на хуманата морфологија, физика, физиологија, психологија и широки познавања од биомеханика, кинезиологија, ортопедија, неврологија и ревматологија, особено функцијата на органите и системите во организмот во однос на невропсихологијата, моторниот и психомоторниот развој; Познавање на основните причини на патолошките процеси на кои се фокусира рехабилитацијата и терапијата, причините за функционалните оштетувања и методите за рехабилитација во различни општи и специфични стручни области(неврологија, ортопедија, кардиологија, пулмологија, онкологија, интензивна нега, гинекологија, педијатрија); Има основни познавања од областа на менаџментот, етиката, законодавството и социологијата; организирање на активности насочени кон рехабилитацијата, основни познавања од научно-истражувачката работа, хигиената и превентивните здравствени услуги како и медицинска статистика и информатика.
Примена на знаењето и разбирањето		<ol style="list-style-type: none"> Способност да ги препознае потребите за превенција и рехабилитација во различна возраст и фази од животот на луѓето преку евалуација на клиничките податоци и обемот и значењето на симптомите во областа на моторните, психомоторните и когнитивните функции Способност да предложи и имплементира физиотерапевтски

		<p>програм соодветно на индикациите и препораките на докторот физијатар вклучувајќи интердисциплинарен тим за делови од рехабилитацијата и да овозможи реализација на ефикасни и безбедни интервенции соодветни за решавање на случајот;</p> <p>3. Да обезбеди директен физикален третман на безбеден начин за пациентот или група пациенти преку примена на пракса базирана на докази и физиотерапевтски процес со цел да процени и констатира состојба на здравје, испланира цели на терапијата, имплементира и евалуира спорведување на неа, земќи ги во предвид физичките, психолошките и социо-културните аспекти на личноста.</p>
Способност за проценка		<p>1. Да ги разбира и процени елементите кои се применуваат за различни патофизиолошки клинички ситуации, вклучително и дијагностичките параметри и користи клиничко расудување за да направи селекција меѓу можните опции кои ги сочинуваат фазите на физиотерапија во соработка со доктор специјалист. (проценка на личноста, дијагноза и прогноза на физиотерапијата, план на интервенцијата, рехабилитација на хендикеп, предлагање на протези и помагала);</p> <p>2. Да ја потврди ефикасноста на програмата за рехабилитација со документирање на професионалните активности, да се однесува критички кон својата работа и пракса, да анализира и решава проблеми со употреба на соодветни национални и интернационални препораки и докази;</p> <p>3. Способност да го синтетизира знаењето и евалуира докази од истражувањата во клинички услови, да ја процени ефикасноста на сопствената работа со критичен однос и да ги идентификува границите на своите вештини и знаења.</p>
Комуникациски вештини		<p>1. Демонстрира способност да ги слуша, информира и комуницира со пациентите и нивните семејства на ефикасен и разбирлив начин со почитување на културните разлики, етничките и човечки вредности.</p> <p>2. Показува способност да делегира задолженија на вработените и работи во тим, ја прилагодува комуникацијата соодветно на ситуацијата, покажуваат ефикасни меѓучовечки и комуникациски вештини со колегите и јавноста, ја разбира и почитува улогата на другите здравствени професионалци и соработува со нив;</p> <p>3. Да комуницира вербално и во писмена форма на јасен, концизен, професионален, технички точен и разбирлив начин, да комуницира соодветно во научен смисол, да спроведува идеи, проблеми и решенија.</p>
Вештини на учење		<p>1. Демонстрира совладани вештини за учење - концентрација, читање и слушање, меморирање, користење на времето кои му овозможуваат да ги продолжи студиите на автономен начин;</p> <p>2. Развива способност за независно решавање на проблемите, континуирано бара можности за самостојно учење превземајќи ја одговорноста за сопствениот професионален развој;</p> <p>3. Показува способност за само-оценување на нивото на сопствена едукација со цел да го одржи знаењето на највисоко</p>

		ниво потребно за професионална пракса, како и да ги интерпретира и примени научните сознанија во клиничката пракса на физиотерапијата. Посетува професионални собири.
--	--	---

7.6.5. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран логопед

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на овие студии е VIБ и целосно исполнување на дескрипторите за квалификации. Студиската програма дава можност за понатамошна континуирана едукација на повисоко ниво т.е. постдипломски студии (специјалистички или магистерски студии) во различни области на логопедијата.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на првиот циклус на **студии за логопедија** (180 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

ОПШТИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ	
Знаења и разбирање	Покажува знаење и разбирање во полето на здравствена нега кое се надградува врз претходното четири годишно средно образование и обука, вклучувајќи и познавање во доменот на теоретски, практични, концептуални, компаративни и критички перспективи во полето на здравствена нега според соодветна методологија. Разбирање на областа логопедија и познавање на тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење. Покажува знаење и разбирање за разни теории, методологии.
Примена на знаењето и разбирањето	Може да го примени знаењето на начин што покажува професионален пристап во работата и професијата логопед. Покажува компетенција за идентификација, анализа и решавање проблеми во рамките на мултидисциплинарен тим. Способност за пронаоѓање и поткрепување аргументи во рамките на полето на студирање.
Способност за проценка	Способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање информации, идеи и концепти од релевантни податоци. Донесување на соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение во соработка со доктор специјалист.
Комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати.
Вештини на учење	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

СПЕЦИФИЧНИ ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ		
Тип на дескриптори	Циклус на студии	Дескриптори на квалификациите
Знаење и разбирање	1 циклус	<p>1. Основни познавања на анатомија и хистологија на оралната мускулатура, аудио-вестибуларниот апарат, горниот респираторен тракт и вродени аномалии во овие регии, процесите на комуникација и голтање, вклучувајќи ги и нивните биолошки, невролошки, акустични, психолошки, развојни, лингвистички и културни основи;</p> <p>2. Познавање на природата на говорот, јазикот, слухот, комуникациски нарушувања и нарушувања на голтањето во различни фази од животот, вклучувајќи ги и нивните етиологии, карактеристики, анатомото-физиолошки, акустични, психолошки, развојни, и лингвистичките и културните корелации. Демонстрира специфични знаења во областа на артикулација, глас/ резонанца, флуентност, слух, голтање, когнитивни аспекти на комуникацијата, социјалните аспекти на комуникација, комуникациски модалитети.</p> <p>3. Теоретски и експериментални аспекти на процесот на планирање образовни и рехабилитациски модели за секој пациент, знаење и разбирање на областите за интервенција на говорот, методологии, алатки и процедури за прибирање на податоци, методите на интервенција и рехабилитација. Има основни познавања од областа на менаџментот, етиката, законодавството и социологијата; научно-истражувачката работа, хигиената и превентивните здравствени услуги како и медицинска статистика и информатика.</p>
Примена на знаењето и разбирањето		<p>1. Способност да се утврдат промените на јазикот, голтањето, ефектите од губење на слухот, развојот на комуникацијата, да се превенираат и идентификуваат аудитивни и вестибуларни нарушувања.</p> <p>2. Примена на вештини неопходни за испитување и третман на лицата со суспектни аудитивни и нарушувања на рамнотежата, комуникацијата и слични системи.</p> <p>3. Клиничка експертиза неопходна за спроведување скрининг и превентивни процедури, собирање информации за историјата на пациентот, толкување/ интегрирање/синтетизирање на сите информации за добивање на дијагноза и давање соодветни препораки, планира и спроведува програми за рехабилитација на пациенти, вклучувајќи монтажа и прилагодување на слушно помагало соработувајќи со клиентите и доктор-оториноларинголог во планирањето, спроведувањето на терапевтски планови, промена на терапевтскиот план за да се задоволат потребите на клиентот.</p>
Способност за проценка		<p>1. Способност за анализа, синтеза, оценка и организирање на информациите, оценка на ефикасноста на сопствената работа со критичко размислување и решавање на проблемите во соработка со доктор-специјалист;</p> <p>2. Способност да добие и организира информации кои се</p>

		однесуваат на различни патофизиолошки клинички ситуации, вклучувајќи дијагностички и клинички параметри, да го оцени кредибилитетот на изворите на информации и мислења, независно решавање на проблеми и да понуди креативни фази на терапија, да го промени планот за третман зависно од потребите на пациентот; 3. Да ја потврди ефективноста на планот за рехабилитација и третман со мерливи и остварливи цели, нивна адаптација за различна возраст водејќи сметка за културните и јазичните разлики, користење. Способност да ги искористи педагошките и психолошките знаења да ги мотивира пациентите на третман и да предложи ефикасни образовни стратегии
Комуникациски вештини		1. Способност да ги слуша, информира и да комуницира со пациентите и нивните семејства на ефикасен и разбирлив начин, да ја прилагоди комуникацијата во зависност од контекстот, почитувајќи ги културните разлики, етнички и други вредности на луѓето на кои им помага; 2. Спроведува терапија со техники на советување за проблеми во комуникацијата, за да ја активира способноста на пациентот за одговор и го вклучува семејството и старателите во програмата за рехабилитација; 3. Комуницираат во писмена и усмена форма на јасен начин, се расправаат и ги бранат своите постапки и одлуки со колегите и соработува со професионалци од други дисциплини во рамките на мултидисциплинарниот контекст на терапевтските програми.
Вештини на учење		1. Демонстрира совладани вештини за учење - концентрација, читање и слушање, меморирање, користење на времето кои му овозможуваат да ги продолжи студиите на автономен начин; 2. Способност да најде информации потребни за решавање на проблеми и нејасни случаи од праксата со консултација на стручна литература и промовирање на нејзината примена во логопедската методологија; 3. Показува способност да ги оценува сопствените вештини и потреби за развој и учење, ги надоплнува своите знаења и вештини преку континуирано образование и пристап до истражувачките и други соодветни информации (преку предавања, семинари и научни конференции), учи нови научни истражувања запознава различни методологии за истражување.

7.6.6. Дескриптори на квалификации на втор циклус стручни студии по клиничка логопедија

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на вториот циклус стручни студии, е VIIIБ и целосно исполнување на дескрипторите за квалификации

Квалификации кои означуваат успешно завршување на вториот циклус стручни студии по клиничка логопедија (60 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните општи и специфични дескриптори на квалификациите:

Тип на дескриптори	Општи дескриптори на квалификациите
Знаења и разбирање	<p>Покажува знаење и разбирање во полето на здравствена нега-клиничка логопедија кое се надградува врз претходното тригодишно високо образование од прв циклус стручни студии-дипломиран логопед. Применува методологии соодветни за решавање сложени проблеми, како на систематски, така и на креативен начин, што обезбедува можност за оригиналност во развивањето и примена на автономни идеи во контекст на истражувањето. Покажува знаење и разбирање за разни теории, методологии.</p> <p>Способност за употреба на проширено и продлабочено знаење. Покажува високо ниво на професионална компетентност во клиничката логопедија.</p> <p>Поседува знаење од областа на логопедската проценка и рехабилитација на лица со патологија во вербалната комуникација кои се базираат на најреномирани истражувања.</p>
Примена на знаењето и разбирањето	<p>Способност за критично, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во нови или непознати средини и во мултидисциплинарен контекст, поврзани со професијата клинички логопед.</p> <p>Покажува компетенција за идентификација, анализа и решавање проблеми во рамките на мултидисциплинарен тим.</p>
Способност за проценка	<p>Способност за синтетизирање и интегрирање на знаењето.</p> <p>Способност за справување со сложени прашања, систематски и креативно, за солидно проценување дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените и етичките одговорности при примената на стекнатото знаење и проценка.</p> <p>Способност за оценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од предметните области и поставување на нови анализи и решенија на научна основа.</p>
Комуникациски вештини	<p>Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено.</p> <p>Презема значителна одговорност за колективните резултати, води и иницира активности.</p>
Вештини на учење	<p>Способност за препознавање знаење и способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки.</p> <p>Способност за преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување.</p>

Тип на дескриптори	Специфични дескриптори на квалификациите
Знаење и разбирање	1. Напреднати и детални познавања на анатомијата, физиологијата и хистологијата на оралната мускулатура, аудио-вестибуларниот апарат,

	<p>горниот респираторен тракт и вродени аномалии во овие регии, процесите на комуникација и голтање, вклучувајќи ги и нивните биолошки, невролошки, акустични, психолошки, развојни, лингвистички и културни основи;</p> <p>2. Демонстрира специфични знаења во областа на артикулација, глас/резонанца, флуентност, слух, голтање, когнитивни аспекти на комуникацијата, социјалните аспекти на комуникација, комуникациски модалитети.</p> <p>3. Планира образовни и рехабилитациски модели за секој пациент, покажува знаење и разбирање на областите за интервенција на говорот, методологии, алатки и процедури за прибирање на податоци, методите на интервенција и рехабилитација.</p>
Примена на знаењето и разбирањето	<p>1. Способност да се утврдат промените на јазикот, голтањето, ефектите од губење на слухот, развојот на комуникацијата, да се превенираат и идентификуваат аудитивни и вестибуларни нарушувања.</p> <p>2. Примена на вештини неопходни за испитување и третман на лицата со суспектни аудитивни и нарушувања на рамнотежата, комуникацијата и слични системи.</p> <p>3. Клиничка експертиза неопходна за спроведување скрининг и превентивни процедури, толкување, интегрирање и синтетизирање на сите информации за добивање на дијагноза и давање соодветни препораки, планира и спроведува програми за рехабилитација на пациенти, вклучувајќи монтажа и прилагодување на слушно помагало соработувајќи со клиентите и доктор-оториноларинголог во планирањето, спроведувањето на терапевтски планови, промена на терапевтскиот план за да се задоволат потребите на пациентот.</p>
Способност за проценка	<p>1. Способност за анализа, синтеза, оценка и организирање на информациите, оценка на ефикасноста на сопствената работа со критичко размислување и решавање на проблемите во соработка со доктор-специјалист;</p> <p>2. Способност да добие и организира информации кои се однесуваат на различни патофизиолошки клинички ситуации, вклучувајќи дијагностички и клинички параметри, да го оцени кредибилитетот на изворите на информации и мислења, независно решавање на проблеми и да понуди креативни фази на терапија, да го промени планот за третман зависно од потребите на пациентот;</p> <p>3. Да ја потврди ефективноста на планот за рехабилитација и третман со мерливи и остварливи цели, нивна адаптација за различна возраст водејќи сметка за културните и јазичните разлики, користење. Способност да ги искористи педагошките и психолошките знаења да ги мотивира пациентите на третман и да предложи ефикасни образовни стратегии.</p>
Комуникациски вештини	<p>1. Способност да ги слуша, информира и да комуницира со пациентите и нивните семејства на ефикасен и разбирлив начин, да ја прилагоди комуникацијата во зависност од контекстот, почитувајќи ги културните разлики, етнички и други вредности на луѓето на кои им помага;</p> <p>2. Спроведува терапија со техники на советување за проблеми во комуникацијата, за да ја активира способноста на пациентот за одговор и го вклучува семејството и старателите во програмата за рехабилитација;</p> <p>3. Комуницира во писмена и усмена форма на јасен начин, се расправа</p>

	и ги брани своите постапки и одлуки со колегите и соработува со професионалци од други дисциплини во рамките на мултидисциплинарниот контекст на терапевтските програми.
Вештини на учење	1. Способност да најде информации потребни за решавање на проблеми и нејасни случаи од праксата со консултација на стручна литература и промовирање на нејзината примена во клиничката логопедија; 3. Ги дополнува своите знаења и вештини преку континуирано образование и пристап до истражувачките и други соодветни информации, учи нови научни истражувања запознава различни методологии за истражување.

7.6.7. Дескриптори на квалификации на втор циклус студии по јавно здравство

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на вториот циклус студии – магистерски академски студии, е VIIA.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на вториот циклус на студии по јавно здравство (120 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

Вид на дескриптор	Циклус на студии	Дескриптор на квалификација
Знаење и разбирање	II циклус на студии	1. Показува знаење и разбирање за научното поле на јавното здравје, применувајќи ги методите соодветни за анализа и наоѓање решенија за јавноздравствените проблеми на ниво на институција, заедница или општеството, на систематски и на креативен начин, што обезбедува основа или можност за оригиналност во развивањето и/или примената на автономни идеи во контекст на истражувањето. 2. Способност за употреба на проширено и продлабочено знаење, со високо ниво на професионална компетентност во доменот на специфичните дисциплини (биостатистика, еколошки детерминанти на здравјето, епидемиологија, здравствен менаџмент, и социјални и бехејвиорални науки) како и во интердисциплинарните-cross-cutting домените (комуникации и информатика, диверзитет и култура, лидерство, професионализам и етика, програмско планирање и системско мислење. 3. Поседува знаење од една или повеќе предметни области кои во научното поле на јавното здравство, се базираат на најреномирани меѓународни истражувања во тоа научно поле.

Примена на знаењето и разбирањето	II Цилус	<p>1. Применува знаење и разбирање базирано на докази, во научното поле на јавното здравство и управување со јавноздравствената пракса, од различни професионални и/или научно-истражувачки јавноздравствени аспекти</p> <p>2. Демонстрира способност за критичко, независно и креативно решавање на приоритетни јавно здравствени проблеми: ризици, стратегии, политики, со одредена оригиналност во нови или непознати ситуации и во мултидисциплинарен контекст, поврзани со јавното здравство.</p> <p>3. Примена на знаења во планирање, изготвување спроведување и ефективна евалуација на интервентни програми за решавање на одредени јавноздравствени проблеми, со предлог мерки за превенција и промоција на здравјето на популацијата и заедницата, со конкретни чекори за јавноздравствена акција.</p>
Способност за проценка	II Цилус	<p>1. Показува способност за прибирање, анализа, оценка и презентирање на информации, идеи и концепти, како и способност за синтетизирање и интегрирање на знаењето за клучните подрачја на јавното здравство.</p> <p>2. Показува способност за оценка и селекција на научни теории, методологии, алтки и општи вештини, со препознавање приоритети и изнаоѓање решенија во рутински или посложени ситуации во предметните области на јавното здравство.</p> <p>3. Показува способност да ги следи легалните, етичките, професионалните и организационите политики/процедури и кодекси и кога е потребно да превзема активности базирани на сопствено толкување на професионалните политики/процедури.</p>

<p style="text-align: center;">Комуникациски вештини</p>	<p style="text-align: center;">II циклус</p>	<p>1. Показува способност ефективно да комуницира со колеги, соработници, претставници од здравствената власт, останатите власти, претставници од невладини организации и граѓански здруженија, странски и меѓународни агенции. Работи ефикасно како лидер или член на тимот, поседува доверливост, ненаметливо однесување, критичко размислување, ги разбира и почитува културните разлики, ангажирано учествува во дијалог, преговарање и учење од други за унапредување на јавноздравствените цели.</p> <p>2. Показува способност за транспарентност, интегритет и чесност во сите акции, со примена на принципите на човекови права и социјална правда, професионализам и етика, во справување со потребите на заедницата.</p> <p>3. Поседува разбирање за човековото однесување, вредносни системи, елементите и компонентите на комуникација, вештини за слушање. Користи информатички и комуникациски методи за справување со јавноздравствените програми и политики на заедницата.</p> <p>4. Показува способност за собирање, менаџирање и организирање на податоци со цел за креирање и стратешко дизајнирање на јавноздравствени информации преку информатички технологии и медиа, за постигнување специфични цели.</p>
<p style="text-align: center;">Вештини на учење</p>	<p style="text-align: center;">II циклус</p>	<p>1. Демонстрира совладани и комбинирани вештини за учење - концентрација, читање и слушање, меморирање, користење на времето, индивидуално ангажирање, индивидуална истражувачка работа, читање литература и барање релевантни податоци од интернет.</p> <p>2. Демонстрира способност за разумна оценка на идеи со критичко размислување, истражува стратегии (и ставови) за генерирање на идеи со креативното размислување и ефикасно ги користи овие размислувања и стратегии за решавање на секојдневните проблеми и во научниот метод.</p> <p>3. Показува способност за идентификување на своите сопствени потреби и интереси за докторски студии во областа на јавното здравство и презема иницијатива за стекнување знаења и учење со висок степен на независност.</p> <p>4. Показува способност за социјална партиципација во здравството (фокус групи, истражувања во заедницата, работа со граѓанскиот сектор и други организации во врска со општествениот развој).</p>

7.6.8. Дескриптори на квалификации на трет циклус студии по медицина

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на третиот циклус студии – докторски студии, е VIII.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на третиот циклус на студии по медицина (180 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

Вид на дескриптор	Циклус на студии	Дескриптор на квалификација
Знаење и разбирање	III циклус на студии	<ul style="list-style-type: none"> • Студентите по завршување на студиите од третиот циклус треба да покажат високо ниво на систематизирано знаење и разбирање во областа на научното истражување во биомедицинските и здравствените науки, генерално, но и од потесната област на истражувањето. • Исто така, треба да бидат квалификувани и да имаат совладано вештини на истражување во полето на истражувањето и потесната медицинска област со кои ќе бидат оспособени за независно и автономно истражување во согласност со принципите на медицина базирана на докази, како и добра лабораториска, односно клиничка пракса.
Примена на знаењето и разбирањето	III циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Со помош на стекнатото знаење и совладаните вештини да може да примени оригинално истражување во соодветната потесна област, кое ќе овозможи стекнување на нови знаења кои безусловно ќе треба да бидат вреднувани не само во национални, туку и интернационални публикации од страна на независни стручњаци во научното поле.
Способност за проценка	III циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Да покажува способност за критичка анализа на презентирани научни откритија од други автори. • Навремено да препознае област во науката каде се потребни дополнителни истражувања и да процени дека со своите оригинални истражувања може да даде значителен придонес во тој правец. • Да покаже способност за иницирање на истражувачки проекти за нови откритија кои ќе генерираат нови знаења и вештини во полето на медицината и својата потесна област.
Комуникациски вештини	III циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Поседува способност за дискусија околу своето и истражувањата на други истражувачи на национално ниво, со своите ментори, но и со истражувачи надвор од земјата. • Учествува во национални и интернационални истражувачки мрежи и настани, независно и со научен интегритет. • Резултатите од своите откритија умее вешто и систематизирано да ги презентира пред пошироката академска заедница во земјата и во странство. • Поседува способности за водење на истражувачки тим.

Вештини на учење	III циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Показува интерес за континуирана едукација и професионален развој на личен план во научното истражување во својата област. • Показува способност да организира новитети и напредни активности во процесот на учењето, но и критички да ги анализира методите на учење во однос на нивниот ефект врз знаењето, вештините и праксата. • Поседува способност и за документирање на активностите за учење. • Се промовира себеси во академски и професионални рамки во технолошкиот развој на општеството.
-------------------------	-------------------	---

7.6.9. Дескриптори на квалификации на трет циклус студии по јавно здравство

Нивото на високообразовните квалификации во националната рамка кое го достигнува студентот по завршувањето на третиот циклус студии – докторски студии, е VIII.

Квалификации кои означуваат успешно завршување на третиот циклус на студии по јавно здравство (180 ЕКТС) се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

Вид на дескриптор	Циклус на студии	Дескриптор на квалификација

Знаење и разбирање	III циклус на студии	<ul style="list-style-type: none"> • Студентите по завршување на студиите од третиот циклус треба да покажат високо ниво на систематизирано знаење и разбирање во областа на научното истражување во јавното здравство генерално, но и од потесната област на истражувањето. • Исто така, треба да бидат квалификувани и да имаат совладано вештини на истражување во полето на истражување и потесната област, во доменот на специфичните дисциплини (биостатистика, еколошки детерминанти на здравјето, епидемиологија, здравствен менаџмент, и социјални и бехејвиорални науки) како и во интердисциплинарните-cross-cutting домените (комуникации и информатика, диверзитет и култура, лидерство, професионализам и етика, програмско планирање и системско мислење), со кои ќе бидат оспособени за независно и автономно истражување во согласност со принципите на наука базирана на докази, како и добра пракса и раководење. • Студентите треба да обезбедат пошироко знаење на научните теории, методологии и алатки кои ја сочинуваат основата за истражување во јавното здравство и здравствените науки, а исто така треба да се развијат способностите кај студентот за индивидуално разбирање и справување со зададените проблеми и теми; • Студентите треба да бидат подготвени индивидуално за истражувања и едукација во јавното здравство во академски, приватни и јавни истражувачки и консултациски организации; • Студентите треба да развијат експертски вештини при дизајнирање на истражувањата, методите и дисеминацијата, основно познавање на науката за јавно здравство и експертиза во една специјализирана област.
Примена на знаењето и разбирањето	III циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Со помош на стекнатото знаење и совладаните вештини да може да примени оригинално истражување во соодветната потесна област, кое ќе овозможи стекнување на нови знаења кои безусловно ќе треба да бидат вреднувани не само во национални, туку и интернационални публикации од страна на независни стручњаци во научното поле. • Демонстрира способност за критичко, независно и креативно решавање на приоритетни јавно здравствени проблеми: ризици, стратегии, политики, со индивидуална оригиналност и научен пристап во нови или непознати ситуации и во мултидисциплинарен контекст, поврзани со јавното здравство. • Показува способност да толкува, дизајнира, применува и адаптира суштински предмет на истражување со научен интегритет.

Способност за проценка	III Цилус	<ul style="list-style-type: none"> • Да покажува способност за критичка анализа на презентирани научни откритија од други автори. • Навремено да препознае област во науката каде се потребни дополнителни истражувања и да процени дека со своите оригинални истражувања може да даде значителен придонес во тој правец. • Да покаже способност за иницирање на истражувачки проекти за нови откритија кои ќе генерираат нови знаења и вештини во полето на јавното здравство и својата потесна област. • Поседува способност да спроведе проценка на потребите за одредена целна група или за некоја специфична услуга од областа на јавното здравство со научно-истражувачка цел .
Комуникациски вештини	III Цилус	<ul style="list-style-type: none"> • Поседува способност за дискусија околу своето и истражувањата на други истражувачи на национално ниво, со своите ментори, но и со истражувачи надвор од земјата. • Учествува во национални и интернационални истражувачки мрежи и настани, независно и со научен интегритет. • Резултатите од своите откритија умее вешто и систематизирано да ги презентира пред пошироката академска заедница во земјата и во странство. • Поседува способности за водење на истражувачки тим. • Поседува способност за комуникација со колегите од матичната и нематичните установи, како и со општата јавност. • Поседува способност за ефективна комуникација, односно умее да ја даде потребната информација на лицата кои ја бараат информацијата со цел да направат правилен избор; умее информацијата да ја даде во достапен формат, вклучително и преку интернет; обезбедува сигурност дека, кога е можно, луѓето разбрале што е предложено. • Поседува способност да воспостави и одржи доверба со луѓето преку активно слушање и почитување на нивните ставови, почитување на приватноста и дигнитетот на индивидуите и третирање на информациите за луѓето како доверливи.

Вештини на учење	III циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Показува интерес за континуирана едукација и професионален развој на личен план во научното истражување во својата област. • Показува способност да организира новитети и напредни активности во процесот на учењето, но и критички да ги анализира методите на учење во однос на нивниот ефект врз знаењето, вештините и праксата. • Поседува способност и за документирање на активностите за учење. • Се промовира себеси во академски и професионални рамки во технолошкиот развој на општеството. • Показува континуирано почитување на професионалните етички кодекси на однесување, вклучително и финансиската чесност и професионална доверливост.
------------------	------------	--

7.7 Должина на просечно време на студирање во последните три години

Во табелата 7.7.1 е прикажан процентот на дипломирани студенти на сите студиски програми на Медицинскиот факултет кои дипломирале во предвидениот рок и на оние кои дипломирале после рокот, како и просечното времетраење на студиите.

Табела 7.7.1 Процент на студенти кои дипломирале во предвидениот рок, процент на студенти кои дипломирале после рокот и просечното времетраење на студиите во последните три учебни години

	Општа медицина	Тригодишни стручни студии	II циклус стручни студии по клиничка логопедија	II циклус на академски студии по јавно здравство	III циклус на академски студии
% на дипломирани во предвидениот рок	69,5	45,7	*	85	**
% на дипломирани по предвидениот рок	30,5	54,3	/	15	
Просечно времетраење на студиите (години)	6,5	3,9	/	3	

*-нема дипломирани студенти на II- циклус стручни студии по клиничка логопедија, бидејќи во академската 2013/14 ќе се запише првата генерација студенти

** -нема докторирани докторанти на III- циклус студии, бидејќи првата генерација докторанти беше запишана во академската 2012/13 година

7.8 Вкупен број на запишани студенти по студиски програми од првиот и интегрираниот циклус студии, во последните три години

Во табелата 7.8.1 е прикажан вкупниот број на запишани и дипломирани студенти од прв и интегриран циклус студии во последните три години. Во текот на една учебна година просечно дипломираат 388,5 студенти од прв и интегриран циклус

студии, а од околу 520 просечно запишани студенти во една генерација, 225 или 43,2% дипломираат во предвидениот рок.

Табела 7.8.1. Број на запишани и дипломирани студенти од прв и интегриран циклус студии во последните три учебни години

Вкупен број на студенти од прв циклус студии запишани во учебните 2010/11, 2011/12 и 2012/13 год.	Вкупен број на дипломирани студенти од прв циклус студии во учебните 2010/11, 2011/12 и 2012/13 год	Вкупен број на студенти од прв циклус студии кои дипломираше во предвидениот рок
1593	1166	677

7.9 Број на запишани и дипломирани студенти по студиски програми од првиот циклус студии и интегриран циклус студии, во последните три години

Табела 7.9.1. Број на запишани и дипломирани студенти од интегриран циклус на студии по општа медицина (ОМ), во последните три години (учебната 2010/11, 2011/12 и 2012/13 година)

		2010/2011	2011/2012	2012/2013	Вкупно
Пријавени студенти - ОМ	Вкупно	270	284	376	930
Запишани студенти - ОМ	Државна квота	60	60	60	180
	Кофинансирање	60	130	162	352
	По други основи	70	17	14	101
	Надвор од квота	56	2	10	68
	Вкупно	246	209	246	701
Дипломирани студенти - ОМ	Во предвиден рок	131	182	175	488
	Во учебната година	180	45	40	265
	Вкупно	311	227	215	753

Во текот на една учебна година просечно дипломираат 251 студенти од интегриран циклус студии, а од околу 233 просечно запишани студенти во една генерација, 162 или 69,5 % дипломираат во предвидениот рок.

Табела 7.9.2. Број на запишани и дипломирани студенти од првиот циклус на студии на студиска програма за стручни медицински сестри/техничари (СМС), во последните три години (учебната 2010/11, 2011/12 и 2012/13 година)

		2010/2011	2011/2012	2012/2013	Вкупно
Пријавени студенти - СМС	Вкупно	113	110	110	333
Запишани студенти - СМС	Државна квота	15	15	15	45
	Кофинансирање	35	95	95	225
	По други основи	43	/	/	43
	Надвор од квота	5	/	/	5
	Вкупно	98	110	110	318
Дипломирани студенти - СМС	Во предвиден рок	24	33	27	84
	Во учебната година	37	31	18	86
	Вкупно	61	64	45	170

Во текот на една учебна година просечно дипломираат 56,6 студенти, а од околу 106 просечно запишани студенти во една генерација, 28 студенти или 26,4 % дипломираат во предвидениот рок.

Табела 7.9.3. Број на **запишани и дипломирани** студенти од првиот циклус на студии на студиска програма за радиолошки технолози (СРТ), во последниве три години (учебната 2010/11, 2011/12 и 2012/13 година)

		2010/2011	2011/2012	2012/2013	Вкупно
Пријавени студенти - СРТ	Вкупно	52	58	43	153
Запишани студенти - СРТ	Државна квота	15	15	15	45
	Кофинансирање	35	35	28	98
	По други основи	2	/	/	2
	Надвор од квота	3	/	1	4
	Вкупно	55	50	44	149
Дипломирани студенти - СРТ	Во предвиден рок	11	16	9	36
	Во учебната година	17	18	24	59
	Вкупно	28	34	33	95

Во текот на една учебна година просечно дипломираат 31,6 студенти, а од околу 49,6 просечно запишани студенти во една генерација, 12 или 24 % дипломираат во предвидениот рок.

Табела 7.9.4. Број на **запишани и дипломирани** студенти од првиот циклус на студии на студиска програма за физиотерапевти (СФ), во последниве три години (учебната 2010/11, 2011/12 и 2012/13 година)

		2010/2011	2011/2012	2012/2013	Вкупно
Пријавени студенти - СФ	Вкупно	89	103	93	285
Запишани студенти - СФ	Државна квота	15	15	15	45
	Кофинансирање	35	78	78	191
	По други основи	38	1	/	39
	Надвор од квота	9	/	7	16
	Вкупно	97	94	100	291
Дипломирани студенти - СФ	Во предвиден рок	20	8	8	36
	Во учебната година	20	14	18	52
	Вкупно	40	22	26	88

Во текот на една учебна година просечно дипломираат 29,3 студенти, а од околу 97 просечно запишани студенти во една генерација, 12 или 12,3 % дипломираат во предвидениот рок.

Табела 7.9.5. Број на **запишани и дипломирани** студенти од првиот циклус на студии на студиска програма за логопеди (СЛ), во последниве три години (учебната 2010/11, 2011/12 и 2012/13 година)

		2010/2011	2011/2012	2012/2013	Вкупно
Пријавени студенти - СЛ	Вкупно	51	33	50	134
Запишани студенти - СЛ	Државна квота	15	15	15	45
	Кофинансирање	35	18	35	88
	По други основи	/	/	/	/
	Надвор од квота	1	/	/	1
	Вкупно	51	33	50	134
Дипломирани студенти - СЛ	Во предвиден рок	5	12	16	33
	Во учебната година	15	8	4	27
	Вкупно	20	20	20	60

Во текот на една учебна година просечно дипломираат 20 студенти, а од околу 44,6 просечно запишани студенти во една генерација, 11 или 24,6 % дипломираат во предвидениот рок

7.10 Број на запишани и дипломирани студенти (магистри и специјалисти) на втор циклус студии по јавно здравство

Во продолжение следи анализата на бројот на студенти на студиите по јавно здравство од втор циклус, со приказ на бројот на запишани и магистрирани студенти во петте учебни години од втор циклус на студии по јавно здравство (табела 7.10.1).

Вкупниот број на запишани студенти од 2003-2012 година е 223 од кои 64 магистрирале. Ако се одземе бројот на запишаните студенти во последните две учебни години, затоа што немаат право да пријават магистерски труд, тогаш се доаѓа до фактот дека 33% од студентите одбраниле магистерски труд, односно се стекнале со звањето магистер на јавно здравје.

Во периодот од 2008-2013 запишани се вкупно 84 студенти, со различно високо образование, нивната структура е дадена во табела 7.10.1 од која се гледа дека најголемиот број се со медицински факултет 35, стоматологија 14, правен факултет 7, економски факултет 7, дефектологија 4, психологија 2 итн.

Табела 7.10.1 Структура на студенти според високото образование и статусот на студии во периодот 2008-2012 година

високо образование	Запишани	Пријавени теми	Одбранети магистерски трудови
	Број	Број	Број
Медицина	35	7	8
Стоматологија	13	3	2
Фармација	1	/	/
Право	7	1	1
Економија	7	3	2
Дефектологија	4	2	/
Психологија	2		/
Педагогија	1		/
Филозофски	2		/
Технолог	2		1
Етнолог	1		1
Бизнис администрација	2		/
Филолошки	1	1	
Инженер	2	2	1
Висока социјална Школа	1	1	1
Биохемија	1	1	1
Физиотерапевт	1		
Здравствен менаџмент	1		
ВКУПНО	84	22	16

Анализата на бројот на запишани студенти по учебни години (табела 7.10.2) покажува дека во 2009/2010 има највисок број запишани студенти 33, наредната година нема запишани студенти, а во последните две учебни години бројот се намалува до 11 во учебната 2012/2013 година. 22 студенти пријавиле магистерски теми, а 16 или 29% од запишаните одбраниле магистерски теми.

Просечно време на изработка на темата од пријава до одбрана е приближно една година. Само еден кандидат го пролонгирал овој период на две години.

Табела 7.10.2 Број на студенти на вториот циклус студии за периодот 2008-2013 година

	Учебна Година				вкупно
	2008/2009	2009/2010	2011/2012	2012/2013	
Запишани студенти*	23	32	18	11	84
Пријавени теми	9	13	/	/	22
Одбранети теми	7 30%	9 28%	/	/	16

* во учебната година 2010/2011 година не е извршен упис на студенти поради процесот на акредитација на студиите од МОН

Анализата на структурата на студентите според пол покажува дека жените се застапени во значително повисок процент 68%, додека мажите се застапени со 32%. Најзастапена возрасна група се студентите на возраст од 25-34 години со 58%, а најмалку застапени се студентите на возраст од 45-55 годни со 18% (табела 7.10.3).

Табела 7.10.3 Структура на запишаните студенти според пол и возраст

Пол и возраст	Учебна Година				ВКУПНО	
	2008/2009	2009/2010	2011/2012	2012/2013	Број	%
	Број	Број	Број	Број	Број	%
Машки	4	13	6	4	27	32%
Женски	19	19	12	7	57	68%
25-34 год	13	22	10	4	49	58%
35-44 год	5	4	5	6	20	24%
45-55 год	5	6	3	1	15	18%
ВКУПНО	23	32	18	11	84	100%

Најголем процент од магистрите се жени 75%, и најголем број се од возрасната група од 25-34 години, потоа 6 од возрасната група 45-54 години (табела 7.10.4).

Табела 7.10.4 Структура на магистрите по јавно здравје според учебна година, пол и возраст

Пол и возраст	Учебна година		
	2008/2009	2009/2010	
	број	број	вкупно
Машки	1	3	4 25%
Женски	6	6	12 75%
25-34	4	4	8
35-44	2	/	2
45-54	1	5	6

Податоците за студентите на трет циклус докторски студии по медицина го покажуваат следново:

На првиот редовен конкурс (август/септември 2011) – запишани се вкупно 138 кандидати : 17 на базична медицина, 120 на клиничка медицина, 1 на молекуларна медицина. Од вкупно 138 запишани 25 имале веќе одбранет магистериум.

На вториот дополнителен конкурс (февруари 2012) – запишани се вкупно 58 кандидати: 5 на базична медицина, 50 на клиничка медицина и 3 на молекуларна медицина. Од вкупно 58 запишани, 8 имале веќе одбранет магистериум.

На третиот редовен конкурс (август/септември 2012) запишани се вкупно 27 кандидати: 2 на базична медицина, 23 на клиничка и 2 на молекуларна медицина. Од вкупно 27 запишани, 6 имале веќе одбранет магистериум.

Со оглед на фактот дека докторските студии започнаа во зимскиот семестар на 2011/12 година, во тек е петтиот семестар кога се пријавуваат докторските тези. До сега 7 докторанти (кои со веќе завршен магистериум го запишале тој семестар) ги пријавиле докторските тези и истите им се прифатени на Советот на докторските студии на факултетот. Нема отпишани студенти ниту студии во мирување.

Податоците за студентите на докторски студии по јавно здравство го покажуваат следново:

Бројот на запишани студенти во трет циклус на докторски студии по јавно здравство изнесува 18 студенти. Од запишаните 16 студенти се од Р. Македонија, а 2 студенти се странски државјани.

Бројот на пријавени докторски дисертации изнесува 15, а досега нема одбранети.

Податоци за пријавени и одбранети докторати пред воведување на третиот циклус докторски студии го покажуваат следното:

Бројот на пријавени и одбранети докторски дисертации пред воведувањето на трет циклус докторски студии, усогласени според Законот за високото образование од 2008 година, во последни 5 години е даден во табела 7.10.5

Табела 7.10.5 Број на пријавени докторски дисертации пред воведувањето на трет циклус докторски студии

Академска година	Број на пријавени докторски дисертации
2008/2009	24
2009/2010	48
2010/2011	35
2011/2012 (заклучно со 31.12.2011)	22
2012/2013	/
Вкупно	129
Просек	32,25

Табела 7.10.6 Број на одбранети докторски дисертации кои се пријавени пред воведување на трет циклус докторски студии

Академска година	Број на одбранети докторски дисертации
2008/2009	19
2009/2010	15
2010/2011	15
2011/2012	22
2012/2013	17
Вкупно	88
Просек	18

8. СТУДЕНТИ

8.1 Број на новозапишани во однос на предвидени квоти, за наставните програми од додипломските студии

Интересот за студирање медицина е голем. На Медицинскиот факултет конкурираат завршени средношколци со висок успех. Големата заинтересираност наложува покрај редовната државна квота на студенти, секоја година да се запишуваат и максимален дозволен број студенти со кофинансирање.

Активности спроведени во насока на мотивирање на средношколците за упис на студиските програми за кои постои помал интерес влијаат кон зголемување на интересот. Видно од табелата подолу, на Медицинскиот факултет во последните три учебни години, број на новозапишани студенти е еднаков со бројот на предвидените квоти на сите студиски програми на прв циклус на студии.

Табела 8.1.1 Број на новозапишани студенти во однос на предвидени квоти, по студиски програми во учебните 2010/11, 2011/12, 2012/13 година

Број на новозапишани студенти во однос на предвидените квоти 2010/2011						
Студиска програма	Предвидена квота редовни		Запишани редовни		Предвидена квота вонредни	Запишани вонредни
	Државна квота редовни	Кофинансирање редовни	Државна квота редовни	Кофинансирање редовни	Кофинансирање вонредни	Кофинансирање вонредни
Општа медицина	60	60	60	60	/	/
СМС	15	15	15	15	20	20
СФ	15	15	15	15	20	20
СРТ	15	15	15	15	20	20
СЛ	15	15	15	15	20	20
Број на новозапишани студенти во однос на предвидените квоти 2011/2012						
Студиска програма	Предвидена квота редовни		Запишани редовни		Предвидена квота вонредни	Запишани вонредни
	Државна квота редовни	Кофинансирање редовни	Државна квота редовни	Кофинансирање редовни	Кофинансирање вонредни	Кофинансирање вонредни
Општа медицина	60	130	60	130	/	/
СМС	15	35	15	35	60	60
СФ	15	35	15	35	45	45
СРТ	15	15	15	15	20	20
СЛ	15	15	15	15	20	20
Број на новозапишани студенти во однос на предвидените квоти 2012/2013						
Студиска програма	Предвидена квота редовни		Запишани редовни		Предвидена квота вонредни	Запишани вонредни
	Државна квота редовни	Кофинансирање редовни	Државна квота редовни	Кофинансирање редовни	Кофинансирање вонредни	Кофинансирање вонредни
Општа медицина	60	130	60	130	/	/
СМС	15	35	15	35	60	60
СФ	15	35	15	35	45	45
СРТ	15	15	15	15	20	20
СЛ	15	15	15	15	20	20

8.2 Осипување на студентите по години

Во табелите 8.2.1, 8.2.2., 8.2.3., 8.2.4. и 8.2.5. е прикажан бројот на студенти кои се осипуваат по години за студентите на интегриран циклус студии по општа медицина и за студентите на прв циклус студии за академската 2012/13 година.

Табела 8.2.1 Осипување на студентите од студиската програма по општа медицина за академската 2012/13 година

студиска година	запишани	осипување	%
I	223		
I/II	189	34	15,24
II/III	173	16	8,46
III/IV	162	11	6,35
IV/V	158	4	2,46
V/VI	149	9	5,69
просечно	175,6	14,8	7,64

Во текот на една учебна година од просечно запишани 175,6 студенти, се осипуваат 14,8 студенти или 7,64 %.

Табела 8.2.2. Осипување на студентите од студиската програма за стручна медицинска сестра/техничар, за академската 2012/13 година.

студиска година	запишани	осипување	%
I	113		
I/II	92	21	18,58
II/III	70	22	23,9
просечно	91,6	21,5	21,24

Во текот на една учебна година од просечно запишани 91,6 студенти, се осипуваат 21,5 студенти или 21,24 %.

Табела 8.2.3. Осипување на студентите од студиската програма за радиолошки технолози, за академската 2012/13 година.

студиска година	запишани	осипување	%
I	41		
I/II	35	6	14,63
II/III	22	13	37,14
просечно	32,6	9,5	25,88

Во текот на една учебна година од просечно запишани 32,6 студенти, се осипуваат 9,5 студенти или 25,88 %.

Табела 8.2.4. Осипување на студентите од студиската програма за физиотерапевти, за академската 2012/13 година.

студиска година	запишани	осипување	%
I	101		
I/II	71	30	29,7
II/III	42	29	40,8
просечно	71,3	29,5	35,27

Во текот на една учебна година од просечно запишани 71,3 студенти, се осипуваат 29,5 студенти или 35,27 %.

Табела 8.2.5. Осипување на студентите од студиската програма за логопеди, за академската 2012/13 година.

студиска година	запишани	осипување	%
I	51		
I/II	47	4	7,8
II/III	26	21	44,68
просечно	41,3	12,5	26,24

Во текот на една учебна година просечно запишани 41,3 студенти, се осипуваат 12,5 студенти или 26,24 %.

8.3 Облици во кои студентите учествуваат во оценувањето на квалитетот на наставно-образовниот процес

Поаѓајќи од одговорноста за квалитетот и начинот на изведување на постојните студиски програми, на Медицинскиот факултет квалитетот на наставата се мониторираше со анонимна студентска анкета. Евалуацијата се спроведуваше електронски, по завршувањето на наставната програма за секој предмет. Таа е достапна на веб – страницата на Факултетот, за студентите, наставниците и соработниците. Раководителите на катедрите, наставниците и соработниците се задолжени по анализата на резултатите да преземат соодветни мерки за подобрување на квалитетот на наставата. Студентите се должни да ја направат евалуацијата за да го заверат семестарот. Заради тоа процесот на евалуацијата на секоја студиска година е успешна и со голем одзив. Во анкетата учествуваат студенти-испитаници од сите студиски години. Анкетата содржи прашања за асистентот, за наставникот и за предметот (табела 8.3.1).

Табела 8.3.1 Соджина на Студентска анкета

Асистент
• Асистентот доаѓа на време на вежби
• Асистентот може да го задржи вниманието до крајот на вежбите
• Односот на асистентот кон студентот е коректен
• Асистентот објективно ги оценува резултатите од работата на студентите ‘ (вежби, колоквиуми)
• Оценета ја ангажираноста и коректноста на асистентот во целина (од 1 до 5)
Наставник
• Наставникот доаѓа на време на предавањата
• Наставникот може да го задржи вниманието до крајот на предавањата
• Односот на наставникот кон студентот е коректен
• Наставникот објективно ги оценува резултатите од работата на студентите ‘ (вежби, колоквиуми)
• Оценета ја ангажираноста и коректноста на наставникот во целина (од 1 до 5)
Предмет:
• Содржината на предавањата беше интересна и корисна за подготвување на испитите
• Предавањата се одвиваа регуларно, на време според распоредот
• Вашата вкупна оценка за квалитетот на предавањата (оценете од 1 до 5)
• Учебниците одговараат на содржината на предавањата и вежбите
• Учебникот е добро организиран и лесно се учи од него
• Формата на изведување на испитот овозможува објективно да се оцени нивото на совладаност на материјалот
• Вашата оценка за квалитетот на колоквиумите (оценете од 1 до 5)
• Информациите за организацијата на наставата се знаеа однапред
• Вашата оценка за предметот (од 1 до 5)

Студентските анкети спроведени во текот на 2010/2011 зимски, 2011/2012 зимски и летен и 2012/2013 зимски и летен семестар дадени се како ПРИЛОЗИ 1, 2 и 3 кон Извештајот за самоевалуација.

8.4 Видови студентски активности

Студентите на Медицинскиот факултет во Скопје се организирани во Студентски Парламент на Медицински факултет-Скопје (СПМФ) којшто претставува невладин организација што има за цел да ги претставува интересите на студентите по медицина во рамките на Факултетот, како и да организира активности за промоција на јавното здравје, остварување на студентските права и востановување интернационална комуникација со студентите и студентските организации надвор од нашата земја. СПМФ го раководи екипа од студенти на чело со Претседателство, коешто се менува секои 2 години и тоа преку избори за претседател на СПМФ, на коишто имаат право да гласаат сите студенти по медицина од првата до шестата година. Просториите на СПМФ се наоѓаат во кругот на Клиничкиот центар во Скопје.

8.5 Учество на студентите во управувањето на Факултетот

Согласно Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, студентите имаат свои претставници во органите на Факултетот и тоа:

- во Наставно-научниот совет на факултетот, претставниците на студентите се избираат од Студентскиот парламент на Факултетот. Бројот на претставниците од редот на студентите изнесува 12% од вкупниот број членови на Наставно-научниот совет. Бројот на студентите – членови на Наставно-научниот совет е променлив во зависност од промената на вкупниот број на наставниците – членови на Наставно-научниот совет. Мандатот на студентите во Наставно-научниот совет е две години.

- во Деканатската управа на факултетот член од редот на студентите е Претседателот на Студентскиот парламент.

- во Одборот за соработка и доверба со јавноста на факултетот еден член е од редот на студентите кој Наставно-научниот совет го избира по предлог на Студентскиот парламент.

Понатаму студентите се вклучени и во процесот на самоевалуација на Факултетот. Имено Евалуацијата на образовните планови и програми на процесите на настава и учење на Факултетот ја спроведува комисија за евалуација составена од седум члена, од кои пет се избираат од редот на наставниците, а два од редот на студентите. За евалуација на ниво на студиска програма се формира поткомисија составена од пет члена, од кои три од редот на наставниците и два од редот на студентите.

8.6 Активности на Медицинскиот факултет насочени кон студентите

Во изминатиот период добар дел од активностите на Медицинскиот факултет беа насочени во реализација на потребите и барањата на студентите, надвор од наставата. Активна е соработката со студентските организации на Факултетот во однос на изведувањето на наставата и повратните информации од студентите за квалитетот и недостатоците во наставниот процес. Понатаму Факултетот во континуитет партиципираше и ги поддржуваше студентските активности (конгресот на студенти, летната школа по ургентна медицина, учество на конгреси во странство, спортски игри во земјата и странство, како и учество на курсеви за талентирани студенти).

9. ПРОСТОРНИ И МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ

9.1 Просторни услови и опрема за изведување на теоретска и практична настава

За реализација на теоретска и практична настава за сите студиски програми, како и за научноистражувачка дејност, Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, го користи просторот на 12-те Институту при Медицинскиот факултет, на 24-те ЈЗУ Универзитетски клиници и на 11-те наставни бази.

Вкупниот расположив простор за настава изнесува вкупно 193.279 м².

Медицинскиот факултет располага со 10 амфитеатри со вкупна површина од над 1.100 м² и капацитет од 1400 седишта. Факултетот располага со 8 предавални со околу 500 м² и вкупен капацитет од 500 студенти.

Табела 9.1.1.1 Просторни капацитети на Медицинскиот факултет

	Амфитеатри	Број на места
1	Амфитеатар (Деканат)	220
2	Амфитеатар I (Институти)	149
3	Амфитеатар II (Институти)	150
4	Амфитеатар III (Хирургија)	165
5	Амфитеатар IV (Интерна)	125
6	Амфитеатар -Гинекологија	140
7	Амфитеатар -Инфективна кл.	85
8	Амфитеатар - Кардиологија	111
9	Амфитеатар - Педијатрија	94
10	Амфитеатар -Радиотерапија	62
11	Амфитеатар -Судска медицина	100

9.2 Вежбални и лаборатории

Факултетот располага со 8 простории за изведување нумерички вежби, 28 лаборатории за изведување експериментални самостојни вежби, 2 лаборатории за изведување аудиовизуелни самостојни вежби, 8 демонстрациони лаборатории, 11 лаборатории за научна дејност и 82 кабинети за наставно-научен кадар и 58 лаборатории за научноистражувачка работа.

Исто така, амбулантите, лабораториите и болничките одделенија на универзитетските клиники и јавно-здравствените установи (наставните бази), се ползуваат во изведувањето на практичната настава за клиничките предмети.

9.3 Компјутерска опременост

Во изминатиот неколкугодишен период се забележува тренд на модернизација, зголемување и осовременување, како квалитативно така и квантитативно, на компјутерска опрема на Медицинскиот факултет.

Табела 9.3.1 Компјутерска опременост на Медицинскиот факултет по кориснички групи

Опрема	Студенти	Наставно-научен и административен кадар	Вкупен број
Персонални Компјутери	7	261	268
Преносни компјутери	/	225	225

Интернет- приклучоци	/	250	250
Безжична интернет мрежа со отворен пристап		7	7
ЛЦД-проектори	/	48	48
Фотокопир апарати	/	27	27
Печатачи	/	117	117
Копир,принтер, скенер,факс	1	51	52

Лабораториите се опремени со соодветна опрема за изведување на лабораториските вежби и реализација на научно-истражувачката и апликативна дејност, компјутери, преносни компјутери и интернет приклучоци, голем број на ЛЦД проектори, скенери, печатачи и други соодветни помагала.

9.4 Компјутерски лаборатории и интернет приклучоци за студентите

Компјутерскиот центар на факултетот е сместен во зградата на Интерни клиника и е наменет за наставниците на факултетот и студентите. Располага со 13 работни места и обезбедува непрекинат пристап до интернет. Обезбедува бесплатно печатење на ограничен број страници. Компјутерскиот центар е отворен секој работен ден од 09-16.00 часот.

Исто така Факултетот за студентите и наставниците има обезбедено и седум безжични интернет мрежи со отворен пристап кои се наоѓаат на различни локации во Деканатот на факултетот и Институтските згради.

Со оглед на тоа што додипломската настава на Факултетот се состои од 5 модули со голем број часови (предавања, лабораториски вежби и клиничка практична настава), просторните и материјално-техничките можности на Медицинскиот факултет сеуште се неоптимални и ограничувачки за изведување на наставата. Просторниот проблем е дополнително потенциран од фактот дека наставата треба да се организира со помали групи студенти, како што е предвидено според ЕКТС.

Амфитатрите и предавалните на Факултетот се опремени со современа визуелна опрема (компјутери со проектори) за поефикасна реализацијата на наставата, но заради големиот број на студенти во паралелките за теоретска настава, објективно е ограничена можноста за активна соработка меѓу наставникот и студентите. Лабораториските вежби се одржуваат во групи од 10 до 12 студенти за базичните предмети и по 5 студенти на клиничките предмети. Ограничениот број на лаборатории за практична настава наметнува многу голем број на термини за вежби и временскиот ангажман на наставниот кадар. Заради недоволна опременост на едно работно место најчесто работат по 2 до 3 студенти.

Факултетот во иднина ќе се стреми кон надминување на овој проблем со обезбедување на повеќе простории за предавања и вежби и со доопремување и модернизирање на лабораториите со што би се овозможило секој студент лабораториските вежби да ги извршува поединечно.

9.5 Централната медицинска библиотека

Централната медицинска библиотека е основана во 1947 година заедно со основањето на Медицинскиот факултет. Просторот во кој е складиран книжниот фонд е сосема недоволен. Од основањето до денес Централната библиотека се наоѓа во склопот на Деканатот на Медицинскиот факултет, а со изградбата на новата зграда на Деканатот се доби подобра просторна можност.

Библиотеката ги има следните оддели:

- Оддел за периодични публикации (домашни и странски списанија), пребарување бази на податоци, Интернет пристап, мала читална наменета за лекарите;

- Оддел за монографски публикации (вклучувајќи и: книги, учебници, докторски дисертации, магистериуми, хабилитации, конгресен материјал, СЗО материјали и друга "сива литература");

- Студентска библиотека и читална, која привремено е сместена во монтажен објект во рамките на Студентскиот дом – Медицинар; во неа се сместени дел од основните учебници кои им се потребни на студентите за учење и полагање на испитите.

Библиотеката има книжен фонд од: 62.246 монографски публикации (заедно со дупликатите), 1.500 наслови на списанија (65.752 волумени), 677 магистериуми, 2.444 докторски дисертации, 108 хабилитации.

Библиотеката ги врши следните услуги: има авторски, предметен и топографски каталог кој нуди информации за книжниот фонд од постоењето до 2010 година, кога почна да се применува само online каталогот ([COBISS](#)), книгите се издаваат на користење надвор од Библиотеката според утврдени правила, се прават пребарувања според клучни зборови или конкретни референци за потребите на корисниците, се прават фотокопии на статии од списанија, пристап до Интернет, меѓубиблиотечно зајмување (порачка на статии од списанија од [Централна медицинска књижница, Љубљана, Словенија](#) кои се добиваат по електронски пат во .pdf за неколку дена), СЗО документациски центар (Од 1998 год. Библиотеката е назначена како Документациски центар на [Светската здравствена организација](#)). Во 2003 година СЗО и обезбеди на Библиотеката пристап до [HINARI](#), база којашто содржи списанија во електронски облик, а Министерството за култура обезбеди пристап до Ebsco, база којашто исто така содржи списанија во електронски облик; листа на примени списанија и книги еднаш годишно се доставува до сите медицински институции во Македонија, се прават фотокопии од Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ за избори и реизбори во наставни звања.

Библиотеката располага со примероци од речиси сите учебници, практикуми, монографии и книги напишани од академскиот кадар на Медицинскиот факултет, а депото на постариот книжен фонд е сместено во подрумските простории во зградата на Деканатот. Компјутерски внесените и обработени публикации со кои располага Библиотеката може да се пребаруваат од секој компјутер и од секое место, како и објавените трудови на докторите публикувани во домашните медицински списанија. Исто така, Библиотеката овозможува авторизиран пристап до исклучително голем број меѓународни списанија со можност за добивање целосни текстови. Сите информации во врска со библотечниот фонд и принципите на работењето на Библиотеката може да се добијат на нејзината web страна (www.cmb.edu.mk).

До сега во Библиотеката се добиени 110 книги кои се дел од проектот на Владата за превод на учебници од странски реномирани универзитети. Од секој

наслов се обработени по минимум 25 примероци, доколку имало поголем број добиени книги.

Книжниот фонд во Централната медицинска библиотека се збогатува по пат на купување, подарок, задолжителен примерок од издаден учебник, учебно помагало, монографија, и од размена на монографски и сериски публикации во печатена или електронска форма.

До сега се добиени 50 книги како подарок од брачен пар, поранешни студенти на Медицинскиот факултет во Скопје, а кои повеќе години живеат и работат во Соединетите Американски Држави. Нивната препорака е до студентите на Медицинскиот факултет во Скопје максимално да ги користат овие одлични книги за учење на соодветните предмети/области. Овие книги се користат во редовната настава на тамошните студенти на медицинските факултети.

Во 2010 год. купени се 55 книги во електронски облик од колекцијата [Lippincott Williams & Wilkins](#) (Wolters Kluwer), чијшто избор е направен од институции со лимитиран буџет.

10. ЛОГИСТИКА

10.1 Организација на студентските служби

Стручната и административна служба на факултетот е сместена во објектот на Деканатот и е организирана во 6 одделенија: одделение за настава и студентски прашања, одделение за последипломски (магистерски и специјализации) и докторски студии, одделение за правни работи, одделение за општи и заеднички работи и човечки ресурси, одделение за финансии и сметководство и одделение за јавни набавки.

Запишувањето на семестрите, пријавувањето на испитите и добивањето на информации поврзани со студирањето се одвива на шалтерите на Одделението за настава и студентски прашања (во кое работат четири лица во редовен работен однос) и електронски, преку официјалната интернет страница на Факултетот. Информациите поврзани со студирањето се огласуваат на огласната табла во аулата на Деканатот, на огласните табли пред зградата на Деканатот и на официјалната интернет страница на Факултетот.

10.2 Услуги во библиотеката

Од 2010 год. книжната граѓа во Централната медицинска библиотека се обработува автоматски и се внесува во заемна библиографско-каталожна база на податоци COBIB, во рамките на Кооперативниот онлајн библиографски систем и сервиси - COBISS. MK. На тој начин таа е достапна за пребарување преку страницата на Библиотеката www.cmb.edu.mk.

Корисници се сите лекари вработени на институтите на Медицинскиот факултет, во Клиничкиот центар, во здравствените домови во Скопје и Републиката и во медицинските центри, студенти на медицина, стоматологија, фармација и на тригодишните студии на Медицинскиот факултет и други биомедицински стручњаци.

Студентите може да ги позајмуваат книгите од Библиотеката со оставање на индекс, а специјализантите со специјализантска книшка.

Во аулата на Деканатот сместена е и книжарницата во која се изложени на продажба сите учебници и практикуми кои подготвени од академскиот кадар на Медицинскиот факултет, потребни за додипломската настава.

11. НАДВОРЕШНА СОРАБОТКА

Медицинскиот факултет продолжува интензивно да работи на поттикнување на надворешната соработка и склучување на договори за меѓусебна соработка со универзитетите во Република Македонија и МАНУ, како и со универзитетите од европските и балканските земји. Активностите во овој домен опфаќаат мобилности на наставниците и студентите, посети од странски експерти и визитинг професори, посети на наставно-научни работници од Факултетот на странски високообразовни и научни институции, меѓународни активности на студентите и сл.

За реализирање на високостручната здравствена апликативна дејност (набавка на опрема, реагенси, дијагностички тестови и лабораториски материјали) неопходна е соработка со стопански субјекти кои се занимаваат со производство и увоз на неопходните ставки за одвивање на таа дејност. Со фармацевтски компании од земјата и странство, Институтот за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија на Факултетот има склучено договори и се работат апликативни проекти. Факултетот остварува соработка и со фондацијата Трајче Мукаетов со цел стипендирање на талентирани студенти по медицина.

Факултетот соработува со Министерството за здравство, Министерството за образование и наука, Министерството за правда, Државниот завод за статистика, судовите во РМ, како и други правни и физички лица во земјата и во странство.

Преку организирање на стручни собири активно се соработува со Македонско лекарско друштво и Лекарска комора на Македонија.

Исто така активна е соработката со невладини организации од земјата и странство (Американско Австриска Фондација, Француски институт, ДААД Хумболт фондација, Швајцарска агенција за техничка соработка).

Во текот на академските 2010/11, 2011/12 и 2012/13 на Факултетот се реализирани 61 научно истражувачки и апликативни проекти, од кои 43 се меѓународни. Од вкупниот број спроведени научноистражувачки и апликативни проекти најголемиот дел 54 се финансирани од приватниот сектор по нарачка, 5 од јавни фондови и 2 од меѓународни извори.

Меѓународната соработка се одвива преку склучување на договори во рамките на веќе етаблираната интеруниверзитетска соработка, како и со сопствени договори со други медицински факултети од странство. Активни се договорите со 14 други медицински факултети и тоа со Медицинскиот факултет во Белград, Ниш, Нови Сад, Подгорица, Сараево, Тирана, Загреб, Риека, Љубљана, Марибор, Варна, Брашов, Фоѓа и Медицинскиот факултет во Универзитетот во Мичиген.

Мобилноста на наставниците и студентите се остварува со Еразмус договори, преку проектот ERASMUS MUNDUS со кој што досега престојуваа 9 студенти и тројца наставници. Мобилноста се остварува преку проектот Basileus (до сега престојувале 5 студенти и еден наставник), а во најголем број преку ERAWEB проектот, кој претставува прв проект од областа на биомедицинските науки и здравството. Преку овој проект кој е актуелен од 2011 година и доби свое продолжување до 2017 година, до сега од Факултетот на еминентни европски универзитети (Ротердам, Минхен, Торино, Рим) престојуваа 16 додипломски студенти, двајца добија стипендија за магистерски, а еден за докторски студии, а мобилност остварија и двајца наставници.

Со досега избраните 15 почесни и 14 визитинг професори на Факултетот соработката е перманентна и преку неа се остваруваат редовни посети во кои избраните професори учествуваат во додипломската и постдипломската настава.

Меѓународна активност со поддршка на факултетот покажуваат студентските организации преку конгреси, летни школи, твининг проекти и студентска/клиничка пракса и научно истражувачка размена.

Студиите по медицина, како регулирани професии, се организирани согласно Директивите од ЕУ за едукација на лиценцирани доктори по медицина [Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7th September 2005 and European Communities (Recognition of Professional Qualifications) Regulations 2007 of 19th October 2007] и препораките за стандарди во медицинската едукација на Европската Комисија, Асоцијацијата за медицинска едукација во Европа (AMEE), Светската федерација за медицинска едукација (WFME) и документите и декларациите на Асоцијацијата на медицински факултет во Европа (AMSE).

Контактите на Факултетот со дипломираните студенти се одвиваат преку здруженија, јавни здравствени установи, приватни здравствени установи и на индивидуална основа како и преку други физички и правни лица, а во иднина ќе бидат спроведувани преку Одборот за алумни на Факултетот кој е во фаза на создавање.

За остварување на најзначаниот сегмент од полето на меѓународната соработка мобилноста на студентите и наставниот кадар предлагаме да се зголеми мотивираноста со презентирање на искуства на оние кои веќе ја оствариле мобилноста.

Негативна страна на мобилностите за студенти би било некомплетното согласување на програмите така да во дел од предметите треба да се дополнат деловите што недостасуваат, некогаш и надвор до предвидениот рок.

Потребно е да се бараат начини да се остваруваат мобилности во изборни предмети и клиничка пракса, каде што е можно прифаќање на поголеми варијации во програмите.

12. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Факултетот бележи значителна научноистражувачка дејност, при што наставно-научните кадри се вклучени во креирање и реализација на многубројни научноистражувачки проекти од домашен и меѓународен карактер. Резултатите од истражувањата се во функција, не само на развојот на науката, туку и на унапредувањето на наставно-образовната дејност. Исто така, наставно-научниот кадар учествува во бројни домашни и меѓународни состаноци (конгреси, симпозиуми, семинари, работилници и слично) со бројни орални презентации или постер-презентации.

Научноистражувачката дејност во голем дел е содржана и во истражувањата на младите кадри во рамките на докторските студии кои од 2010 година, со реформите кои Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” ги вовеле во третиот циклус студии-докторски студии, добија нов облик на реализација.

12.1 Број на публикации во последните 5 години

Во последниве 5 години Медицинскиот факултет ги издава следниве **списанија**:

1. Acta Morphologica, ISSN 1409-9837;

Публикација на здружението на анатоми и морфолози на Македонија;

2. Епилепсија, списание на Лига против епилепсија на Република Македонија со меѓународно учество, ISSN 1409-617 X;

3. Physioacta, ISSN 1857-5587, списание на Здружението на физиолози и антрополози на Македонија;

4. MJMS - Macedonian Journal of Medical Sciences.

Во последните пет години наставно-научниот и соработничкиот кадар на Медицинскиот факултет во Скопје има публикувано **вкупно 885 трудови** во домашни и меѓународни списанија кои не се на листата на PubMed, а **вкупно 535 публикации** се објавени во индексирани списанија кои се на листата на PubMed.

12.2 Вкупен број на пријавени проекти во последните 5 години

Во последните 5 години на Медицинскиот факултет се пријавени вкупно 10 проекти, од кои 3 меѓународни и 7 домашни.

12.3. Вкупен број реализирани проекти во последните 5 години

Од вкупно 10 пријавени проекти, завршен е само 1 меѓународен проект, а сите останати 9 се сеуште во тек на реализирање.

Исто така, во овие 5 години, на Институтот за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија се реализирани вкупно 83 клинички студии.

Вкупно 5 научноистражувачки проекти се остварени во соработка со партнери од Република Македонија.

Заедно со Министерството за здравство Факултетот **ги изготви следниве програми:**

1. Програма за заштита на населението од ХИВ/СИДА во Република Македонија

2. Програми за испитување на појавата, раширеноста, спречувањето и отстранувањето на бруцелозата кај хуманата популација во Р. Македонија:

3. Програма за превентивни мерки за спречување на ширењето на туберкулозата кај населението во Република Македонија

4. Програма за спречување и сузбивање на интрахоспиталните инфекции во болничките установи во Република Македонија

5. Програма и програмски задачи за спречување на хепатитис Ц во Република Македонија

По повод Светскиот ден на Отворениот пристап во науката, (Недела на отворен пристап), на 25.10.2012 година во деканатот на Медицинскиот факултет беше одржан состанок со неколку презентации посветени на Отворениот пристап во биомедицинските науки.

По повод Светскиот ден на науката, на 10.11.2012 година, Медицинскиот факултет се презентираше на свечената манифестација во УКИМ, со бројни трудови печатени во референтни научни списанија на поголем број автори од разни области во медицината. Членовите на Катедрите при Медицинскиот факултет активно се вклучени и постојано бараат нови можности за научно истражувачка дејност преку Министерството за наука и можноста за апликација во FP, CEEPUS, JRC.

12.4 Учество на семинари, конференции, научни собири (домашни и меѓународни) во последните 5 години

Во последните 5 години завиден број на академскиот кадар од Медицинскиот факултет има земено учество на бројни домашни и меѓунаордни семинари, конференции, научни собири: Во 2008 година најмалку 20.000 учесници за сите конференции, во 2009 година најмалку 22.000 учесници за сите конференции, во 2010 година најмалку 18.000 учесници за сите конференции, во 2011 година најмалку 15.000 учесници за сите конференции и во 2012 година најмалку 17.000 учесници за сите конференции.

12.5 Вкупен број организирани научни собири во последните 5 години

Во последните 5 години стручните здруженија преку Медицинскиот факултет имаат организирано бројни домашни конференции и семинари, како и конференции со меѓународно учество: во 2008 година – вкупно 195, во 2009 година – вкупно 221, во 2010 година - вкупно 182, во 2011 година - вкупно 146 и 2012 година - вкупно 163.

13. ФИНАНСИРАЊЕ

Финансирањето на целокупната дејност на Медицинскиот факултет се врши со дел од средствата добиени од Министерството за образование и наука (МОН), т.е. од државниот буџет, а дел се од сопствените приходи (средства од студенти, научно-истражувачки и апликативни проекти и други донации). Годишниот приход на буџетската сметка изнесувал 147.514.900,00 милиони денари во 2010 година, односно 140.525.637,00 милиони денари во 2011 година и 139.734.542,00 милиони денари во 2012 година. Годишниот приход на сопствената сметка изнесувал 63.616.527,00 милиони денари во 2010 година, односно 66.606.000,00 милиони денари во 2011 година и 69.891.000,00 милиони денари во 2012 година.

Одобрените средства од Буџетот на РМ во најголем дел (96%) се наменети за плати на вработените на Факултетот кои ги финансира Буџетот. За висината на платите на вработените кои се финансирани од Буџетот одлучува Министерството за образование и наука, а која не соодветствува со Одлуката за утврдување на платите и надоместоците на вработените на Медицинскиот факултет. Од средствата од Буџетот на РМ за плати на вработените на факултетот се покрива 68% од вкупната сума потребна за исплата на плати. Остатокот од средствата (32%) наменети за плати се исплаќа од сопствените приходи на Факултетот.

Факултетот стекнува средства од:

- Буџетот на Република Македонија – за додипломски студии, преку Министерството за образование и наука;
- кофинансирање на студирањето за додипломски, последипломски и докторски студии, односно за стекнување докторат на науки, стекнување специјализации и супспецијализации и сл.;
- Фондот за здравство на РМ за високостручна здравствена дејност според утврдени цени за здравствените услуги и според потпишани договори;
- финансирањето на програми за здравствена заштита преку Министерството за здравство;
- научноистражувачката дејност според прифатени научноистражувачки проекти;

- вршење образовни услуги на правни и на физички домашни и странски лица;
- продавање на научни и стручни услуги и производи на правни и на физички домашни и странски лица;
- приходи во основа на авторски права во сопственост на Факултетот;
- приходи од камати и дивиденди;
- легати, подароци, завештанија, прилози и други извори.

Трошоци за студирање на студентите на Медицинскиот факултет

Со цел да се изведе квалитетна настава на едно задоволително ниво како би се едуцирале оспособени кадри, Медицинскиот факултет е потребно да поседува бројни лаборатории за изведување на практична настава. Приходите кои се издвојуваат од Министерството за образование и наука не се доволни да ги покријат трошоците за студирање на студентите по медицина како еден од поскапите факултети. Износот на партиципацијата за редовните студенти изнесува 200 евра (државна квота), 400 евра (со кофинансирање), а за вонредните студенти партиципацијата изнесува 400 евра на годишно ниво.

Комплетната опрема и потрошниот материјал за одржување на наставата и вежбите како и одржувањето на објектите се обезбедуваат од сопствени средства.

Буџетот најмногу финансира во делот за платите на наставниот кадар и дел од техничкиот кадар. Остатокот од средствата кој вклучува и набавка на опремата, а не само нејзината амортизација, се финансира од сопствени приходи.

Во извештајниот период во просек од државниот буџет главно се исплаќале плати 96%, додека останатиот дел одел на други трошоци. Од сопствените приходи на факултетот, во просек 80% оделе на покривање на трошоци од настава и вежби, потрошен материјал и други трошоци, 4% оделе за набавка на опрема, 9% оделе за режиски трошоци за објектите за изведување на настава и вежби, 2% за комунални расходи и 5% за амортизација на опрема која се користи за настава и вежби.

Понатаму, потребно е да се потенцира дека само дел од вработените се финансирани од буџетот, додека факултетот сам обезбедува средства за лични доходи на поголемиот дел од техничкиот и помошниот кадар.

Од изнесеното погоре може да се види и дека државата воопшто не издвојува средства за изведување на наставата, ниту пак се грижи за подобрување на квалитетот и достигнување на европските стандарди кои, кога се зборува за регулираните професии, се исклучително високи, како што е и цената за студирање на Медицински факултет. Во тој правец потребно е, на секаков начин, да се прикажат овие податоци до релевантните институции на државата и да се укаже на потребата, прво, за потполно финансирање на помошниот кадар, и второ, што поголемо учество на државата за обезбедување материјални и просторни услови за изведување на едукацијата, како една од регулираните професии во ЕУ.

14. РЕЗИМЕ ОД САМОЕВАЛУАЦИЈАТА

Медицинскиот факултет во Скопје има 65-годишна традиција на реномирана академска установа. Нејзините почетоци ги втемелиле реномирани професори кои потекнувале од Медицинските факултети во Белград и Загреб, а нивното искуство го надградувале и проширувале бројни македонски истакнати стручњаци од медицината, кои под нивна едукација се стекнале и со академско искуство. Денес Медицинскиот факултет располага со наставен кадар од сите области и субспецијалности на

медицинската пракса, со богато академско искуство и со современ курикулум, како три предуслови за успешно остварување на својата мисија: да претставува врвна високообразовна установа која дава современа наобразба од додипломски и постдипломски студии по медицина.

Наставата се остварува главно во рамките на за тоа соодветен простор сконцентриран во кругот на институтите и клиниките. Во изведувањето на наставата се ползува целосната лабораториска, дијагностичка и терапевтска опрема на клиниките што овозможува запознавање со целиот расположив медицински инвентар наменет за врвното терциерно здравство.

Големиот број на клиници и нивни одделенија каде се одвива практичната настава претставуваат можност студентите и последипломците да се запознаат со сите степени на дијагностикување, начин на згрижување и лекување на најразновидна патологија.

Со воведувањето на принципите на Болоњската декларација Медицинскиот факултет во центарот на наставата го постави студентот кој низ различни активности се стекнува со неопходните вештини за остварување на професијата. Во тој процес наставниците и соработниците својата дотогашна турска улога ја заменува со улога на координатори кои ги поттикнуваат нивните активности и го усмеруваат темпото и квалитетот на едукацијата на идните доктори по медицина.

Голема помош во тој процес даде и воведувањето на континуираната проверка на знаењата а во погорните години и на вештините на студентите. Финализирањето на нивната едукација се заокружува низ последната студиска година на пракса, која со новиот курикулум се збогати и осовремени и во пристапот и презентацијата.

Понудениот голем фонд на изборни предмети претставува дополнителна можност за стекнување на продлабочени знаења и вештини од области за кои секој студент има свој афинитет.

Воспоставената соработка со многу европски факултети му овозможува на наставниот кадар обука и поттик за иновации во наставата, а на студентите можност да стекнат медицинска едукација во поинаква културолошка и стручна средина.

Извештајниов период се одликува со засилена издавачка активност на факултетот, низ која академскиот кадар понуди богата стручна литература за теоретската и за практичната настава по сите области и циклуси, усогласена со наставните содржини и програми. Истата значително се збогати и со преводите на врвните светски учебници од медицината, во чие преведување кадарот зеде активно учество.

Целосното исполнување на принципите на ЕКТ системот наметнува поседување на логистика од кадар, технологии, време и простор за целосно и што посамостојно инволвирање на студентите во процесот на стекнување на знаењата. На Медицинскиот факултет најмногу се чувствува недостатокот од простор за настава во уште помали групи, како и простории за вежби со симулации, за самостојно учење преку материјали во електронска форма преку порталот за учење, за работа на групи за самопомош при учењето, за континуирани самостојни активности и т.н. Во таа насока потребно е создавање на нови дополнителни просторни можности кои ќе ги задоволат европските и светски стандарди за студенти по медицина.

Опремата за лабораториски вежби на додипломските студии е дел обновена, иако акцентот повеќе се однесува на компјутерска опрема. Потребно е и опремување на дополнителни кабинети со информатичка технологија со постојан пристап за студентите. Опремата за научноистражувачката работа е главно обновувана во рамките на поголемиот број научноистражувачки проекти.

Научноистражувачката работа и меѓународната соработката се на високо ниво, со голем број на научни трудови презентирани на меѓународни и домашни научни собири и со голем број на домашни и меѓународни проекти. На Факултетот редовно гостуваат поканети предавачи од странство, и наши наставници и соработници гостуваат на странски универзитети.

Во продолжение следува резиме на резултатите од самоевалуацијата според SWOT анализата.

SWOT анализа на студиите од прв циклус

Strengths: јаки страни	Weaknesses: слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - современи студиски програми; - постојано усогласување на курикулумот со европските регулативи и стандарди; - можност за избор од голем фонд на понудени изборни предмети; - оспособување со вештини тесно поврзани со идната професија; - компетентен наставен кадар; - просторни можности за обавување на теоретската настава; - практична настава организирана во мали групи за клиничките предмети; - голем фонд часови за клиничка пракса; - континуирана проверка на знаењата преку колоквиуми; - учебници и скрипти за поголемиот број предмети напишани од академскиот кадар на факултетот, како и преводи на странска литература; - континуирани напори за осовременување на средствата за настава; - балансирана оптовареност по семестри и години. 	<ul style="list-style-type: none"> - недоволна подготвеност од средните школи за самостојност во процесот на стекнување знаење и вештини; - пасивност на студентите за време на теоретската настава; - недоволна индивидуална вклученост на студентите во практичната настава, истражувачката работа, односно самостојност на кандидатите; - преголема збиеност на програмата и термините за проверката на знаењата; - пасивизирање на студентите со писмените проверки на знаењата; - мала можност за вербална комуникација со студентите заради препорачаните писмени проверки на знаењето; - немање доволно финансиски средства за изградба на посебни компјутерски опремени простории за споредување на континуираните проверки (колоквиуми); - невоедначеност на сите наставници во изведувањето на интерактивна настава; - недоволна покриеност на одредени тригодишни стручни студиски програми со наставници/соработници; - непостоење на учебници и скрипти уште за некои предмети; - недоволно осмислени програми за стекнување на вештини низ практичната настава на некои предмети; - немање на современи апарати и помагала, кои се во многу мал број и се недоволни за совладување на некои од вештините; - застареност на дел од опремата за лабораториски вежби.
Opportunities: Можности	Threats: Закани
<ul style="list-style-type: none"> - воведување на специфични критериуми при приемот на кандидатите за студенти по медицина; 	<ul style="list-style-type: none"> - стекнување необјективна претстава за квалитетот на стекнатите знаења и способност за нивна примена заради

<ul style="list-style-type: none"> - определување на критериуми за испишување на студенти кои не успеваат да остварат просечен континуитет и успех во студирањето; - организирање на континуирана педагошка едукација на наставниот кадар заради усогласено воведување и спроведување на различни облици на наставни активности; - подобрување на концептот и самата реализација на програмите за практична настава; - ревизија на обемот на теоретската настава во правец на негова рационализација; - замена на дел од теоретските часови со самостојни активности на студентите и со часови за увид и дискусија во резултатите од колоквиумите; - реформирање на методите на практична настава; - мобилност на студентите на други високообразовни институции во странство; - стимулирање на научноистражувачката работа на студентите. 	<p>присмените проверки на знаења</p> <ul style="list-style-type: none"> - необјективност при оценувањето поради немање на комјутерски опремени простории за спорведување на континуираните проверки (колоквиуми); - намалување на интересот на идните кандидати за упис на студиите по општа медицина заради реформите согласно законските прописи.
--	---

SWOT анализа на студиските програми на студиите од втор и трет циклус

Strengths: јаки страни	Weaknesses: слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - голем број наставници со високи квалификации и референци; - вклучување на студентите во научно-истражувачки и апликативни проекти; - иновирање на содржините и предметите; - организирана настава за програмите со над 6 кандидати. 	<ul style="list-style-type: none"> - нема организирана настава за програмите со мал број на студенти (менторски тип); - дел застареност на опрема за практични истражувања.
Opportunities: Можности	Threats: Закани
<ul style="list-style-type: none"> - мобилност на студентите за остварување кредити на други високообразовни институции. 	<ul style="list-style-type: none"> - големи разлики во бројот на кандидати помеѓу студиските програми; - големи разлики во просечната оптовареност на наставниците.

SWOT анализа за наставно-научниот и соработнички кадар

Strengths: јаки страни	Weaknesses: слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - респектабилен број на искусен и компетентен наставен кадар создаван во тек на повеќе од шест децении - капацитет и расположеност за развој и усовршување на студиските програми за додипломско и последипломско образование; - оспособеност на наставно-научниот кадар за реализација на научноистражувачки и апликациони проекти. 	<ul style="list-style-type: none"> - недоволен број на соработнички кадар за соодветно изведување на наставата со менторство и мали групи според принципите на ЕКТС; - неповолна старосна структура (старење) на наставниот кадар; - непостоење на можности и временски период за репродукција на наставно-научниот кадар; - отсуство на финансиски средства за обезбедување на континуирано усовршување на наставничкиот и соработничкиот кадар; - бројот на наставно-научен и соработнички кадар не кореспондира со бројот на предмети по одделни студиски програми.
Opportunities: Можности	Threats: Закани
<ul style="list-style-type: none"> - можност за анагажирање на дополнителен соработнички кадар од студентите на последипломски и докторски студии; - аплицирање за меѓународни проекти со што би се подобрила научноистражувачката дејност; - ангажирање на млад кадар преку промоција на проекти и можности за истражување. 	<ul style="list-style-type: none"> - ограничувања на вработувањата на наставно-научни и соработнички кадри преку недавање согласност од ресорните министерства за нови вработувања; - отежнување во напредувањето во академски звања заради усложнувањето на условите дефинирани во националната законска регулатива за високото образование; - ограничени финансиски средства за едукација и усовршување на научни кадри - мален интерес на млади квалитетни кадри за работа на институтите и факултетот заради ригорозните критериуми за напредување и ниските плати; - понатамошно намалување на наставничкиот и соработничкиот кадар заради одлив на други висообразовни институции каде има слободни наставнички и соработнички места, како и во приватни здравствени установи; - замирање на научноистражувачката работа заради рестриktivност во финансирањето.

SWOT анализа за наставната ангажираност во студиите од прв циклус

Strengths: јаки страни	Weaknesses: слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - добра покриеност со наставен кадар за сите студиски програми. 	<ul style="list-style-type: none"> - неповолна старосна структура на кадарот; - преоптовареност или недоволна ангажираност на одредени наставници или соработници; - голема оптовареност на соработниците; - недоволен број на соработници.
Opportunities: Можности	Threats: Закани
<ul style="list-style-type: none"> - анагажирање на дополнителен соработнички кадар од студентите на последипломски и докторски студии; - вработување млади кадри преку проекти. 	<ul style="list-style-type: none"> - големи ограничувања за вработување нов кадар што ќе се одрази врз можноста за одржување на квалитетна настава.

SWOT анализа за просторна и материјална опременост

Strengths: јаки страни	Weaknesses: слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - задоволителна техничка и просторна екипираност, со дидактички простор кој ги задоволува нормативите и стандардите за вршење високообразовна дејност; - обезбедена аудиовизуелна опрема во сите амфитеатри и предавални каде се изведува теоретска настава; - мрежна поврзаност на сите внатрешноорганизациони единици на факултетот; - опремени нови лаборатории; - интернет приклучоци за потребите на студентите, академскиот и административниот кадар. 	<ul style="list-style-type: none"> - недоволен простор за имплементација на сите облици на активности предвидени со ЕКТ системот на образование; - недоволна буџетска поддршка за развивање на едукативната и научноистражувачката дејност на факултетот; - застарена опрема за лабораториски вежби; - недоволен број и недоволно опремени компјутерски и специјализирани училници.
Opportunities: Можности	Threats: Закани
<ul style="list-style-type: none"> - подигнување на нивото на техничката опременост за научноистражувачка и апликативна дејност со тековно инвестирање од страна на државата; - опремување на лабораториите преку учества на меѓународни и домашни проекти; - доопремување на лабораториите со спонзорства. 	<ul style="list-style-type: none"> - неможност да се биде конкурентен во меѓународната мобилност на студентите и наставниците - неможност да се биде конкурентен во едукацијата и научно-истражувачката дејност.

SWOT анализа за научноистражувачката дејност

Strengths: јаки страни	Weaknesses: слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - организирана настава за стекнување знаења и вештини од генерички предмети, како и предмети од едукација, со што студентите се здобиваат со базични знаења од научноистражувачката работа (претходно титулата доктор на медицински науки се стекнуваше преку изработка на студија/проект од медицинска област, пишување на докторска дисертација и нејзина одбрана); - континуирано следење на работата на студентот преку организирање на семинари и годишни конференции кои се обврзни (носат одреден број кредити); - континуирано ангажирање на менторот во работата на студентот (менторот е активен во сите семинари и годишни конференции); - поради јавно презентирање на научноистражувачката работа на студентот на семинари и годишни конференции, таа е изложена на критичка анализа и на евентуално барање за корекции од страна на сите заинтересирани, со што се подобрува квалитетот на истата. 	<ul style="list-style-type: none"> - иако има голем број на ментори, а бројот на кандидатите се одредува според бројот на менторите, сепак, бројот од над 200 студенти на третиот циклус студии кои се запишаа во периодот 2011-2013 година, е премногу голем во однос на просторот и опремата која ја поседува Факултетот. - иако има голем број на ментори, поради големиот број на потесни области во медицината, сепак нема доволен број на адекватни ментори од одредени области, па студентите избираат ментор кој е компатибилен со областа на која тие припаѓаат, но не и припаѓа на потесната област на која и припаѓа студентот. - голем број на потенцијални ментори, кои би биле адекватни за одредени области каде има интерес и се запишуваат поголем број на студенти, не ги исполнуваат критериумите за менторство (немаат доволен број на трудови во часописи со меѓународен уредувачки одбор). - школата за докторски студии при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” ги интегрира сите факултети. Но, Медицинскиот факултет има свои специфики во правец на преголемиот ангажман на студентите на третиот циклус студии во здравствената дејност, како и во однос на големиот број на ментори и студенти. Тоа доведува до повеќе технички проблеми, кои можат во иднина да се надминат со запишување на оптимален број на студенти (помал број во споредба со досегашните уписи на конкурсите); - недостаток на фондови и средства за учество и презентација на научни сознанија, - нема финансирање од МОН за научно-истражувачки проекти, - нема финансии од МОН за унапредување на научно-истражувачкиот кадар, - недоволни финансии за вклучување на млад истражувачки кадар во европските проекти.
Opportunities: Можности	Threats: Закани
<ul style="list-style-type: none"> - поради постоење на критериуми за менторство на третиот циклус студии, би се стимулирале оние наставно-научни 	<ul style="list-style-type: none"> - иако засега тоа не е случај, постои можност во иднина, дел од студентите да бараат промена на ментор кој не е од

<p>кадри кои не ги исполнуваат условите за менторство, да се ангажираат многу повеќе во научноистражувачката работа и да публикуваат трудови во списанија со меѓународен уредувачки одбор со цел да се акредитираат како ментори. На тој начин, се овозможува пораст на квалитетот во научноистражувачката дејност на Факултетот, генерално.</p> <ul style="list-style-type: none"> - за неколку години, кога дел од студентите кои се вработени на Медицинскиот факултет или на универзитетските клиници ќе ги завршат докторските студии и се стекнат со научен степен доктор на медицински науки, ќе се зголеми бројот на наставно-научен кадар на Медицинскиот факултет. - со докторските студии се овозможува поефикасно и побрзо да докторираат кадри на универзитетски клиници каде драстично се намали наставно-научниот кадар поради одлевање во приватниот сектор и пензионирање. - структурата на докторските студии преку овозможување на студентите да се стекнат со солидни базични познавања на научноистражувачката работа ќе допринесе идните доктори на наука да продуцираат и понатаму квалитетна научноистражувачка работа, со што ќе се подобри квалитетот на научноистражувачката работа на Медицинскиот факултет; - вклучување на младите соработници во научноистражувачката работа; - унапредување на соработката со светски водечки научни универзитетски центри; - можност за вработувања финансирани од проекти; - континуирано научно и стручно усовршување на наставниот кадар на факултетот; - мобилност на наставниот и соработничкиот кадар во меѓународни рамки; - соработка со сродни институции од земјава и во странство во наставната и научната дејност. 	<p>нивната потесна област на истражување со ментор кој подоцна се акредитирал, а е од нивната потесна област на истражување. Тоа може да доведе до проблеми доколку актуелните ментори не се согласни со промената;</p> <ul style="list-style-type: none"> - поради тоа што студентите сами ги финансираат докторските студии (кај помал дел трошоците се покриени од работните организации), постои можност дел од студентите да не се во состојба од финансиски причини да ги довршат докторските студии; - онаму каде студентите дополнително финансираат опрема или материјали за изведување на нивната студија која ќе биде предмет на докторската дисертација, постои реална закана да не се во можност финансиски тоа да го покријат. Тоа може да доведе до одложување на завршување на истражувањето, а во крајна линија и прекин на докторските студии (постои краен рок за завршување од 6 години); - недостаток од финансиски средства заради лошата економска ситуација; - паѓачки тренд на домашните проекти; - недостаток на финансиски средства за континуирано научно усовршување на наставниот кадар; - недостаток на финансиски средства за унапредување на соработката со светски водечки универзитети и научно-истражувачки институции.
---	---

SWOT анализа за финансиите

Strengths: јаки страни	Weaknesses: слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - постојани приходи од МОН за основна дејност; - превземени мерки за штедење. 	<ul style="list-style-type: none"> - намалени приходи заради намалената партиципација за студирање а истовремено зголемување на државните квоти; - недоволно искористување на меѓународни фондови за научноистражувачки проекти.
Opportunities: Можности	Threats: Закани
<ul style="list-style-type: none"> - понуда на настава на англиски јазик за привлекување странски студенти (поголема школарина); - зголемување на учеството на Медицинскиот факултет во меѓународни научноистражувачки и апликативни проекти. 	<ul style="list-style-type: none"> - одлив на дипломирани студенти на постдипломски студии во странство; - лоша финансиска состојба на економските субјекти од индустријата и стопанството со закана за намалена потенцијална соработка со факултетот; - недостаток на финансиски можности за спроведување на квалитетна настава и нејзино осовременување; - неповолни можности за соработка и вклучување во меѓународни научни-апликативни проекти.

Комисија за евалуација:

- 1. Проф. д-р Лилјана Миленкова - претседател**
- 2. Проф. д-р Васка Антевска – член**
- 3. Проф. д-р Горан Кондов – член**
- 4. Проф. д-р Катица Пиперкова – член**
- 5. Проф. д-р Магдалена Генадиева - Димитрова – член**
- 6. Студент: Ана Челиќиќ – член**
- 7. Студент: Александра Сервиви – член**